

Sociaal- Economische Maandstatistiek

Jaargang 18 – juli 2001

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2000–2001	= 2000 tot en met 2001
2000/2001	= het gemiddelde over de jaren 2000 tot en met 2001
2000/'01	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2000 en eindigend in 2001
1990/'91–2000/'01	= boekjaar enzovoort, 1990/'91 tot en met 2000/'01

In geval van afronding kan het voorkomen dat de som van de aantallen afwijkt van het totaal.
Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Drs. R.L. Vellekoop
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Beheer

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek
Voorburg/Heerlen, 2001.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik
of intern gebruik is toegestaan.

Prijzen excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: f 225,00 (€ 102,10)
Prijs per los nummer: f 26,00 (€ 11,80)
Kengetal: V-4
ISSN 0168-549X

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

1. Berichten en artikelen

Persberichten	7
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?	20
Inkomen van AOW'ers, 1999	25

2. Tabellen

2.0 Kerncijfers	33
2.1 Beroepsbevolking en werkloosheid	35
2.2 Werkgelegenheid en vacatures	36
2.3 Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen	40
2.4 Lonen en loonkosten (niet opgenomen in deze aflevering)	
2.5 Sociale zekerheid	44
2.6 Inkomen en vermogen	55
2.7 Consumptie en sparen	61
2.8 Internationaal	66

Eerder verschenen

68

1. *Berichten en artikelen*

Persberichten

Inflatie in mei onverminderd hoog (8 juni 2001)

De inflatie is in mei 2001 uitgekomen op 4,9 procent. Dat is gelijk aan de uitkomst voor april en het hoogste niveau sinds oktober 1982. De energieprijzen hebben in mei minder aan de inflatie bijgedragen dan in de vorige maand, terwijl de bijdrage van met name voedingsmiddelen is toegenomen. Dit blijkt uit het consumentenprijsindexcijfer van het CBS.

Naast het nationale consumentenprijsindexcijfer stelt het CBS ook het Europees geharmoniseerde consumentenprijsindexcijfer voor Nederland samen. Het daarvan afgeleide inflatiecijfer is in mei licht gestegen tot 5,4 procent en is daarmee 0,1 procentpunt hoger dan in april. Het aprilcijfer was het hoogste van de Europese Unie.

Invloed energie en voeding

De inflatie in Nederland wordt gemeten als de stijging van de consumentenprijsindex ten opzichte van de overeenkomstige periode in het voorgaande jaar. De inflatie is in mei 2001 uitgekomen op 4,9 procent, hetzelfde niveau als in april. Wel tekent het CBS hierbij aan dat de inflatie in het voorjaar van 2000 een sterk stijgende tendens vertoonde. Zo bedroeg de inflatie 2,1 procent in april 2000 en 2,4 procent in mei 2000. De stijging was toen vooral toe te schrijven aan oplopende energieprijzen. Mede daarom komt de prijsstijging van energie in mei 2001 ten opzichte van mei 2000 lager uit dan de overeenkomstige prijsstijging in april. Anderzijds is de prijsstijging van voedingsmiddelen en de horeca in mei 2001 ten opzichte van mei 2000 sterker geweest dan in april.

In vrijwel alle bestedingscategorieën liggen de prijzen hoger dan een jaar geleden. De prijzen van voedingsmiddelen stegen met 9,0 procent het sterkst. In april was het overeenkomstige cijfer 8,6 procent. De grootste stijgingen in deze bestedingscategorie deden zich voor bij groenten en aardappelen, vlees en vis. Hoewel de bijdrage van energieproducten aan de inflatie iets gedaald is, blijft deze hoog. Elektriciteit en gas zijn in een jaar tijd 13,9 procent duurder geworden. Autobrandstoffen zijn nu bijna 6 procent duurder dan een jaar geleden. In april was dat nog 9,3 procent.

Prijzen in mei 0,3 procent gestegen

Tussen april en mei 2001 zijn de consumentenprijzen gemiddeld 0,3 procent gestegen. Voedingsmiddelen werden 0,9 procent duurder. Vooral groenten, aardappelen en fruit gingen in prijs omhoog. Ook de autobrandstoffen werden deze maand duurder, zij het in mindere mate dan in de vorige maand.

Afgeleide consumentenprijsindex

De afgeleide index voor werknemersgezinnen met een laag inkomen lag in mei, net als in april, gemiddeld 4,0 procent hoger dan een jaar eerder. Deze index wordt vaak gebruikt voor het aanpassen van overheidstarieven, CAO's en andere contracten. In de afgeleide index zijn de effecten van onder andere de verhoging van de BTW en van de ecotaks van afgelopen januari geëlimineerd.

Nederlandse inflatie blijft ver boven Europees gemiddelde

Het CBS stelt niet alleen de nationale consumentenprijsindex samen, maar ook de Europees geharmoniseerde consumentenprijs-

index voor Nederland. Deze index maakt deel uit van het inflatiecijfer van de Eurozone dat een officieel richtsnoer vormt voor het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank.

In mei 2001 is de inflatie in Nederland volgens de geharmoniseerde index opgelopen tot 5,4 procent. In april 2001 was de inflatie in Nederland volgens de Europese maatstaf 5,3 procent. Daarmee had Nederland binnen de Europese Unie het hoogste inflatiecijfer. De uitkomsten over mei voor de Eurozone en voor alle landen van de Europese Unie zullen op 18 juni door Eurostat worden gepubliceerd.

In april bedroeg de inflatie in de Eurozone gemiddeld 2,9 procent. Na Nederland kende Portugal de hoogste inflatie met 4,6 procent. Daarop volgden Ierland en Spanje met inflatiecijfers van respectievelijk 4,3 en 4,0 procent.

Technische toelichting

De uitkomst van de consumentenprijsindex (CPI) over de maand april 2001 is nu definitief. De totaalindices zijn onveranderd, met uitzondering van de consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een laag inkomen, die met 0,1 procentpunt naar beneden is bijgesteld. De aanpassing betreft een verlaging van de index voor elektriciteit, gas en andere brandstoffen met 0,3 procentpunt vanwege dataproblemen als gevolg van het loslaten van vaste tariefstructuren voor energie.

De inflatie in Nederland wordt gemeten als de stijging van de consumentenprijsindex ten opzichte van de overeenkomstige periode in het voorgaande jaar.

De consumentenprijsindex geeft het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door huishoudens in Nederland. De gemiddelde prijsverandering heeft betrekking op het consumptiepakket van alle huishoudens.

De geharmoniseerde indices dienen speciaal voor het vergelijken van de inflatie tussen de lidstaten van de Europese Unie. Zie hiervoor ook de persmededeling 'Geharmoniseerde Index van Consumentenprijzen' van 7 maart 1997.

De consumentenprijsindex voor de monetaire unie (EURO-12, CPIMU) geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie, ofwel de Eurozone. Tot december 2000 waren dat 11 lidstaten. Vanaf januari 2001 heeft de CPIMU betrekking op de Eurozone inclusief het nieuw toetredende Griekenland. De EU-15 geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer van de 15 lidstaten van de Europese Unie.

Het belangrijkste verschil tussen de geharmoniseerde index en de nationale consumentenprijsindex betreft de consumptiepakketten waarop zij betrekking hebben. Wonen in een eigen huis (huurwaarde), consumptiegebonden belastingen (onroerendezaakbelasting, motorrijtuigenbelasting e.d.) en contributies aan sportverenigingen, maatschappelijke organisaties e.d. worden bijvoorbeeld wel meegenomen in de nationale index, maar niet in de geharmoniseerde. Anderzijds is bij de geharmoniseerde index een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg inbegrepen dan in de nationale index.

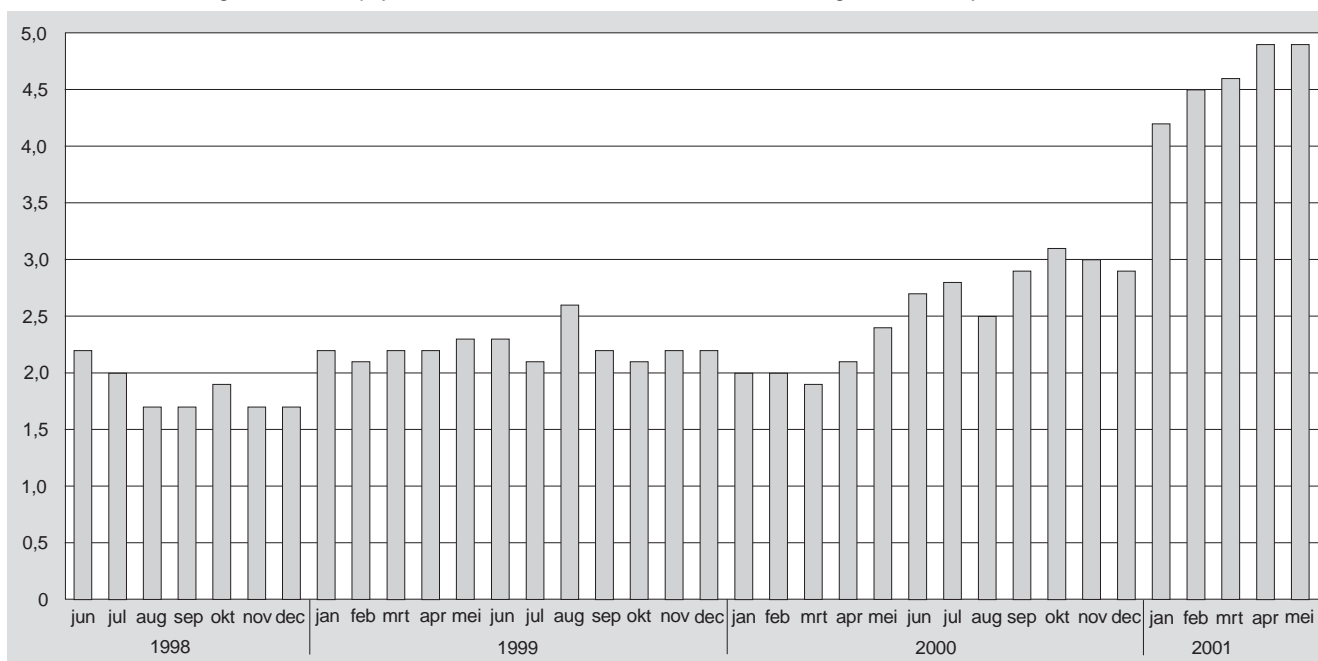
Een ander verschil tussen beide indices is dat in de nationale index de prijsstijgingen van de particuliere consumptie van Nederlanders in het buitenland wordt meegenomen. Daarentegen weegt in de geharmoniseerde index de particuliere consumptie van buitenlanders in Nederland mee.

De dekking van de geharmoniseerde index is zowel per januari 2000 als per januari 2001 uitgebreid. Deze uitbreidingen zijn toegelicht in de persberichten van 11 februari 2000 en van 9 februari 2001.

In de afgeleide consumentenprijsindices van het CBS is het effect van veranderingen in de tarieven van de productgebonden belastingen en subsidies en van de consumptiegebonden belastingen uit de prijsontwikkeling geëlimineerd.

De consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een laag inkomen is gebaseerd op het pakket goederen en diensten dat in 1995 werd aangeschaft door werknemersgezinnen met een bruto gezinsinkomen beneden de mediaan van de inkomensverdeling van de werknemersgezinnen. De afgeleide reeks voor werknemersgezinnen met een laag inkomen wordt op dit moment vaak gebruikt voor het aanpassen van overheidstarieven, CAO's en andere contracten.

Procentuele verandering consumentenprijsindex - alle huishoudens t.o.v. de overeenkomstige maand een jaar eerder

Tabel 1
Opbouw van de inflatie, januari 2000 tot mei 2001

	Gewicht	Jan. '01 t.o.v. jan. '00	Feb. '01 t.o.v. feb. '00	Mrt. '01 t.o.v. mrt. '00	Apr. '01 t.o.v. apr. '00	Mei '01* t.o.v. mei '00
%						
Prijsstijging						
Totale pakket goederen en diensten	100 000	4,2	4,5	4,6	4,9	4,9
Artikelen vallend onder het algemene BTW-tarief (17,5/19%)	42 024	5,5	5,7	5,2	5,7	5,5
Energie	6 627	14,8	13,3	10,6	12,3	11,1
w.v.						
tengevolge van BTW-stijging		1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
tengevolge stijging REB		5,1	5,0	4,9	5,0	4,9
overige prijsstijging energie		8,4	7,0	4,3	6,0	4,9
Overige artikelen	35 397	3,3	3,9	4,0	4,1	4,1
w.v.						
tengevolge van BTW-stijging		1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
overige prijsstijging		2,0	2,6	2,7	2,8	2,8
Artikelen vallend onder het verlaagd BTW-tarief (6%)	23 357	4,0	4,8	6,0	6,7	7,0
Artikelen vrijgesteld van BTW	31 072	2,7	2,7	2,8	2,6	2,7
Omroepbijdrage	413	-	-	-	-	-
Overige artikelen	30 659	2,7	2,7	2,8	2,6	2,7
Artikelen gekocht in buitenland	3 547	5,0	3,4	3,5	4,4	4,9
procentpunt						
Bijdrage aan inflatie						
Totale pakket goederen en diensten	100 000	4,2	4,5	4,6	4,9	4,9
Artikelen vallend onder het algemene BTW-tarief (17,5/19%)	42 024	2,2	2,4	2,2	2,4	2,3
Energie	6 627	1,2	1,1	0,8	1,0	0,9
w.v.						
tengevolge van BTW-stijging		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
tengevolge stijging REB		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
overige prijsstijging energie		0,6	0,5	0,3	0,5	0,4
Overige artikelen	35 397	1,1	1,3	1,3	1,4	1,4
w.v.						
tengevolge van BTW-stijging		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
overige prijsstijging		0,6	0,9	0,9	0,9	0,9
Artikelen vallend onder het verlaagd BTW-tarief (6%)	23 357	0,9	1,1	1,4	1,6	1,6
Artikelen vrijgesteld van BTW	31 072	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8
Omroepbijdrage	413	-	-	-	-	-
Overige artikelen	30 659	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8
Artikelen gekocht in buitenland	3 547	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2

Tabel 2
 Procentuele wijzigingen t.o.v. de overeenkomstige maand uit het voorgaande jaar

	Nationale CPI Nederland Alle huishoudens	Nationale CPI Nederland Alle huishoudens, afgeleid	CPI Werknemersgezinnen met laag inkomen afgeleid	Geharmoniseerde index Nederland	Geharmoniseerde index EURO-12	Geharmoniseerde index EU-15
Jaargemiddelden						
1997	2,2	2,0	1,9	1,9	1,6	1,7
1998	2,0	1,7	1,7	1,8	1,1	1,3
1999	2,2	1,7	1,7	2,0	1,1	1,2
2000	2,6	2,2	2,1	2,3	2,6	2,3
Maanden						
Januari 1999	2,2	1,7	1,6	2,1	0,8	0,9
Februari 1999	2,1	1,6	1,5	2,0	0,8	1,0
Maart 1999	2,2	1,6	1,6	2,0	1,0	1,2
April 1999	2,2	1,7	1,6	1,9	1,1	1,2
Mei 1999	2,3	1,8	1,7	2,1	1,0	1,1
Juni 1999	2,3	1,8	1,8	2,1	0,9	1,0
Juli 1999	2,1	1,5	1,5	1,8	1,1	1,1
Augustus 1999	2,6	2,1	2,1	2,5	1,2	1,2
September 1999	2,2	1,7	1,6	2,0	1,2	1,2
October 1999	2,1	1,5	1,4	1,8	1,4	1,3
November 1999	2,2	1,7	1,7	2,0	1,5	1,4
December 1999	2,2	1,7	1,6	1,9	1,7	1,7
Januari 2000	2,0	1,5	1,5	1,6	1,9	1,8
Februari 2000	2,0	1,6	1,5	1,5	2,0	1,9
Maart 2000	1,9	1,7	1,6	1,6	2,1	1,9
April 2000	2,1	1,7	1,6	1,7	1,9	1,7
Mei 2000	2,4	2,0	1,9	2,0	1,9	1,7
Juni 2000	2,7	2,3	2,3	2,5	2,4	2,1
Juli 2000	2,8	2,4	2,4	2,8	2,4	2,2
Augustus 2000	2,5	2,1	2,1	2,5	2,3	2,0
September 2000	2,9	2,6	2,6	2,9	2,8	2,5
October 2000	3,1	2,9	2,9	3,2	2,7	2,4
November 2000	3,0	2,8	2,7	2,9	2,9	2,6
December 2000	2,9	2,5	2,6	2,9	2,6	2,3
Januari 2001	4,2	3,3	3,2	4,5	2,4	2,2
Februari 2001	4,5	3,3	3,5	4,9	2,6	2,3
Maart 2001	4,6	3,5	3,6	4,9	2,6	2,3
April 2001	4,9	3,9	4,0	5,3	2,9	2,6
Mei 2001	4,9*	3,9*	4,0*	5,4*	.	.

Tabel 3
 Consumentenprijsindex, alle huishoudens (1995=100) ¹⁾

Artikelgroep	Wegings- factor	2001 apr.	2001 mei*	% mutatie mei. '01 t.o.v.	
				apr. '01*	mei '00*
TOTALE BESTEDINGEN	100 000	116,4	116,7	0,3	4,9
VOEDINGSMIDDELEN EN ALCOHOLVRIJE DRANKEN	13 726	113,8	114,7	0,8	8,3
Voedingsmiddelen	12 414	114,9	115,9	0,9	9,0
Brood en granen	2 324	109,6	109,9	0,3	4,8
Vlees	2 911	116,9	117,3	0,3	12,7
Vis	313	130,6	129,3	-1,0	12,3
Melk, kaas en eieren	2 120	108,8	108,4	-0,4	7,3
Oliën en vetten	361	112,8	113,1	0,3	7,2
Fruit	986	126,4	131,7	4,2	8,0
Groenten, incl. aardappelen e.d.	1 446	121,8	126,3	3,7	16,0
Suiker en andere zoetwaren	881	106,4	106,3	-0,1	4,4
Voedingsmiddelen n.e.g.	1 072	115,8	116,1	0,3	5,7
Alcoholvrije dranken	1 312	103,7	103,8	0,1	2,6
Koffie, thee en cacao	568	94,5	94,2	-0,3	-0,7
Mineraalwater, frisdranken e.d.	744	110,8	111,1	0,3	4,7
ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN EN TABAK	3 980	121,3	121,6	0,2	7,4
Alcoholhoudende dranken	1 923	110,1	110,3	0,2	6,5
Tabak	2 057	131,8	132,1	0,2	8,2
KLEDING EN SCOEISEL	6 121	112,3	112,2	-0,1	0,8
Kleding en kledingstoffen	4 995	111,1	110,7	-0,4	-0,2
Schoeisel en schoenreparaties	1 126	117,5	118,9	1,2	5,1
HUISVESTING, WATER, ELEKTRICITEIT, GAS	26 832	125,2	125,2	0,0	4,6
Huisvesting	20 422	120,5	120,5	0,0	2,6
Normaal onderhoud en reparatie woning	1 623	116,7	117,4	0,6	6,1
Overige diensten i.v.m. woning, w.o. water	839	132,3	132,3	0,0	4,2
Elektriciteit, gas e.a. brandstoffen	3 948	151,6	151,6	0,0	13,9
STOFFERING, HUISHOUDELIJKE APPARATEN	7 959	110,8	111,0	0,2	5,2
Meubelen, stoffering en decoratie	3 368	113,2	113,3	0,1	5,8
Huishoudtextiel	931	111,8	112,3	0,4	6,9
Verwarmingsapp., kookapp., koelkasten	904	94,2	94,1	-0,1	0,9
Vaat- en glaswerk en huishoudelijke app.	470	110,1	109,7	-0,4	3,0
Gereedschappen en werktuigen voor huis	430	106,5	106,6	0,1	3,4
Dagelijks woningonderhoud	1 856	115,5	115,7	0,2	6,1
GEZONDHEID	544	110,0	110,5	0,5	3,0
VERVOER	10 707	118,0	119,2	1,0	4,9
Aankoop voertuigen	4 211	103,9	103,9	0,0	3,1
Gebruik van privé-voertuigen	4 784	131,4	134,0	2,0	6,8
Vervoersdiensten	1 712	115,7	115,7	0,0	3,7
COMMUNICATIE	1 862	97,1	96,8	-0,3	-2,4
RECREATIE EN CULTUUR	11 329	111,1	111,1	0,0	4,8
Apparaten, toebehoren incl. reparatie	4 744	97,0	96,8	-0,2	4,0
Recreatie en cultuur	3 092	123,6	123,7	0,1	5,0
Kranten, boeken en schrijfwaren	2 150	120,6	120,7	0,1	4,7
Pakketreizen	1 343	117,0	117,0	0,0	7,2
ONDERWIJS	376	118,2	118,2	0,0	4,2
HOTELS, CAFÉS EN RESTAURANTS	5 521	118,6	119,4	0,7	5,7
Restaurants, cafés en kantines	4 387	118,9	119,3	0,3	5,7
Accommodatie	1 134	117,5	119,7	1,9	5,5
DIVERSE GOEDEREN EN DIENSTEN	6 293	110,4	110,8	0,4	4,3
Lichaamsverzorging	1 980	115,3	115,6	0,3	4,9
Artikelen voor persoonlijk gebruik n.e.g.	891	102,8	102,8	0,0	4,6
Verzekering	2 486	107,8	108,6	0,7	4,1
Bankdiensten n.e.g.	31	109,2	109,2	0,0	4,5
Andere diensten n.e.g.	905	114,3	114,3	0,0	3,3
CONSUMPTIE GEBONDEN BELASTING EN OVERHEIDSDIENSTEN	4 750	106,8	106,8	0,0	1,9
Consumptiegebonden belastingen	3 785	102,1	102,1	0,0	2,1
Overheidsdiensten	965	125,3	125,3	0,0	1,3

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het verloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door huishoudens in Nederland.

Tabel 4
Consumentenprijsindexcijfers

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
	1995=100												
Alle huishoudens													
1996	100,6	101,0	102,0	102,3	102,0	101,6	101,9	101,7	102,7	102,9	102,8	102,7	102,0
1997	102,8	103,0	103,8	103,9	104,2	103,6	104,0	104,3	105,2	105,3	105,4	105,1	104,2
1998	104,7	105,3	106,2	106,4	106,3	105,9	106,1	106,1	107,0	107,3	107,2	106,9	106,3
1999	107,0	107,5	108,5	108,7	108,7	108,3	108,3	108,9	109,4	109,5	109,6	109,2	108,6
2000	109,1	109,6	110,6	111,0	111,3	111,2	111,3	111,6	112,6	112,9	112,9	112,4	111,4
2001	113,7	114,5	115,7	116,4	116,7*								
Alle huishoudens, afgeleid													
1996	99,9	100,3	101,2	101,5	101,3	100,9	101,2	101,0	102,0	102,2	102,1	102,0	101,3
1997	101,9	102,1	102,8	102,9	103,1	102,6	103,0	103,3	104,3	104,4	104,4	104,1	103,3
1998	103,5	104,1	105,0	105,2	105,1	104,7	104,9	104,9	105,8	106,1	106,0	105,7	105,1
1999	105,3	105,8	106,7	107,0	107,0	106,6	106,5	107,1	107,6	107,7	107,8	107,5	106,9
2000	106,9	107,5	108,5	108,8	109,1	109,1	109,1	109,4	110,4	110,8	110,8	110,2	109,2
2001	110,4	111,1	112,3	113,0	113,4*								
Werknemersgezinnen met laag inkomen													
1996	100,6	100,9	101,9	102,2	101,9	101,5	101,8	101,6	102,5	102,8	102,6	102,5	101,9
1997	102,7	102,9	103,7	103,8	104,0	103,5	103,9	104,1	105,0	105,1	105,2	104,9	104,1
1998	104,6	105,2	106,0	106,3	106,2	105,7	105,9	105,9	106,8	107,0	107,0	106,7	106,1
1999	106,8	107,4	108,3	108,5	108,5	108,1	108,0	108,6	109,1	109,2	109,4	109,0	108,4
2000	108,8	109,4	110,4	110,6	111,0	110,9	110,9	111,3	112,3	112,6	112,7	112,1	111,1
2001*	113,4	114,3	115,4	116,1	116,5*								
Werknemersgezinnen met laag inkomen, afgeleid													
1996	99,9	100,2	101,2	101,5	101,2	100,8	101,1	100,9	101,8	102,1	101,9	101,9	101,2
1997	101,8	102,0	102,7	102,8	103,0	102,5	102,9	103,2	104,1	104,2	104,3	104,0	103,1
1998	103,4	104,0	104,8	105,1	105,0	104,5	104,7	104,7	105,6	105,9	105,8	105,5	104,9
1999	105,1	105,6	106,5	106,8	106,8	106,4	106,3	106,9	107,3	107,4	107,6	107,2	106,7
2000	106,7	107,2	108,2	108,5	108,8	108,8	108,8	109,1	110,1	110,5	110,5	110,0	108,9
2001	110,1	110,9	112,1	112,8	113,1*								

Tabel 5
Geharmoniseerde index van consumentenprijzen

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
	1996=100												
Nederland													
1996	98,7	99,2	100,4	100,7	100,3	99,8	99,5	99,3	100,4	100,7	100,5	100,4	100,0
1997	100,4	100,6	101,6	101,7	101,9	101,3	101,4	101,8	102,9	103,0	103,0	102,6	101,9
1998	102,0	102,7	103,8	104,2	104,0	103,5	103,2	103,2	104,2	104,5	104,5	104,1	103,7
1999	104,1	104,8	105,9	106,2	106,2	105,7	105,1	105,8	106,3	106,4	106,6	106,1	105,8
2000	105,8	106,4	107,6	108,0	108,3	108,3	108,0	108,4	109,4	109,8	109,7	109,2	108,2
2001	110,6	111,6	112,9	113,7	114,1*								
EU-15¹⁾													
1996	98,8	99,2	99,6	99,9	100,1	100,2	100,0	100,1	100,4	100,5	100,5	100,7	100,0
1997	100,9	101,2	101,3	101,4	101,7	101,7	101,7	101,9	102,1	102,2	102,3	102,4	101,7
1998	102,2	102,5	102,7	103,0	103,2	103,3	103,2	103,2	103,3	103,3	103,3	103,4	103,0
1999	103,2	103,4	103,8	104,2	104,3	104,3	104,3	104,4	104,6	104,6	104,8	105,1	104,3
2000	105,0	105,4	105,8	106,0	106,1	106,5	106,5	106,5	107,1	107,2	107,5	107,5	106,4
2001	107,3	107,8	108,2	108,8*									
EURO-12, CPIMU²⁾													
1996	98,9	99,3	99,7	99,9	100,1	100,1	100,2	100,1	100,2	100,4	100,4	100,6	100,0
1997	100,9	101,2	101,3	101,2	101,5	101,5	101,6	101,8	101,9	101,9	102,0	102,1	101,6
1998	102,0	102,3	102,4	102,6	102,8	102,9	102,9	102,9	102,9	102,8	102,8	102,9	102,7
1999	102,8	103,1	103,4	103,7	103,8	103,8	104,0	104,1	104,1	104,2	104,3	104,7	103,8
2000	104,8	105,2	105,6	105,7	105,8	106,3	106,4	106,5	107,0	107,0	107,3	107,4	106,3
2001	107,3	107,9	108,3	108,8*									

¹⁾ 15 landen van de Europese Unie tezamen.

²⁾ Consumentenprijsindex voor de Monetaire Unie.

Tabel 6
 Geharmoniseerde indices van de 15 landen in de Europese Unie,
 voorlopige cijfers

	Totaal, index 1996=100 apr. '01	Apr. '01 t.o.v. apr. '00
Frankrijk	106,1	2,0
Oostenrijk	106,8	2,5
Luxemburg	109,5	2,7
Finland	109,5	2,8
België	109,0	2,9
Duitsland	107,3	2,9
Italië	110,9	3,0
Griekenland	120,6	3,7
Spanje	113,2	4,0
Ierland	115,2	4,3
Portugal	113,4	4,6
Nederland	113,7	5,3
CPIMU	108,8	2,9
Verenigd Koninkrijk	106,7	1,1
Denemarken	110,8	2,6
Zweden	107,5	3,0
EU-15	108,8	2,6

Bron: Eurostat/CBS.

Verdere daling werkloosheid (20 juni 2001)

Volgens de nieuwste cijfers van het CBS kwam het aantal geregistreerde werklozen in de maanden maart–mei uit op 134 duizend. De werkloosheid is verder gedaald. In de laatste twaalf maanden daalde het aantal werklozen gemiddeld met vijfduizend per maand.

Daling geregistreerde werkloosheid

In de maanden maart–mei van dit jaar waren er gemiddeld 134 duizend geregistreerde werklozen. Dat is 21 duizend minder dan in februari–april. Door seizoensinvloeden is in deze periode van het jaar een daling van het aantal werklozen met 13 duizend gebruikelijk. Na verwijdering van deze invloeden komt het werkloosheidscijfer dan ook achtduizend lager uit dan in de vorige drie-maandsperiode. De werkloosheid is dus verder gedaald. Omdat de cijfers gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek hebben ze een onnauwkeurigheidsmarge. De ontwikkeling van de werkloosheid kan daarom het beste over een wat langere periode worden vastgesteld. Vergeleken met een jaar geleden is het aantal werklozen nu 61 duizend lager. Dat komt overeen met een daling van vijfduizend per maand.

Halvering langdurige werkloosheid

Zowel de kortdurende als de langdurige werkloosheid is de afgelopen twaalf maanden gedaald. Het aantal werklozen dat korter dan een jaar staat ingeschreven nam af met ruim 30 duizend tot 79 duizend. Het aantal werklozen dat langer dan een jaar staat ingeschreven nam met eenzelfde aantal af tot 55 duizend. In de afgelopen twee jaar is daarmee de langdurige werkloosheid gehalveerd.

Lage economische groei en dalende werkloosheid

De economische groei in het eerste kwartaal van dit jaar was met twee procent laag in vergelijking met voorgaande kwartalen. De werkloosheid blijft echter dalen. Het CBS merkt daarbij het volgende op. Allereerst werd de lage economische groei in het eerste kwartaal mede beïnvloed door incidentele factoren, die geen directe invloed hebben op de ontwikkeling van de werkloosheid. In de tweede plaats reageert de werkloosheid in het algemeen vertraagd op de veranderingen in de economische groei. Een sterke vermindering van de groei heeft in de regel pas na enkele kwartalen effect op de ontwikkeling van de werkloosheid. Een dergelijke vertraagde reactie van de werkloosheid op de economische ontwikkeling deed zich begin jaren negentig voor.

Technische toelichting

Geregistreerde werklozen zijn mensen die bij een arbeidsbureau staan ingeschreven, direct beschikbaar zijn voor een baan van minstens twaalf uur per week en geen werk hebben of werk van minder dan twaalf uur per week. De cijfers over de geregistreerde werkloosheid zijn gebaseerd op de registratie van de arbeidsbureaus en de Enquête beroepsbevolking van het CBS, een steekproef-onderzoek dat maandelijks onder ruim tienduizend mensen in Nederland wordt gehouden.

De geregistreerde werkloosheidscijfers hebben een onnauwkeurigheidsmarge omdat ze gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek. Alleen uit grote veranderingen of uit veranderingen die zich gedurende een langere periode aftekenen mogen conclusies worden getrokken over de tendens van de werkloosheid.

Naast de maandelijkse cijfers van de geregistreerde werkloosheid, publiceert het CBS jaarlijks een breder scala van indicatoren van het onbenut arbeidsaanbod. Eén daarvan is de werkloze beroepsbevolking: mensen die niet of minder dan twaalf uur werken en actief zoeken naar werk voor twaalf uur of meer. Het Centraal Planbureau gebruikt dit cijfer voor economische analyses.

Een nog bredere afbakening van het onbenut arbeidsaanbod is: alle mensen die niet of minder dan twaalf uur werken en betaald werk voor twaalf uur of meer zouden willen hebben (ongeacht of men direct in staat is om te werken, op zoek is naar werk, enzovoorts).

Geregistreerde werklozen na verwijdering van seizoensinvloeden

Tabel 1
Indicatoren onbenut arbeidsaanbod

	1992	1996	1997	1998	1999	2000
	x 1 000					
Geregistreerde werkloosheid	336	440	375	287	221	188
Werkloze beroepsbevolking	411	494	438	348	292	267
Wil betaald werk hebben van ≥12 uur	974	1 117	1 020	914	805	700
Mensen met bijstand	480	481	437	397	363*	.
Aantal ww-uitkeringen	214	386	355	306	249	204

Tabel 2
Geregisteerde werklozen¹⁾

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
<i>x 1 000</i>												
<i>Oorspronkelijke cijfers</i>												
1995	484	497	477	465	446	445	453	453	450	451	459	463
1996	468	469	465	441	418	415	433	441	438	431	432	437
1997	429	415	399	381	376	378	379	372	351	349	336	340
1998	346	346	318	289	270	270	273	271	265	262	260	265
1999	263	265	246	227	216	209	213	212	211	206	189	201
2000	201	217	201	195	173	171	169	176	181	190	186	187
2001	184	176	155	134								
<i>verandering t.o.v. een jaar eerder</i>												
1995	-11	-23	-23	-18	-15	-20	-17	-31	-34	-39	-21	-29
1996	-16	-28	-12	-24	-28	-30	-20	-12	-12	-20	-27	-26
1997	-39	-54	-66	-60	-42	-37	-54	-69	-87	-82	-96	-97
1998	-83	-69	-81	-92	-106	-108	-106	-101	-86	-87	-76	-75
1999	-83	-81	-72	-62	-54	-61	-60	-59	-54	-56	-71	-64
2000	-62	-48	-45	-32	-43	-38	-44	-36	-30	-16	-3	-14
2001	-17	-41	-46	-61								
<i>Na verwijdering van seizoensinvloeden</i>												
1995	470	480	467	470	463	459	460	455	452	451	459	455
1996	456	451	455	446	435	430	440	443	441	431	433	428
1997	416	398	390	386	393	393	386	373	353	348	336	330
1998	333	328	309	294	287	285	280	273	267	262	260	256
1999	250	248	238	231	233	223	221	214	213	206	189	192
2000	188	199	193	200	190	185	177	178	183	189	186	179
2001	171	158	147	139								
<i>gemiddelde verandering per maand in de laatste drie maanden</i>												
1995	-7	0	-6	0	-6	-3	-3	-3	-2	-3	1	1
1996	2	-3	0	-3	-5	-8	-2	3	4	-3	-3	-4
1997	-5	-12	-13	-10	-2	1	0	-7	-13	-13	-12	-8
1998	-5	-3	-7	-13	-14	-8	-5	-5	-6	-6	-4	-4
1999	-4	-4	-6	-6	-5	-5	-3	-6	-3	-5	-8	-7
2000	-6	3	0	4	-3	-3	-8	-4	-1	4	3	-1
2001	-6	-9	-11	-11								

¹⁾ Tot en met 1987 maandcijfers, vanaf 1988 driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand.

Bron: CBS, Statistiek geregisteerde werkloosheid.

Tabel 3
Geregisteerde werklozen naar geslacht en duur inschrijving

	Geslacht		Duur inschrijving		Totaal	Werkloosheids- percentage
	man	vrouw	<1 jaar	≥1 jaar		
<i>x 1 000</i>						
1995	260	204	217	247	464	7,0
1996	240	201	219	221	440	6,6
1997	199	176	180	195	375	5,5
1998	155	132	132	155	287	4,1
1999	115	106	110	111	221	3,1
2000	98	90	106	82	188	2,6
Mrt.'00-mei.'00	103	93	111	85	195	2,7
Mrt.'01-mei.'01*	76	58	79	55	134	1,9 ¹⁾

¹⁾ In procenten van de beroepsbevolking 2000.

Groei vacatures ten einde (28 juni 2001)

De groei van het aantal vacatures is tot stilstand gekomen. Eind maart 2001 stonden er volgens het CBS ongeveer 216 duizend vacatures open. Dit is evenveel als een jaar eerder. Het aantal vacatures ligt echter nog dicht bij de recordhoogte van juni 2000. Toen stonden er 218 duizend vacatures open.

Nog wel stijging bij grootbedrijf

Van de 216 duizend vacatures die eind maart 2001 openstonden, waren er 96 duizend afkomstig van het grootbedrijf. Dit zijn er 8 duizend meer dan een jaar eerder. Deze stijging werd teniet gedaan door een daling van het aantal vacatures in het midden- en kleinbedrijf.

Daling aantal ontstane vacatures

In het eerste kwartaal van 2001 ontstonden 270 duizend vacatures. Dat is 13 duizend minder dan in het eerste kwartaal van 2000. In het eerste kwartaal werden 258 duizend vacatures vervuld, 7 duizend meer dan in het eerste kwartaal van 2000.

Relatief minder moeilijk vervulbare vacatures

Het percentage vacatures dat door werkgevers als moeilijk vervulbaar wordt beschouwd is in 2000 licht gedaald. Van de vacatures

stond 50 procent te boek als 'moeilijk vervulbaar'. In 1999 was dat nog 53 procent. Het percentage vacatures dat langer dan drie maanden openstond daalde van 54 naar 53 procent.

Regionale verschillen

Het afgelopen jaar is de regionale verdeling van de vacatures veranderd. Noord-Holland was in 1999 nog de provincie met veruit de meeste vacatures, maar werd in 2000 voorbijgestreefd door Zuid-Holland. Een sterke stijging deed zich verder voor in Gelderland.

Technische toelichting

In dit persbericht zijn de resultaten van twee enquêtes gecombineerd: de kwartaalenquête over het eerste kwartaal van 2001 en de structuurenquête 2000. De kwartaalenquête geeft de meest recente cijfers over de ontwikkeling van het aantal vacatures. De jaarlijkse structuurenquête levert een specificatie van de vacatures die open staan aan het eind van het derde kwartaal (30 september). In tegenstelling tot in eerdere persberichten, zijn de vacatures van overheid en particuliere bedrijven nu bij elkaar opgeteld. De enquêtes worden uitgezonden naar 26 duizend particuliere bedrijven en 4 duizend overheidsinstanties.

Tabel 1
Vacatures naar bedrijfstak en bedrijfsgrootte, ultimo kwartaal

	2000		2001		mutatie 31 mrt. '01 t.o.v. 31 mrt. '00	
	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.		
	x 1 000					%
Totaal aantal vacatures	216	218	183	204	216	0
Bedrijfstak (SBI 1993)						
Landbouw en visserij	3	4	3	4	4	1
Industrie en bouwnijverheid w.o.	51	54	43	44	45	-6
industrie	29	33	25	26	25	-4
bouwnijverheid	21	21	17	17	20	-2
Commerciële dienstverlening w.v.	118	116	99	112	119	1
handel	36	38	31	35	35	-1
horeca	10	9	7	8	9	0
vervoer en communicatie w.o.	12	12	13	12	11	0
post en telecommunicatie	3	3	3	3	3	0
financiële instellingen	9	7	6	8	8	-1
zakelijke dienstverlening w.o.	51	49	42	49	54	3
computerservice, informatietechnologie	11	8	7	8	11	0
Niet-commerciële dienstverlening w.v.	43	44	39	45	47	4
openbaar bestuur	9	10	8	9	10	0
onderwijs	5	7	5	6	6	0
gezondheids- en welzijnszorg	20	18	19	21	23	3
cultuur en overige dienstverlening	9	8	7	8	9	0
Bedrijfsgrootte						
bedrijven/instanties met:						
1- 9 werknemers	58	51	40	50	54	-3
10-99 werknemers	70	73	60	63	65	-5
100 werknemers of meer	88	94	83	92	96	8

Tabel 2
Vacatures, stand- en stroomcijfers

		Aantal vacatures	Ontstane vacatures ¹⁾	Vervulde vacatures ¹⁾²⁾
		<i>x 1 000</i>		
Per ultimo:				
Maart	1997	89	.	.
Juni	1997	101	.	.
September	1997	91	.	.
December	1997	116	.	.
Maart	1998	133	219	202
Juni	1998	152	229	210
September	1998	128	209	232
December	1998	137	197	189
Maart	1999	158	242	220
Juni	1999	197	268	229
September	1999	171	217	243
December	1999	184	225	213
Maart	2000	216	283	251
Juni	2000	218	251	248
September	2000	183	229	264
December	2000	204	254	233
Maart	2001	216	270	258

¹⁾ In het desbetreffende kwartaal.

²⁾ Inclusief vervallen vacatures.

Tabel 3
Vacatures, indicatie wervingsproblematiek, 30 september

	Moeilijk vervulbaar	Meer dan 3 maanden open	Nu niet bezet ¹⁾
	%		
1997	32	42	84
1998	43	45	82
1999	53	54	85
2000	50	53	83

¹⁾ Betreft vacatures voor arbeidsplaatsen die op de peildatum onbezet zijn.

Tabel 4
Vacatures per provincie ¹⁾

	1997	1998	1999	2000
	<i>x 1 000</i>			
Groningen	3	2	3	4
Friesland	2	2	3	3
Drenthe	1	2	2	2
Overijssel	4	6	7	8
Flevoland	1	2	3	2
Gelderland	8	11	15	23
Utrecht	10	14	18	18
Noord-Holland	19	30	43	40
Zuid-Holland	22	26	35	41
Zeeland	1	2	2	2
Noord-Brabant	17	24	30	30
Limburg	6	8	11	10
Totaal	92	129	171	183

¹⁾ Stand op 30 september.

Consumentenvertrouwen neemt verder af (26 juni 2001)

Het consumentenvertrouwen heeft in juni het laagste punt van de afgelopen vijf jaar bereikt. Daarmee zet de terugval die zich sinds begin dit jaar manifesteert door. In mei leek zich nog een stabilisatie af te tekenen. Voor het eerst in vijf jaar tijd zijn er nu meer pessimistisch gestemde huishoudens dan optimistisch gezinde, zo blijkt uit het Consumenten Conjunctuur Onderzoek van het CBS.

Koopbereidheid loopt nu ook terug

Het consumentenvertrouwen bestaat uit twee componenten: de beoordeling van het economisch klimaat en de koopbereidheid. De koopbereidheid van huishoudens wordt gemeten aan de hand van het oordeel over de eigen financiën en over het doen van grote aankopen.

De verdere daling van het consumentenvertrouwen in juni komt zowel voor rekening van het negatievere oordeel over het economisch klimaat als van de koopbereidheid. Sinds begin dit jaar liep het vertrouwen in het economisch klimaat gestaag terug. Ondanks deze somberheid bleef de koopbereidheid in de eerste maanden van 2001 vrijwel stabiel. In juni is echter ook de koopbereidheid duidelijk afgenomen. Vooral over de eigen financiële positie wordt in juni minder positief geoordeeld. Het oordeel over het doen van grote aankopen als meubelen, wasmachines of televisies is ten opzichte van mei niet veranderd. Wanneer echter rekening wordt gehouden met seizoeninvloeden, is ook hier sprake van een daling.

Technische toelichting

De index van het consumentenvertrouwen geeft aan in hoeverre huishoudens vinden dat het economisch gezien beter of slechter gaat. Het consumentenvertrouwen wordt bepaald op basis van de mening van huishoudens over het algemene economische klimaat en over de eigen koopbereidheid. Maandelijks worden hierover in het Consumenten Conjunctuuronderzoek vijf vragen gesteld aan ongeveer duizend personen.

De ondervraagden kunnen vinden dat het beter gaat (de 'optimisten'), dat het slechter gaat (de 'pessimisten') of dat de situatie gelijk blijft. Als er evenveel optimistische als pessimistische consumenten zijn, heeft de index de waarde nul. Een waarde van tien betekent dat de optimisten een meerderheid van tien procent hebben ten opzichte van de pessimisten.

Twee van de vragen gaan over de economische situatie in het algemeen. Het CBS berekent uit de antwoorden hierop de indicator van het economisch klimaat. De overige drie vragen gaan over de financiële situatie van het eigen huishouden. Daaronder is ook de vraag of de tijd gunstig is voor aankopen van duurzame goederen. De antwoorden op deze drie vragen worden samengevat in de indicator van de koopbereidheid.

Het Consumenten Conjunctuur Onderzoek wordt vanaf mei 2000 medegefinancierd door de Europese Gemeenschap.

Tabel 1

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat, koopbereidheid en grote aankopen: saldo van positieve en negatieve antwoorden (oorspronkelijke reeks)

	Consumentenvertrouwen	Economisch klimaat	Koopbereidheid	w.o. grote aankopen
2000				
Februari	24	25	24	35
Maart	25	27	23	36
April	26	30	24	36
Mei	25	26	24	37
Juni	27	27	27	43
Juli	25	25	25	42
Augustus	26	24	27	41
September	24	23	25	38
Oktober	23	21	24	35
November	17	14	19	29
December	19	14	22	34
2001				
Januari	15	10	19	22
Februari	11	-1	19	21
Maart	5	-13	18	25
April	0	-26	17	21
Mei	3	-20	17	25
Juni	-4	-29	13	25

Tabel 2

Detailgegevens economisch klimaat: saldo van positieve en negatieve antwoorden (oorspronkelijke reeks)

	Economisch klimaat		
	afgelopen jaar	komend jaar	totaal
2000			
Februari	38	12	25
Maart	38	17	27
April	40	19	30
Mei	38	14	26
Juni	37	16	27
Juli	35	14	25
Augustus	35	14	24
September	36	10	23
Oktober	33	9	21
November	25	2	14
December	24	4	14
2001			
Januari	27	-7	10
Februari	16	-18	-1
Maart	5	-32	-13
April	-13	-40	-26
Mei	-12	-27	-20
Juni	-21	-38	-29

Tabel 3

Consumentenvertrouwen, economisch klimaat, koopbereidheid en grote aankopen: saldo van positieve en negatieve antwoorden (na verwijdering van seizoeninvloeden)

	Consumentenvertrouwen	Economisch klimaat	Koopbereidheid	w.o. grote aankopen
2000				
Februari	25	28	23	35
Maart	26	29	24	35
April	27	33	23	36
Mei	24	26	23	35
Juni	26	27	25	36
Juli	22	22	22	35
Augustus	23	21	24	34
September	21	18	23	37
Oktober	22	18	25	38
November	21	18	23	38
December	24	19	27	47
2001				
Januari	14	7	18	20
Februari	12	2	18	22
Maart	6	-12	18	25
April	0	-23	16	21
Mei	2	-20	17	22
Juni	-5	-29	11	18

Bevolkingsprognose 2000–2050: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?

Andries de Jong, Han Nicolaas, Arno Sprangers

De laatste paar jaar is de arbeidsmigratie, in samenhang met de krapte op de arbeidsmarkt, sterk toegenomen. De immigratie uit landen van buiten de Europese Unie steeg tussen 1996 en 1998 met maar liefst 40%. Verkennende berekeningen tonen aan dat er, mede als gevolg van de vergrijzing, rond 2020 een structureel tekort aan arbeidskrachten zal zijn. Het aantal arbeidsmigranten zal tegen die tijd hoger zal zijn dan in de vorige bevolkingsprognose van 2000–2050 werd verondersteld. Daarom is de bevolkingsprognose in dit opzicht bijgesteld.

1. Vergrijzing en arbeidsmarkt

Hoewel de economische groei voor het jaar 2001 lager wordt ingeschat dan in voorafgaande jaren, blijft het voor seizoensinvloeden gecorrigeerde aantal vacatures hoog. In december 2000 waren er 189 duizend vacatures. Daartegenover stonden in de periode december 2000–februari 2001 gemiddeld 184 duizend geregistreerde werklozen.

De huidige spanning op de arbeidsmarkt is grotendeels conjunctureel. In de toekomst kan echter een structurele krapte ontstaan door de vergrijzing van de (beroeps-)bevolking. Dit kan een toename van het aantal buitenlandse werknemers tot gevolg hebben. Ten behoeve van de bevolkingsprognose 2000–2050 is daarom onderzocht in hoeverre er op lange termijn structurele spanningen op de arbeidsmarkt te verwachten zijn die mogelijk tot meer arbeidsmigratie kunnen leiden. Dit gebeurt op basis van toekomstverkenningen die gebaseerd zijn op globale partiële trendextrapolaties van arbeidsvraag en arbeidsaanbod. Uiteraard kunnen geen exacte voorspellingen worden gedaan.

2. De arbeidsmarkt nu

De vraag naar arbeid groeit de laatste jaren sterker dan het aanbod. Het aantal baanvinders stijgt nog steeds. In 2000 groeide de werkende beroepsbevolking met 154 duizend. Deze stijging is geringer dan de gemiddelde stijging in de jaren 1997–1999. Toen groeide de werkzame beroepsbevolking jaarlijks met gemiddeld 200 duizend (CBS, 2001).

Het aantal vacatures bij particuliere bedrijven was eind december 2000 ongeveer gelijk aan het niveau van de werkloosheid. Tegenover iedere vacature stond iets meer dan één werkloze. Begin 1998 was deze verhouding 1 : 3 en in 1994 was dit 1 : 12. Dit geeft aan hoe sterk de spanning op de arbeidsmarkt is toegenomen. Dat werkgevers steeds meer moeite hebben met het aantrekken van personeel blijkt vooral uit de toename van het aantal moeilijk vervulbare vacatures. In 1999 was meer dan de helft van alle openstaande vacatures moeilijk vervulbaar. In 1996 was dit ongeveer 30% en in 1994 was het 20%.

3. In hoeverre kunnen meer mensen in het arbeidsproces worden ingeschakeld?

3.1 Potentiële arbeidsreserve

In deze paragraaf wordt ingegaan op de vraag in hoeverre vrouwen, ouderen en arbeidsongeschikten aan de slag zouden kunnen en willen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt is er namelijk nog een potentieel aan mensen die in het geheel geen betaalde arbeid verrichten of in deeltijd werken. Voor een deel zijn deze mensen ook niet in te schakelen op de arbeidsmarkt. Een belangrijk deel van de jongeren onder de 25 jaar volgt bijvoorbeeld nog voltijd onderwijs. Verder is een deel van de arbeidsongeschikten niet in staat om te werken.

Van de 10,7 miljoen personen van 15–64 jaar hebben er 7,0 miljoen betaald werk (inclusief personen in deeltijdbanen). Er zijn dus ongeveer 3,5 miljoen mensen die geen betaald werk verrichten. Van deze 3,5 miljoen wilden in 2000, volgens de Enquête Beroepsbevolking van het CBS, 700 duizend mensen een baan van minstens 12 uur per week. Dit is de zogenaamde potentiële arbeidsreserve (CBS, 2001). Het gaat hier om mensen die betaald werk willen hebben voor ten minste twaalf uur per week, ongeacht of men actief naar werk zoekt of direct in staat is in een baan te beginnen. De omvang van de potentiële arbeidsreserve is ruim 100 duizend minder dan in 1999. Halverwege de jaren negentig waren er zelfs 1,1 miljoen mensen die betaald werk wilden voor tenminste 12 uur per week.

De mogelijkheden een verdere substantiële daling van de werkloosheid te bewerkstelligen lijken beperkt. Het vinden van een passende baan kost ook bij een krappe arbeidsmarkt enige tijd (frictiewerkloosheid) en bovendien komt de 'harde kern' van werklozen in zicht. Dit zijn veelal laag opgeleiden en allochtonen die door de arbeidsbureaus als niet-bemiddelbaar worden beschouwd.

De animo onder deeltijdwerkers om meer te gaan werken is klein. Uit het trendrapport 1998 van de Stichting Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA) blijkt dat de overeengekomen werkweek in de meeste gevallen spoort met de wensen van de betrokken werknemers. Voor zover dat niet het geval is, zijn de mensen die korter zouden willen werken iets talrijker dan zij die langer willen werken. Vrouwen geven vaak aan dat hun deeltijdbaan een bewuste keuze is.

Afgezien van de vraag of personen zonder betaald werk willen werken, is er de vraag of ze dat zouden kunnen. Een relatief groot deel van de inactiviteit komt omdat personen verhoudingsgewijs laag zijn opgeleid. Als het opleidingsniveau van personen zonder betaald werk wordt vergeleken met de opleidingseisen voor de vacatures vallen er twee zaken op:

- onder de personen zonder betaald werk is sprake van een veel groter aandeel lager opgeleiden.
- het aandeel verzorgend opgeleiden (waartoe ook opleidingen voor onderwijzend personeel worden gerekend) ligt bij de inactieven hoger dan in de opleidingsverdeling van de vacatures.

Dit laatste weerspiegelt het grote aandeel van vrouwen onder de inactieven die in deze opleidingen sterk zijn vertegenwoordigd. Het kan betekenen dat deze groep inactieven een potentiële bron vormt voor het opvullen van vacatures in de zorgsector en in het onderwijs. Wel moet worden opgemerkt dat naast de huidige, aan-

zienlijke aantallen herintreders in de zorg, ook sprake is van veel uittreeders uit het arbeidsproces.

Overigens daalt de verhouding tussen het aantal inactieven en het aantal actieven (de zogenaamde *i/a*-ratio) nog steeds. In 1998 was deze verhouding 70%. De *i/a* ratio voor 2001 wordt door het CPB geraamd op 65%. Deze daling is niet zozeer het gevolg van een daling van het aantal inactieven maar veel meer van een stijging van het aantal actieven met ruim 130 duizend arbeidsjaren in zowel 2000 als 2001.

3.2 Meer moeders aan het werk?

De afgelopen decennia is de arbeidsdeelname van moeders sterk gestegen. In de jaren zeventig stopte nog driekwart van de vrouwen na de geboorte van een eerste kind. Twintig jaar later was dit teruggelopen naar eenderde (Steenhof, 2000). Zowel de ruime mogelijkheden om in deeltijd te werken als de verbeterde mogelijkheden voor kinderopvang en de veranderde opinie over het combineren van een baan met kinderen spelen hierbij een rol.

Uit het CBS Onderzoek Gezinsvorming van 1982 bleek dat vier op de tien vrouwen van middelbare leeftijd van mening waren dat een baan en kleine kinderen samen kunnen gaan, mits goede kinderopvang aanwezig is. In 1998 vonden zeven op de tien vrouwen dat dit samen kan gaan.

Ook het overheidsbeleid beoogt met diverse maatregelen een hogere arbeidsdeelname van vrouwen. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft als doelstelling dat de participatie van vrouwen 1,25 procentpunt per jaar stijgt. Het is echter de vraag in hoeverre de participatie van vrouwen zal toenemen tot het niveau van de mannen, zonder dat tegelijkertijd de arbeidsparticipatie van mannen daalt.

Uit De Jong (2000) blijkt dat er thans 1,3 miljoen werkende moeders zijn. Indien de participatie van moeders zou stijgen van rond 50% nu naar 70% in 2020 dan zal het aantal werkende moeders groeien naar 1,8 miljoen, een stijging van 0,5 miljoen derhalve.

3.3 Meer WAO-ers aan het werk?

Vergeleken met het buitenland kent Nederland vrij veel (geheel of gedeeltelijk) arbeidsongeschikten. Toch is het moeilijk aan te geven in hoeverre de arbeidsongeschiktheid in Nederland verhoudingsgewijs 'echt' hoog is omdat in veel landen sprake kan zijn van 'verborgen arbeidsongeschiktheid', bijvoorbeeld in werkloosheids- of bijstandsregelingen.

Het beperken van de instroom in de WAO-regeling of het bevorderen van de herintreding (van ouderen) in de arbeidsmarkt zou een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de uitbreiding van de beroepsbevolking. Ongeveer 1,8 miljoen mensen ontvangen een uitkering, waarvan ongeveer de helft een de WAO-uitkering krijgt. Wellicht kan een deel van hen met extra begeleiding of financiële prikkels toch weer werken.

3.4 Meer ouderen aan het werk?

In internationaal opzicht is de arbeidsdeelname van ouderen in Nederland laag. Door onder meer arrangementen als de VUT en het hoge welvaartsniveau kiezen veel oudere werknemers voor vrije tijd in plaats van werk en stromen daardoor eerder uit het arbeidsproces. Anno 2000 waren er ongeveer 1,4 miljoen werkenden in de leeftijdsklasse van 50 tot en met 69 jaar. Als gevolg van de vergrijzing zal dit aantal bij ongewijzigde participatie in 2020 naar verwachting zijn gestegen naar 1,7 miljoen. In de Macro Economische Verkenning (CPB) wordt verwacht dat de arbeidsparticipatie van ouderen laag blijft en slechts in beperkte mate zal stijgen. In 2020 zou het aantal werkende ouderen dan uitkomen op 2,2 miljoen. Dit betekent dat het bevorderen van de participatie

onder ouderen – voor zover succesvol – een extra aanbod van 0,5 miljoen mensen kan opleveren.

3.5 Meer jongeren aan het werk?

In 1995 werkte ruim 60% van de jongeren tussen de 15 en 24 jaar. Alhoewel het vooral om (kleine) parttime banen gaat, betreft het nog altijd rond de 1,2 miljoen werkende jongeren. Bij constante participatie zal het aantal werkende jongeren licht stijgen naar rond 1,3 miljoen in 2020. In internationaal opzicht is de deelname van jongeren erg hoog. Bij een stijging met rond 5 procentpunten zal het aantal werkende jongeren toenemen met ongeveer 250 duizend zodat er in 2020 rond 1,4 miljoen werkende jongeren zullen zijn. Dit betekent dat het stimuleren van de participatie van jongeren weinig effect heeft.

4. Toekomstscenario's met betrekking tot economie, arbeidsmarkt en demografie

4.1 Vraag naar arbeid

In dit artikel wordt de verwachte ontwikkeling van de vraag naar arbeid gebaseerd op drie scenario's van het Centraal Planbureau (CPB, 1996). Het startpunt van deze scenario's ligt in 1995.

- In het *Global Competition* scenario is de economische groei het hoogst met 3,25% per jaar. De jaarlijkse mutatie in de werkgelegenheid bij bedrijven, gemeten in arbeidsjaren, bedraagt 1,1%. In het *Global Competition* scenario leiden liberalisatie, deregulering en concurrentie tot een sterke economische dynamiek. Het gemiddeld kindertal per vrouw zal in dit scenario in 2020 een niveau van 1,7 bereikt hebben. Het migratiesaldo bedraagt in dit scenario 30 duizend.
- Het *European Coordination scenario* veronderstelt dat economische blokken in de wereld naast elkaar blijven bestaan en dat de kennisdiffusie minder vlot verloopt. De economische groei is hierdoor wat lager met 2,75% per jaar. De werkgelegenheids-groei in bedrijven bedraagt 0,9% per jaar. In dit scenario is het kindertal naar verhouding hoog met 1,9 kind per vrouw in 2020. Ook het migratiesaldo is in dit scenario met 45 duizend in 2020 beduidend hoger in vergelijking met het vorige scenario.
- In het *Divided Europe scenario* worden Sociaal-economische problemen onvoldoende aangepakt. Doordat Europese concurrentiepositie verslechtert blijft de economische groei steken op 1,5% per jaar. De mutatie in de werkgelegenheid in bedrijven bedraagt in dit scenario 0,2% per jaar. In demografisch opzicht zijn de kernindicatoren ook laag met 1,6 kind per vrouw en een migratiesaldo van 20 duizend in 2020.

In 1999 bedraagt de vraag naar arbeid 7 miljoen personen (werkzame beroepsbevolking plus vacatures). Indien de jaarlijkse mutatie in de werkgelegenheid bij bedrijven van het *Global Competition* scenario als uitgangspunt wordt genomen dan zou de vraag naar arbeid in 1999 6,3 miljoen personen bedragen (uitgaande van de startsituatie van de scenario's in 1995).

Omdat het verschil tussen de waargenomen vraag en de vraag volgens het *Global Competition* scenario aanzienlijk is, wordt de ontwikkeling van de vraag naar arbeid in de toekomst verder berekend door de actuele vraag in 1999 als uitgangspunt te nemen. Vervolgens wordt de jaarlijkse procentuele mutatie van de werkgelegenheid bij bedrijven volgens de drie CPB scenario's hierop toegepast.

4.2 Arbeidsaanbod

Voor de verwachte ontwikkeling in het aanbod van arbeid is zowel gebruikt gemaakt van de participatiecijfers van de *CPB scenario's* als van de *Bevolkings- en arbeidsaanbodscenario's van Eurostat* (De Beer en De Jong 1996 en De Jong, 1999). De CPB scenario's beogen plausible toekomstbeelden te schetsen. Eurostat heeft drie scenario's ontwikkeld die (kwalitatief) gekoppeld zijn aan de ontwikkeling van de economische groei en sociaal-culturele trends. Deze scenario's zijn extremer dan die van het CPB en geven een beeld van wat binnen realistisch geachte marges nog haalbaar wordt geacht. Twee Eurostat scenario's die het meest passen bij de huidige ontwikkelingen worden in dit artikel gebruikt.

CPB scenario's

In 1999 bedraagt de beroepsbevolking 7,1 miljoen. Volgens het (hoogste) *CPB scenario Global Competition* bedraagt de beroepsbevolking in 2000 6,8 miljoen. Vanwege dit verschil tussen waarneming en scenario is besloten voor 2020 niet zonder meer uit te gaan van de cijfers volgens het CPB scenario, maar van de bevolkingscijfers van de CBS bevolkingsprognose 1998 waarop vervolgens de participatiecijfers van het CPB scenario zijn toegepast. Overigens is de jaarlijkse mutatie van de werkgelegenheid volgens de CPB-scenario's uitgedrukt in arbeidsjaren, terwijl in dit artikel de beroepsbevolking betrekking heeft op personen. Dit betekent dat, bij een eventueel toenemend aandeel van deeltijdarbeid een groei in de beroepsbevolking een minder grote groei in het arbeidsvolume kan inhouden.

Eurostat scenario's

De in Nederland gehanteerde beroepsbevolkingsdefinitie gaat uit van een ondergrens van twaalf uur per week. De Eurostat scenario's maken gebruik van de internationaal gangbare definitie waarbij personen die één uur of meer per werk werken of actief zoeken naar werk tot de beroepsbevolking worden gerekend.

Het *Baseline scenario van Eurostat* schetst de meest waarschijnlijk geachte ontwikkeling voor wat betreft de omvang van de bevolking en de arbeidsparticipatie. Voor 1999 komt zowel de waarneming als het cijfer van het Baseline scenario uit op een beroepsbevolking van 7,7 miljoen personen. In essentie bestaat het scenario uit het naar de toekomst doortrekken van trends uit het (nabije) verleden. Wat betreft de bevolkingsontwikkeling wordt in het Baseline scenario uitgegaan van een stabiel migratieoverschot van 35 duizend per jaar en een gemiddeld kindertal per vrouw van

1,8 rond 2020 (ongeveer vanaf cohort 1980). Tot 2020 liggen deze kernindicatoren vrij goed in lijn met de kernindicatoren van de bevolkingsprognose van 1998.

Het *Hoge scenario van Eurostat* is het scenario dat past bij een hoge economische groei en snelle sociaal-culturele veranderingen. In deze verkenning is het Baseline scenario van de bevolking gecombineerd met het Hoge scenario van de arbeidsparticipatie.

5. Arbeidsaanbod op de lange termijn

5.1 Arbeidsaanbod bij een constante arbeidsparticipatie.

In *grafiek 1* wordt voor de jaren 2000 en 2020 de mannelijke en de vrouwelijke beroepsbevolking per leeftijd vergeleken bij een constante arbeidsparticipatie (namelijk de arbeidsparticipatie in 2000). Leeftijdsoopbouweffecten spelen vooral op de middelbare leeftijden een grote rol. In de leeftijdsklasse 25–49 jaar worden grotere geboortegeneraties vervangen door kleinere geboortegeneraties. Op hogere leeftijden gaan juist grotere generaties de kleinere vervangen. Hierdoor zal de 25–49-jarige beroepsbevolking tussen 2000 en 2020 met 850 duizend afnemen bij ongewijzigde participatie. Het aantal werkende jongeren zal daarentegen iets toenemen met 90 duizend, terwijl het aantal werkende ouderen zal stijgen met 300 duizend.

5.2 Arbeidsaanbod volgens de Eurostat scenario's en de CPB scenario's

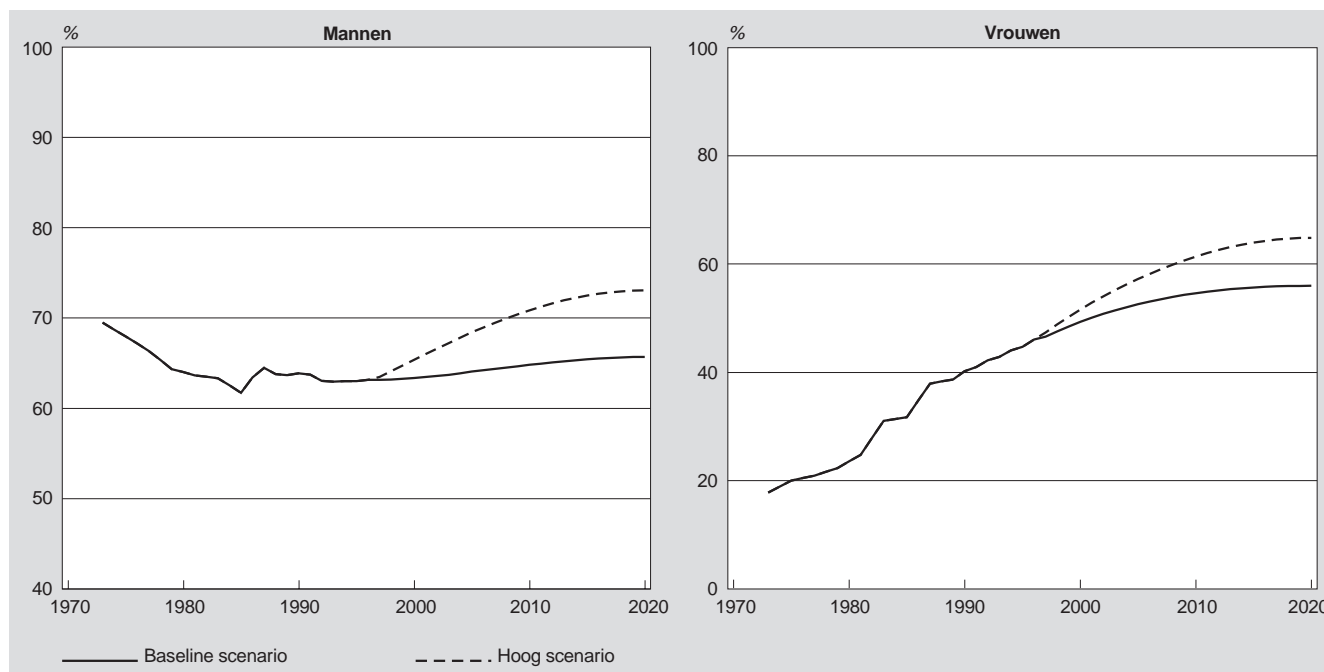
In paragraaf 3 is voor een aantal bevolkingsgroepen nagegaan in hoeverre de arbeidsparticipatie kan stijgen en wat de effecten daarvan zijn. De scenario's van het CPB en Eurostat pogen een coherent beeld te geven van de ontwikkeling van de arbeidsdeelname in de toekomst.

Het Baseline scenario van Eurostat beoogt de meest waarschijnlijke ontwikkeling van het aanbod van arbeid voor de toekomst te schetsen. De veronderstellingen zijn in het kort: meer jongeren (in deeltijdbanen), meer vrouwen (vooral moeders) en meer ouderen aan het werk. In het Hoge scenario groeit de arbeidsparticipatie bij vrouwen sterker, waardoor het patroon meer op dat van de mannen gaat lijken.

1. Beroepsbevolking, 2000 en 2020

2. Gemiddelde participatie, volgens twee Eurostat scenario's ¹⁾

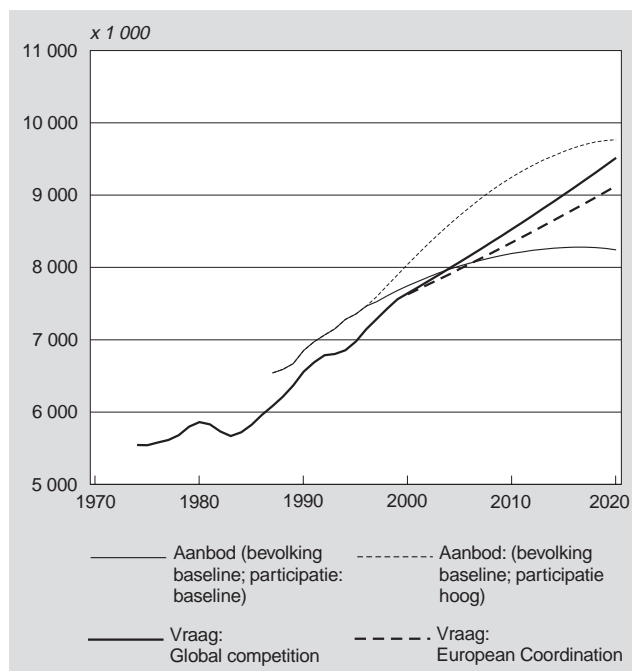
¹⁾ Gemiddelde van leeftijdsspecifieke participatiecijfers in de leeftijdsrange 15–69.

Het Baseline scenario gaat grotendeels uit van een voortzetting van huidige trends. Het Hoge scenario impliceert bij de mannen een trendbreuk en bij de vrouwen een versnelling van de opwaartse trend.

Volgens het Baseline scenario van Eurostat zal de beroepsbevolking groeien van 7,7 miljoen in 2000 naar 8,2 miljoen in 2020. Vooral ouderen dragen hier aan bij met een stijging van 0,8 miljoen. Het aantal werknemers van middelbare leeftijd zal dalen met 0,6 miljoen en het aantal jonge werknemers zal stijgen met 0,25 miljoen.

Bij toepassing van het *Baseline scenario van arbeidsparticipatie op het baseline scenario van de bevolking* is de stijging van het arbeidsaanbod tot rond 2005 voldoende om de groeiende vraag naar arbeid volgens Global Competition scenario bij te houden. Na

3. Vraag naar en aanbod van arbeid, 1970–2020

2005 ontstaat een verschil dat in 2020 zal zijn opgelopen tot een aanbodstekort van 1,3 miljoen. Bij het arbeidsvraagscenario European Coordination is het arbeidsaanbodtekort in 2020 ca. 0,9 miljoen.

Bij toepassing van het *Hoge scenario van arbeidsparticipatie op het Baseline scenario* van de bevolking zal het arbeidsaanbod de arbeidsvraag bij beide vraagscenario's tot het jaar 2020 overtreffen. Bij het arbeidsvraagscenario Global Competition zijn in 2020 vraag en aanbod vrijwel aan elkaar gelijk. Bij het arbeidsvraag scenario European Coordination is ook in 2020 nog sprake van een arbeidsaanbod overschot..

In de twee CPB arbeidsaanbodscenario's zal een stijging van de arbeidsdeelname vooral door vrouwen en ouderen tot stand gebracht moeten worden. Bij toepassing van arbeidsparticipatiecijfers van het Global Competition scenario en European Coordination scenario op de bevolking in 2020 volgens de Bevolkingsprognose van 1998, leidt dit tot een beroepsbevolking (12 uur of meer per week werkend) van respectievelijk 7,9 en 7,7 miljoen. In vergelijking met de vraag naar arbeid (volgens het 12-uur criterium) van 8,7 miljoen betekent dit een gat van respectievelijk 0,9 en 1 miljoen in 2020.

Uit bovenstaande berekeningen blijkt dat bij een migratiesaldo analoog aan dat van de bevolkingprognose 1998 het op termijn niet mogelijk is aan de stijging van de vraag te voldoen als de arbeidsparticipatie stijgt volgens de meest plausibele scenario's. Slechts bij een veel sterkere stijging van arbeidsparticipatie dan in het verleden, dus volgens het Hoge scenario van Eurostat, is het mogelijk het aanbod bij de vraag aan te laten sluiten.

Vermoedelijk zal de beroepsbevolking na 2020 ongeveer stabiel blijven: dit is het resultaat van de combinatie van ongeveer gelijkblijvende participatiecijfers met een licht dalende bevolking (baseline scenario) of bijna gelijkblijvende bevolking (hoge scenario).

Hoe de vraag naar arbeid zich op lange termijn gaat ontwikkelen is zeer onzeker. Bij een grote krapte op de arbeidsmarkt ligt het voor de hand dat lonen zullen stijgen. Dit kan een reactie uitlokken in de richting van vervanging van arbeid door kapitaal. Een stijgende arbeidsproductiviteit kan in een dergelijke situatie het evenwicht tussen vraag en arbeid bewerkstelligen. Bij de hier gepresenteerde tentatieve berekeningen is geen rekening gehouden met dergelijke mechanismen.

6. Gevolgen voor arbeidsmigratie

Veranderingen in de leeftijdsopbouw leiden in de komende jaren tot een teruglopende groei van de potentiële beroepsbevolking. Uitgaande van een aanhoudende groei van de vraag naar arbeid roept dit de vraag op of er een zodanige krapte op de arbeidsmarkt zal ontstaan dat een toename van de arbeidsmigratie kan worden verwacht.

Slechts bij een zeer sterke groei van de arbeidsparticipatie zijn er geen tekorten op de arbeidsmarkt (die mogelijk leiden tot grotere aantallen immigranten) te verwachten. Het is echter dan wel vereist dat de arbeidsdeelname van vrouwen versneld stijgt en bovendien dat aanzienlijk meer ouderen bij het arbeidsproces worden betrokken.

Bij een realistisch ingeschatte ontwikkeling van de arbeidsparticipatie, volgens het Baseline scenario van Eurostat en de twee CPB vraagscenario's Global Competition en European Coordination, zal in combinatie met een migratiesaldo van rond de 35 duizend op de lange termijn een beduidend gat ontstaan tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de orde van grootte van 1 miljoen.

Het is op basis van bovenstaande analyse zeer waarschijnlijk dat de arbeidsmigratie toeneemt waardoor het verwachte verschil tussen vraag en aanbod zoals naar voren komt in de gepresenteerde analyse minder omvangrijk zal zijn. De gastarbeiders van de jaren negentig bestaan voor een aanzienlijk deel uit een verscheidenheid aan hoger opgeleiden, zoals managers uit de VS en informatici uit India (Nicolaas en Sprangers, 2000). Deze instroom van hoger gekwalificeerd personeel hangt samen met fricties op de arbeidsmarkt. Het is moeilijk aan te geven in hoeverre vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op de lange termijn (ook in kwalitatieve zin) zullen aansluiten. Men kan zich voorstellen dat het huidige tekort aan IT-ers sterk conjunctureel is bepaald, terwijl de tekorten in de zorgsector mogelijk een meer structureel karakter zullen hebben. Enerzijds lijken de mogelijkheden voor productiviteitsverbeteringen in deze sector beperkt, terwijl anderzijds de vraag sterk zal toenemen in verband met de vergrijzing.

Gezien de aanzienlijke aantallen asielmigranten mag worden aangenomen dat ook deze migranten mogelijk de druk op de arbeidsmarkt zullen verlichten. In 1998 zijn bijvoorbeeld 1600 tewerkstellingsvergunningen verleend aan asielzoekers. Deze werken doorgaans als seizoenarbeider in de land- en tuinbouw (Nicolaas en Sprangers, 2000). Toch lijken asielmigranten minder geschikt om structurele knelpunten in de arbeidsmarkt op te lossen omdat ze doorgaans niet over de gevraagde vaardigheden beschikken. Het tekort aan werknemers ligt momenteel met name in enkele gespecialiseerde segmenten van de arbeidsmarkt: IT-ers en personeel in de zorgsector.

De laatste paar jaar is de immigratie uit de 'overige Europese landen' (landen die niet tot de Europese Economische Ruimte behoren) aanzienlijk gestegen. Naast asielzoekers uit voormalig Joegoslavië bestaat deze stroom voor een belangrijk deel uit arbeidsmigranten. Deze migranten zijn goed opgeleid en kunnen hierdoor gemakkelijk in het arbeidsproces worden ingeschakeld. Gezien de verwachting van een structurele krapte op de arbeidsmarkt (zowel in Nederland als in omringende landen) lijkt het waarschijnlijk dat de aantallen arbeidsmigranten uit deze landen zullen groeien. Indien de EU in de toekomst wordt uitgebreid met landen als Polen en Hongarije zullen de belemmeringen om te migreren bovendien kleiner worden. Nu al legt het beleid ten aanzien van arbeidsmigratie weinig beperkingen op. De regeling is zodanig

dat zonder overheidsingrijpen er meer arbeidsmigratie zal komen. De huidige Wet Arbeid Vreemdelingen staat het toe mensen van buiten te laten komen zodra een bedrijf geen mensen kan vinden binnen de EU.

Op grond van bovenstaande analyse is besloten de migratieveronderstellingen in de nieuwe bevolkingsprognose 2000–2050 bij te stellen. Een groei van arbeidsmigratie wordt met name verondersteld bij de overige Europese landen. Daarom is de immigratie uit Oost-Europa opwaarts bijgesteld. In 2000 kwamen er 16 duizend migranten uit overig Europa. De nieuwe bevolkingsprognose veronderstelt op termijn een daling naar 15 duizend per jaar. De vorige prognose ging nog uit van een daling naar 9 duizend.

De schaarste op de arbeidsmarkt vertaalt zich niet slechts in een grotere immigratie maar ook in een lagere emigratie dan de vorige prognose verwachtte. Voor 2000 komt de emigratie uit op rond 80 duizend terwijl de Prognose van 1998 nog van 85 duizend uitging. De Prognose van 1998 veronderstelt dat de emigratie rond 2025 de 100 duizend zal hebben bereikt. Vanwege de structurele spanning op de arbeidsmarkt lijkt het aannemelijk dat de emigratie minder zal toenemen.

Literatuur

Alders, Maarten, 2001, Bevolkingsprognose 2000–2050: recente ontwikkelingen in de migratie en veronderstellingen voor de toekomst. Maandstatistiek van de bevolking, maart 2001.

Beer, J. de en A. de Jong, 1996. National population scenarios for the countries of the European Economic Area. Maandstatistiek van de bevolking, juli 1996, blz. 7–19.

CBS, 2000, Enquête Beroepsbevolking 1999 (CBS, Voorburg/Heerlen).

CBS, 2001, Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000. Persbericht 6 februari 2001.

CPB, 1996, Omgevingsscenario's Lange Termijn Verkenningen 1995–2020. CPB Working Paper.

CPB, 2000, Macro-Economische Verkenning 2001.

De Jong, A.H., 1999, Labour force scenarios for the European Union. Maandstatistiek van de bevolking, september 1999, blz. 9–18.

De Jong, A.H., 2000, Werkende moeders in de komende twintig jaar. Maandstatistiek van de bevolking, november 2000, blz. 32–34.

Nicolaas, H. en A.H. Sprangers, 2000, De nieuwe gastarbeider: manager uit de VS en informaticus uit India. Maandstatistiek van de bevolking, september 2000, blz. 9–12.

Steenhof, Liesbeth, 2000, Werkende moeders. Maandstatistiek van de bevolking, april 2000, blz. 17–23.

Stichting Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA), 1998, Trendrapport 1998.

Inkomen van AOW-ers, 1999*

C.L.J. Sierman **)

Eind 1999 waren er in Nederland 6,9 miljoen particuliere huishoudens. In één op de vijf huishoudens ontving ten minste één persoon AOW. Van deze zogenaamde AOW-huishoudens had twee procent geen andere inkomstenbronnen dan de AOW. Vier van de vijf AOW-huishoudens ontving een aanvullend pensioen, ruim de helft had inkomsten uit vermogen en ruim een kwart kreeg huursubsidie.

In 1999 was het gemiddeld besteedbare inkomen van alle Nederlandse huishoudens, inclusief huishoudens met AOW-ers, 51 600 gulden. Met 42 400 gulden lag het gemiddelde inkomen van AOW-huishoudens hier bijna twintig procent onder. AOW-ers leven echter over het algemeen in kleinere huishoudens, waardoor minder mensen van het inkomen afhankelijk zijn. Na correctie van het besteedbare inkomen voor grootte en samenstelling van het huishouden blijkt dat het welvaartsniveau van AOW-ers in 1999 gemiddeld vijf procent lager was dan het landelijk gemiddelde.

1. Inleiding

Dit artikel beschrijft het inkomen van AOW-ers aan de hand van voorlopige uitkomsten van het Inkomenspanelonderzoek 1999 (IPO).¹⁾ Onderscheiden worden AOW-ers in institutionele huishoudens (bejaardenoorden, verpleeghuizen e.d.) en AOW-ers in particuliere huishoudens. Deze laatste groep wordt verder onderverdeeld in alleenstaanden, (echt)paren en AOW-ers die een gezamenlijk huishouden voeren met familieleden of anderen. Uitsluitend personen die gedurende het hele jaar AOW ontvingen, zijn in dit onderzoek tot de AOW-ers gerekend.²⁾ Voor aanvullende tabellen, een uitgebreide technische toelichting op het IPO en de gebruikte begrippen wordt verwezen naar paragraaf 2.6 van deze publicatie.

Staat 1
Huishoudens met AOW-er(s)

	Particuliere huishoudens	w.o. met AOW-ers					AOW-er(s) in institutioneel huishouden	
		totaal	alleenstaande AOW-er		(echt)paar			overig
			totaal	w.o. vrouw	beiden AOW-er	één AOW-er		
		x 1 000						
1990	6 128	1 239	587	476	344	146	162	152
1995	6 549	1 347	673	535	391	146	137	136
1997	6 704	1 395	702	551	405	162	126	128
1998	6 783	1 410	704	556	418	160	127	118
1999*	6 868	1 428	715	562	422	164	127	121
		%						
Mutatie vanaf 1990	12,1	15,2	21,9	18,2	22,9	11,8	-22,1	-20,4

1) De auteur is werkzaam bij de sector Statistische Analyse personen Heerlen van de divisie Sociale en Ruimtelijke Statistieken.

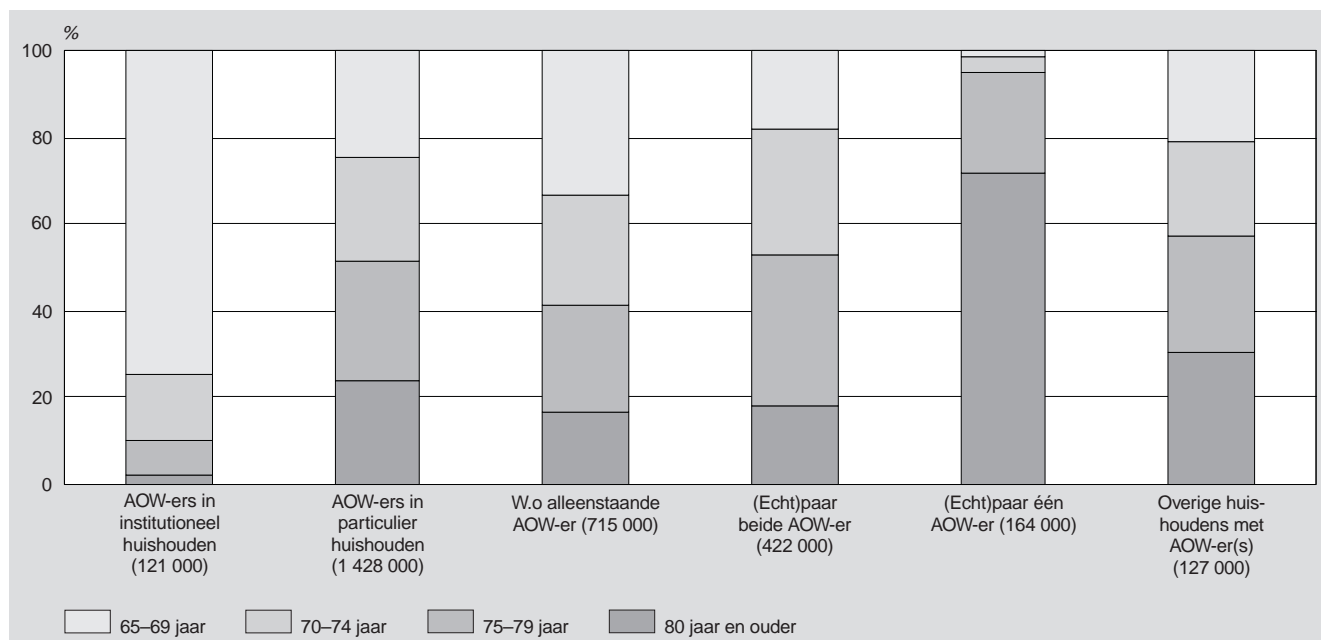
2. Toename van het aantal AOW-huishoudens

Eind 1999 waren er in Nederland 6,9 miljoen particuliere huishoudens. Hiervan ontving ruim een vijfde AOW. De 1,4 miljoen particuliere AOW-huishoudens bestonden voor de helft uit alleenstaanden. Vier van de vijf alleenstaande AOW-ers waren vrouwen. Het aantal AOW-huishoudens nam tussen 1990 en 1999 jaarlijks met 1,6 procent toe. Deze toename was groter dan de jaarlijkse groei van het totaal aantal huishoudens in Nederland met 1,3 procent.

3. Een op de drie alleenstaande AOW-ers hoogbejaard

Eind 1999 leefden er 2,3 miljoen mensen in een AOW-huishouden. Hiervan was 85 procent ouder dan 65 jaar. Een nadere uitsplitsing naar leeftijd toont grote verschillen tussen de onderscheiden AOW-huishoudens. Zo was in 1999 één op de drie alleenstaande AOW-ers hoogbejaard (80 jaar of ouder). Van de AOW-ers in bejaardenoorden, verzorgingshuizen e.d. was driekwart hoogbejaard. Daarentegen was maar iets meer dan één op de zeven AOW-echtparen, echtparen waarvan beide partners AOW ontvingen, 80 jaar of ouder. Paren met maar één AOW-er bestaan uit een partner ouder dan 65 jaar en een partner jonger dan 65 jaar. In zeven van de tien van deze paren was de oudste partner jonger dan 70 jaar.

1. Aantal personen met AOW naar leeftijd, 1999*

Tussen haakjes aantal AOW-huishouden.

4. Koopkracht van AOW-huishoudens licht gestegen

Aanvullende inkomsten zorgen ervoor dat de bestedingsmogelijkheden van de meeste ouderen aanzienlijk groter zijn dan de AOW. Het besteedbare inkomen van alleenstaande AOW-ers bedroeg in 1999 gemiddeld 30 700 gulden. Dit was 12 400 gulden meer dan de AOW.³⁾ Voor AOW-echtparen was het verschil tussen het besteedbare inkomen en de AOW groter, namelijk 22 600 gulden. Het gemiddeld besteedbare inkomen van deze groep was 48 200 gulden.

In 1999 nam de koopkracht⁴⁾ van AOW-huishoudens gemiddeld met 0,5 procent toe. De ontwikkeling van de koopkracht van huishoudens met AOW-ers bleef daarmee achter bij de algemene koopkrachtverbetering van huishoudens in Nederland. Deze bedroeg in 1999 gemiddeld 1,3 procent. De toename van de koopkracht van huishoudens met AOW-ers in 1999 was aanzienlijk kleiner dan de toename in 1998. Door de verhoging van de aanvullende ouderenaftrek was dat jaar de koopkrachtverbetering van AOW-huishoudens met 2,7 procent nagenoeg gelijk aan de algemene koopkrachtverbetering van alle huishoudens.

Staat 2
Koopkrachtmutatie van huishoudens, 1996-1999*

	1996-1997	1997-1998	1998-1999*
	%		
Totaal met AOW-er w.o.	0,8	2,7	0,5
Alleenstaande AOW-er	1,2	3,3	0,6
Echtpaar, beiden AOW	0,5	2,6	0,5
Overige huishoudens	2,1	2,9	2,1
Totaal	1,5	2,8	1,3

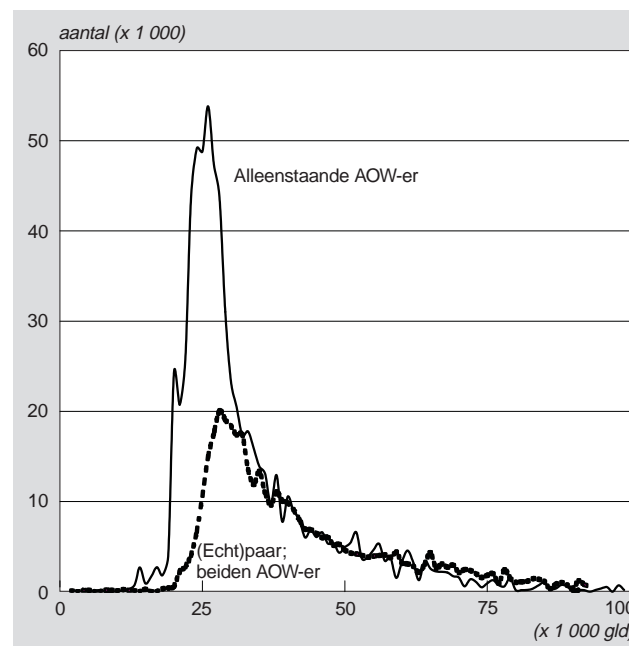
5. Veel lage inkomens bij alleenstaande AOW-ers

De helft van de alleenstaande AOW-ers had in 1999 een besteedbaar inkomen dat lager was dan 26 600 gulden. Van de AOW-echtparen had de helft minder dan 41 800 gulden te besteden. Beide medianen liggen ruimschoots onder de gemiddelde

besteedbare inkomens van alleenstaande AOW-ers en AOW-echtparen. Dit komt doordat de gemiddelden sterk worden beïnvloed door de relatief hoge inkomens van een kleine groep AOW-ers. Eén op de negen alleenstaanden met AOW had een besteedbaar inkomen van 50 000 gulden of meer, bij AOW-(echt)paren was dat één op de drie.

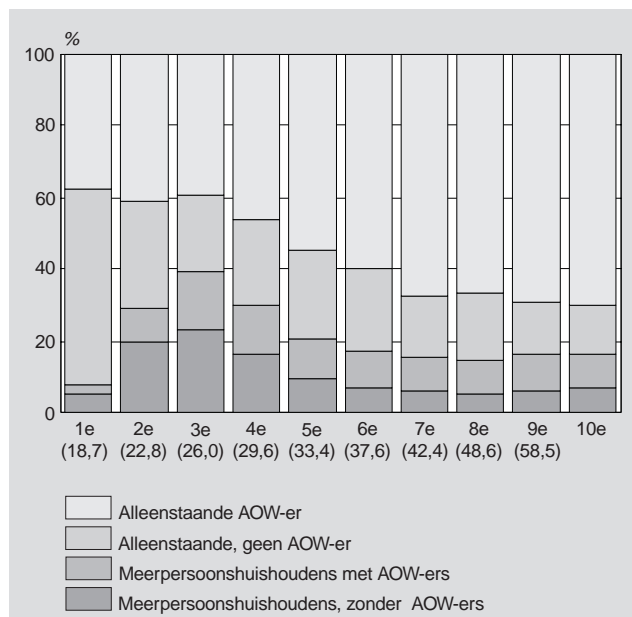
Voor al alleenstaanden komen veel lage inkomens voor. Zo had ruim negen procent van de alleenstaande AOW-ers minder dan 20 000 gulden per jaar te besteden. Hoogbejaarden hadden doorgaans een lager inkomen dan recent gepensioneerden. Dit verschil was het grootst bij AOW-echtparen. In 1999 hadden hoogbejaarde paren bijna 5 000 gulden minder te besteden dan paren tussen 65 en 70 jaar.

2. Frequentieverdeling naar klassen van het besteedbaar inkomen, 1999*

Het aantal is gebaseerd op een klassebreedte van 1 000 gulden.

3. Particuliere huishoudens per 10% groep van het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen, 1999*

Tussen haakjes de bovengrens van de inkomensklasse (in 1 000 gld).

6. Welvaartsniveau AOW-huishoudens vijf procent onder gemiddelde

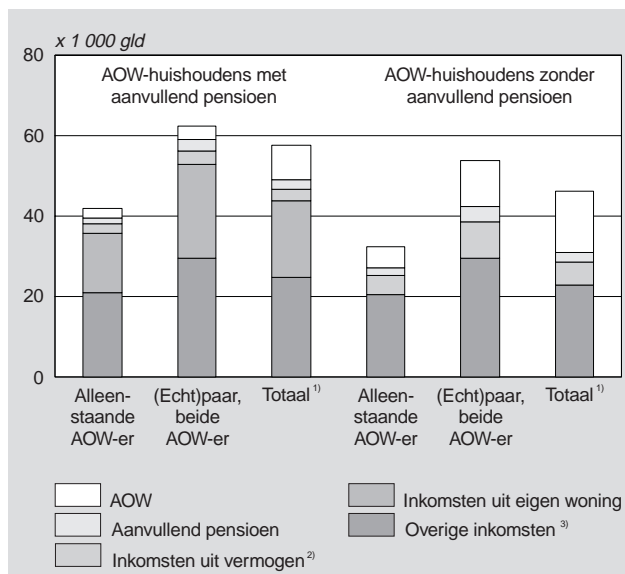
In 1999 was het gemiddeld besteedbare inkomen van de AOW-huishoudens 42 400 gulden. Dit was bijna een vijfde lager dan het gemiddelde inkomen van 51 600 gulden voor alle huishoudens in Nederland. Onder de AOW-huishoudens komen echter relatief veel alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens voor. In deze huishoudens zijn dan ook over het algemeen minder mensen van het huishoudensinkomen afhankelijk. Na correctie van het besteedbare inkomen voor dit verschil in omvang en samenstelling van het huishouden (standaardisatie⁵⁾) lag de gemiddelde welvaart van AOW-huishoudens vijf procent onder het landelijk gemiddelde. Op basis van dit gestandaardiseerde inkomen zijn de huishoudens gerangschikt naar inkomenshoogte en vervolgens verdeeld in tien inkomensklassen van gelijke grootte. In 1999 lag de grens tussen de vijf laagste en de vijf hoogste inkomensklassen van alle huishoudens tezamen op 33 400 gulden. AOW-ers waren relatief sterk vertegenwoordigd in de lagere inkomensklassen. Illustratief hiervoor is het volgende. In 1999 ontving een op de vijf huishoudens AOW, in de vijf laagste tienprocentsgroepen was een op de vier huishoudens een AOW-huishouden. In de onderste tienprocentsgroep kwamen echter weinig AOW-huishoudens voor. Deze inkomensgroep bestond voornamelijk uit studenten met een laag inkomen en uit zelfstandigen die een geringe winst boekten of verlies leden.

7. Vrijwel altijd inkomsten naast de AOW

Vrijwel alle huishoudens met gepensioneerd ontvingen inkomsten naast de AOW. Zo hadden vier van de vijf AOW-huishoudens een aanvullend pensioen. Ook vermogensinkomsten en huursubsidie kwamen veel voor: 58 procent van de AOW-huishoudens had inkomsten uit vermogen, 27 procent kreeg huursubsidie.⁶⁾ Slechts twee procent van de AOW-huishoudens had geen inkomsten naast de AOW.

Voor velen was de AOW de belangrijkste inkomstenbron. Zo bestond het bruto-inkomen van alleenstaanden gemiddeld voor 53 procent uit AOW, voor 28 procent uit een aanvullend pensioen, voor 8 procent uit vermogensinkomsten en voor 12 procent uit ove-

4. Samenstelling van het bruto inkomen van AOW-huishoudens met en zonder aanvullend pensioen, 1999*

¹⁾ Inclusief overige huishoudens met AOW-ers.

²⁾ Inkomsten uit rente, dividend, obligaties en verhuur.

³⁾ W.o. loon uit arbeid.

rige inkomsten. Huursubsidie leverde een bescheiden bijdrage aan het inkomen van AOW-ers. De AOW-huishoudens die in 1999 huursubsidie kregen, ontvingen hiervan gemiddeld 250 gulden per maand. Voor 66 duizend huishoudens vormde de huursubsidie de enige bron van inkomsten naast de AOW.

8. Grote verschillen in hoogte aanvullende inkomsten

Van de 1,4 miljoen huishoudens die AOW kregen, ontving een deel slechts een gering bedrag aan aanvullende inkomsten. Zo had in 1999 bijna één op de vijf huishoudens met AOW-ers minder dan 500 gulden bruto per maand naast de AOW. Bij 83 duizend daarvan ging het om minder dan 200 gulden. In deze cijfers zijn de 24 duizend huishoudens inbegrepen die geen aanvullende inkomsten hadden. In het aanvullend inkomen is ook de huursubsidie meegerekend. Wordt deze buiten beschouwing gelaten, dan blijkt dat 203 duizend huishoudens geen of minder dan 200 gulden per maand aan aanvullende inkomsten ontvingen. Naast ouderen met weinig of geen aanvullende inkomsten waren er velen die het beter hadden. Ruim een half miljoen AOW-huishoudens ontving 2 000 gulden of meer per maand aan bruto-inkomsten naast de AOW. Voor deze huishoudens was de bijdrage van de AOW aan het bruto-inkomen hooguit de helft.

9. Aanvullend pensioen bij vier van de vijf AOW-huishoudens

Ruim 1,2 miljoen AOW-huishoudens ontvingen een aanvullend pensioen. De gemiddelde hoogte van het aanvullend pensioen was 1 600 gulden per maand. Een deel van de pensioenen was echter laag. Zo waren er bijna 400 duizend AOW-huishoudens met een aanvullend pensioen van minder dan 500 gulden bruto per maand. Bijna 280 duizend AOW-huishoudens hadden in het geheel geen aanvullend pensioen. Het ontbreken van een aanvullend pensioen werd in veel gevallen gedeeltelijk gecompenseerd door andere aanvullende inkomsten zoals loon en inkomen uit vermogen. Zo ontvingen AOW-echtparen zonder aanvullend pen-

Staat 3

Huishoudens met AOW-ers naar hoogte van aanvullend inkomen op de AOW, 1999*

	Alleenstaande AOW-er	(Echt)paar		Totaal	Totaal, exclusief huur-subsidie
		beide AOW-er	één AOW-er		
x 1 000					
Zonder aanvullend inkomen	20	3	1	24	90
Met aanvullend inkomen, bruto per maand (gld)					
Minder dan 100	19	5	1	26	50
100– 200	27	4	1	33	63
200– 500	144	33	7	186	181
500–1 000	194	89	20	305	212
1 000–2 000	144	113	34	299	278
Meer dan 2 000	166	175	101	556	554
Totaal	695	420	163	1 404	1 338
Totaal generaal	715	422	164	1 428	1 428

sioen gemiddeld 2 000 gulden per maand aan andere aanvullende inkomsten. Voor paren met aanvullend pensioen waren deze inkomsten nog geen 800 gulden per maand.

Over het algemeen hadden AOW-huishoudens met aanvullend pensioen een hoger inkomen dan AOW-huishoudens zonder aanvullend pensioen. Alleenstaanden zonder aanvullend pensioen hadden gemiddeld 575 gulden per maand minder te besteden dan alleenstaanden met aanvullend pensioen. Bij AOW-echtparen was dit verschil vrijwel even groot.

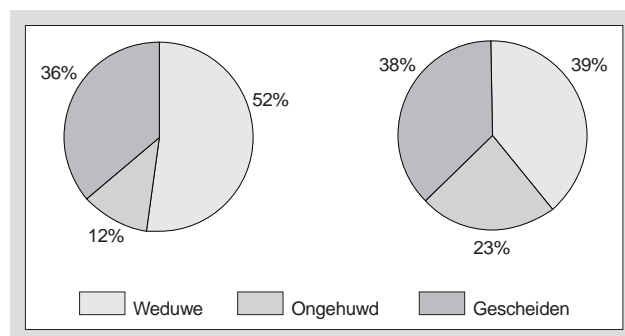
10. Aandeel AOW-ers met aanvullend pensioen stabiel

In periode 1997–1999 is het aandeel AOW-ers met een aanvullend pensioen vrijwel gelijk gebleven. Hiermee is een eind gekomen aan jaren van stijgingen. In 1990 had 71 procent van de alleenstaanden met AOW een aanvullend pensioen. Door een verbetering van de pensioenvoorziening onder recent gepensioneerden was dit zeven jaar later gestegen tot 76 procent. Daarna bleef het percentage ongewijzigd.

Onder alleenstaande AOW-ers van 65–69 jaar is sinds 1995 zelfs sprake van een daling van het aandeel ontvangers van een aanvullend pensioen. Ontving in 1995 nog 81 procent van de recent gepensioneerde alleenstaanden een aanvullend pensioen, in 1999 was dit aandeel gedaald tot 75 procent. Deze daling is vooral toe te schrijven aan een toename van het aandeel ongehuwde en gescheiden vrouwen onder recent gepensioneerden.

5a. 65–69 jarige alleenstaande vrouwen naar burgerlijke staat, 1995

5b. 65–69 jarige alleenstaande vrouwen naar burgerlijke staat, 1999*

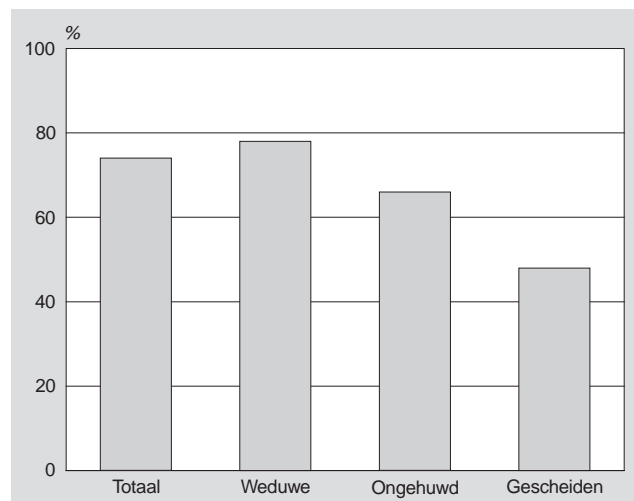
Staat 4

Personen met aanvullend pensioen naar leeftijd

		65–69 jaar	70–74 jaar	75–79 jaar	80 jaar en ouder	Totaal
		%				
Alleenstaande AOW-er	1990	72	76	74	64	71
	1995	81	76	75	71	75
	1997	79	79	78	72	76
	1998	76	78	78	73	76
	1999*	75	79	76	74	76
(Echt)paar beide AOW-er	1990	85	87	81	76	83
	1995	91	88	85	81	87
	1997	92	90	87	83	88
	1998	91	90	87	82	88
	1999*	91	90	87	83	88

Gescheiden en – in mindere mate – ongehuwde alleenstaande vrouwen met een AOW hebben minder vaak een aanvullend pensioen dan weduwen. Zo had in 1999 maar iets minder dan de helft van de gescheiden alleenstaande vrouwen met een AOW een aanvullend pensioen. Bij de ongehuwde alleenstaande vrouwen met een AOW was dit twee van de drie, terwijl vier van de vijf weduwen met een AOW een aanvullend pensioen ontvingen. De stijging van het aantal gescheiden en ongehuwde vrouwen onder alleenstaande AOW-ers van 65–69 jaar heeft het aandeel alleenstaanden met aanvullend pensioen dan ook doen dalen.

5c. Percentage alleenstaande vrouwen met aanvullend pensioen

11. Weinig vrouwen met eigen aanvullend pensioen

Bij de echtparen met AOW is het aanvullend pensioen van de afzonderlijke partners onderzocht. Anders dan bij bijvoorbeeld alleenstaanden zal het bij hen in de meeste gevallen gaan om pensioenuitkeringen waarvoor de rechten door de betrokkene zelf zijn opgebouwd⁷⁾. Er zijn grote verschillen tussen mannen en vrouwen. In 1999 had van de vrouwen vijftien procent een eigen aanvullend pensioen. Bij de mannen was dit 87 procent. Over het algemeen hadden mannen ook een hoger aanvullend pensioen. Vrouwen met een eigen aanvullend pensioen ontvingen in 1999 gemiddeld 640 gulden bruto per maand. Mannen ontvingen meer. Het gemiddelde aanvullend pensioen van mannen was ruim 1 850 gulden bruto per maand.

Staat 5
Aanvullend pensioen naar leeftijd en geslacht van ontvanger¹⁾, 1999*

	Partner met (eigen) aanvullend pensioen	Gemiddelde aanvullend pensioen bruto per maand	
		totaal ²⁾	w.v. met aanvullend pensioen
	% van totaal	gld	
Man	87	1 610	1 850
65–69 jaar	90	1 820	2 020
70–74 jaar	90	1 730	1 930
75–79 jaar	86	1 480	1 730
80 jaar en ouder	82	1 390	1 700
Vrouw	15	100	640

¹⁾ Het betreft hier uitsluitend partners van AOW-echtparen.

²⁾ Inclusief personen zonder aanvullend pensioen.

Noten in de tekst

- ¹⁾ Dit artikel is een update van het artikel Inkomen van AOW-ers, 1997* (Sociaal-economische Maandstatistiek, april 1999, blz 19–23).
- ²⁾ Uit gegevens van de Sociale Verzekeringsbank over de periode 1995–1999 blijkt dat jaarlijks gemiddeld 150 duizend personen voor de eerste keer een AOW-uitkering ontvangen. Deze groep is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.
- ³⁾ Er zijn ook AOW-huishoudens met een besteedbaar inkomen dat lager is dan dat op basis van alleen AOW. Het betreft vooral alleenstaande vrouwen: van hen hadden er 15 duizend een dergelijk laag inkomen. In de meeste van deze gevallen was de man in 1999 overleden. Van deze (eind 1999 alleenstaande) vrouwen is alleen haar eigen inkomen waargenomen, zodat een onvolledig beeld van de inkomenspositie bestaat. Een besteedbaar inkomen lager dan de AOW kan ook veroorzaakt worden, doordat er een korting op de AOW heeft plaatsgevonden (bijvoorbeeld als de premie hiervoor niet – vrijwillig – is betaald bij langer verblijf in het buitenland) of doordat er sprake is van negatieve inkomensposten zoals verlies uit zelfstandige onderneming en betaalde rente.
- ⁴⁾ Dit blijkt uit voorlopige cijfers over de dynamische koopkrachtontwikkeling. De koopkrachtontwikkeling is vastgesteld voor personen die in de genoemde jaren niet van huishoudtype veranderd zijn. Verder is in bepaling van de dynamische koopkracht de jaarlijkse instroom in AOW, buiten beschouwing gelaten. Deze instroom gaat vaak gepaard met een daling van het inkomen.
- ⁵⁾ Het besteedbare inkomen is hierbij gedeeld door een equivalentiefactor die afhankelijk is van de omvang en samenstelling van het huishouden (zie Schiepers, 1993). Voor een alleenstaande is deze factor gelijk aan 1, voor een huishouden bestaande uit twee volwassenen zonder kinderen 1,38.
- ⁶⁾ Inkomsten uit vermogen bevat inkomsten uit rente van spaartegoeden, obligaties, dividend en verhuur van roerende en onroerende goederen.
- ⁷⁾ Het is niet mogelijk een onderscheid te maken tussen pensioen dat door de betrokkene zelf opgebouwd is, en nabestaandenpensioen. Als beide partners van een paar ouder zijn dan 65 jaar, zal het ontvangen aanvullend pensioen doorgaans door de betrokkene zelf zijn opgebouwd.

Literatuur

Schiepers, J.M.P., 1993, Equivalentiefactoren volgens budgetverdelingsmethode, 1986–1990. Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek 5, blz. 32–40.

2. Tabellen

2.0 Kerncijfers

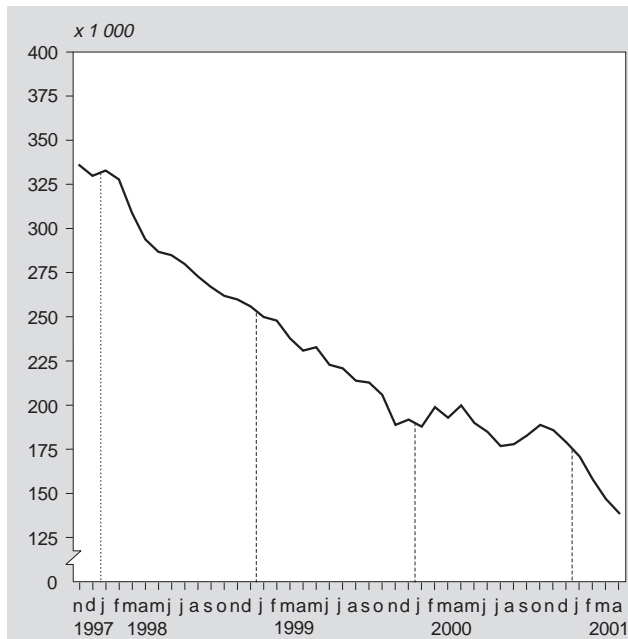
	Basis c.q. eenheid	1997	1998	1999	2000	1999					2000	
						1999	2000	1999	2000	1999	2000	2000
						4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	
1. Beroepsbevolking en werkloosheid												
Beroepsbevolking	1 000	6 838	6 957	7 097	7 227*							
Mannen	1 000	4 143	4 196	4 242	4 300*							
Vrouwen	1 000	2 696	2 761	2 856	2 927*							
Werkzame beroepsbevolking	1 000	6 400	6 609	6 805	6 959*							
Mannen	1 000	3 951	4 047	4 121	4 187*							
Vrouwen	1 000	2 450	2 562	2 684	2 772*							
Werkloze beroepsbevolking ¹⁾	1 000	438	348	292	267*							
Mannen	1 000	192	149	121	112*							
Vrouwen	1 000	246	199	172	155*							
Geregistreerde werkloosheid	1 000	375	287	221	188	189	217	173	176	186	176	
Mannen	1 000	199	155	115	98	100	123	91	87	90	98	
Vrouwen	1 000	176	132	106	90	88	94	82	88	96	78	
Geregistreerde werkloosheid	%	5,5	4,1	3,1	2,7*	2,7	3,0*	2,4*	2,4*	2,6*	2,1*	
Mannen	%	4,8	3,7	2,7	2,4*	2,4	2,9*	2,1*	2,0*	2,1*	2,0*	
Vrouwen	%	6,5	4,8	3,7	2,7*	3,1	3,2*	2,8*	3,0*	3,3*	2,4*	
2. Werkgelegenheid en vacatures ²⁾												
Werkzame personen	1 000	7 544	7 767*	7 983*	.							
Werknemers	1 000	6 354	6 583*	6 810*	.							
Zelfstandigen	1 000	1 190	1 184*	1 173*	.							
Banen van werknemers	1 000	6 638	6 898*	7 132*	.	7 193*	7 247*	7 337*	7 380*	.	.	
Landbouw en visserij	1 000	113	114*	116*	.	119*	107*	120*	124*	.	.	
Industrie en bouwnijverheid	1 000	1 469	1 486*	1 506*	.	1 514*	1 507*	1 522*	1 529*	.	.	
Commerciële dienstverlening	1 000	3 029	3 197*	3 365*	.	3 401*	3 461*	3 511*	3 530*	.	.	
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	2 027	2 101*	2 145*	.	2 159*	2 172*	2 184*	2 197*	.	.	
Mannen	1 000	3 850	3 915*	4 022*	.	4 040*	4 066*	4 120*	4 128*	.	.	
Vrouwen	1 000	2 787	2 983*	3 110*	.	3 153*	3 181*	3 216*	3 252*	.	.	
Volgtijd	1 000	3 894	3 985*	
Deeltijd	1 000	2 744	2 913*	
Vast	1 000	5 916	6 111*	
Flexibel	1 000	722	787*	
Vacatures ³⁾	1 000	85	123	158	188	168	201	202	169	189	201	
Landbouw en visserij	1 000	1	2	3	3	3	3	4	3	4	4	
Industrie en bouwnijverheid	1 000	22	28	37	47	40	51	54	43	44	45	
Commerciële dienstverlening	1 000	49	74	94	109	100	118	116	98	112	118	
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	13	19	24	27	26	29	28	26	30	33	

¹⁾ Vóór oktober 1999 in SEM voorlopige cijfers betreffende 1998 gepubliceerd.

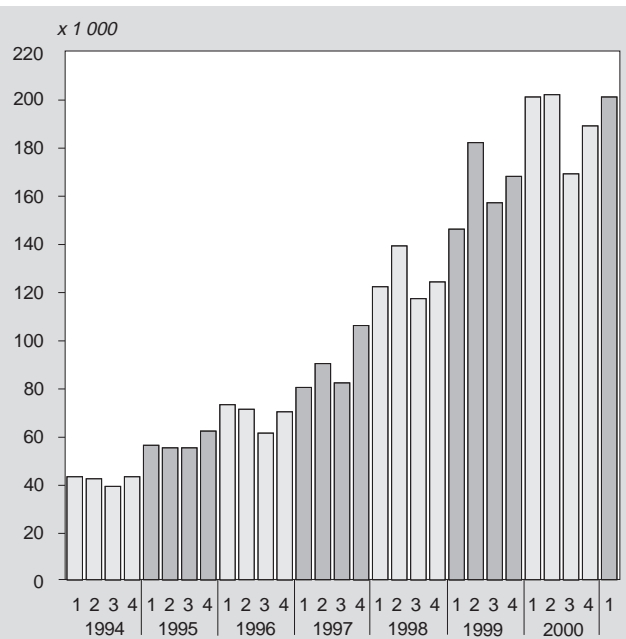
²⁾ De gehele werkgelegenheid inclusief minder dan 12 uur.

³⁾ Exclusief vacatures bij overheid en onderwijs.

1. Geregistreerde werklozen (driemaandsgemiddelde; onder middelste maand) gecorrigeerd voor seizoeninvloeden

2. Vacatures, ultimo kwartaal

	Basis c.q. eenheid	1997	1998	1999	2000	2000				2001	
						1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.
3. Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen											
Cao-lonen per uur incl. bijzondere beloningen	1990=100	119,9	123,9	128,0	132,1	130,2	131,4	132,9	133,6	135,1	.
Particuliere bedrijven	1990=100	120,8	124,8	128,6	132,8	130,9	132,0	133,8	134,3	136,2	.
Gepremieerde en gesubsidieerde sector	1990=100	116,8	122,1	126,8	131,0	129,5	130,2	132,2	132,4	133,5	.
Overheid	1990=100	118,5	121,8	126,5	130,4	128,1	129,9	130,0	131,9	132,3	.
Leden van vakverenigingen ¹⁾	1 000	1 730	1 766	1 814	1 797	1 797	1 795	1 806	1 803	1 796	.
Verloren arbeidsdagen door stakingen ²⁾	1 000	14,6	33,2	75,8	9,4	5,8	0,7	1,0	2,0	.	.
4. Lonen en loonkosten											
Verdiende lonen per uur van werknemers	gld	30,71	31,83*	32,89*	.	33,47*	33,76*	34,16*	34,46	.	.
Mannen	gld	34,02	35,52*	36,79*	.	37,48*	37,8*	38,31*	38,65	.	.
Vrouwen	gld	24,18	24,83*	25,62*	.	26,13*	26,34*	26,6*	26,92	.	.
Verdiende lonen per maand van voltijdwerknemers	gld	4 667	4 859	5 028
Minimumloon per maand	gld	2 406	2 406	2 448	2 448	2 544	.
Aantal minimumloners	1 000	310,0	310,0	287,9
Loonkosten per uur in de nijverheid	gld	49,36	51,04*	52,85*	.	53,74*	54,15*	54,87*	.	.	.
5. Sociale zekerheid											
WW ³⁾	1 000	355	306	249	204	222	195	187	189	.	.
Algemene bijstandswet, (incl. RWW)
periodiek algemeen <65 jaar, thuiswonend	1 000	437	397	379	.	355	347	341	.	.	.
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	1 000	878	892	915	937	933	938	940	949	.	.
Ziekteverzuim (exclusief overheid) ⁴⁾	%	5,1	5,6	6,0	6,1	6,5	5,9	5,8	6,3	.	.
6. Inkomen en vermogen											
Beschikbaar inkomen per persoon ⁵⁾	gld	23 200*
	1995=100	108
7. Consumptie en sparen											
Consumptieve bestedingen per persoon ⁵⁾	gld	22 100*
Besparingen per persoon ⁵⁾	gld	1 100*
Consumptie (volumemutatie per persoon) ⁶⁾	%	2,9	3,6	3,1	3,1	4,0	2,8	2,7	3,1	1,1	.
Index consumentenvertrouwen ⁷⁾	n.v.t.	15	17	14	24	26	28	25	20	11	-1
Consumentenprijsindex											
Alle huishoudens	1995=100	104,2	106,3	108,6	111,4	109,8	111,2	111,8	112,7	114,6*	.
Werknemers laag	1995=100	104,1	106,1	108,4	111,1	109,5	110,8	111,5	112,5	114,4*	.
Geharmoniseerde index CPI, Nederland	1996=100	101,9	103,7	105,8	108,2	106,6	108,2	108,6	109,6	111,7*	.

¹⁾ Betreft vakverenigingen aangesloten bij de FNV, het CNV en de Vakcentrale MHP en tot 1998 de AVC.

²⁾ De gegevens in het tweede kwartaal van 1998 zijn exclusief de acties in verband met de CAO-Gezondheidszorg en de CAO-Welzijn.

³⁾ De WW-cijfers wijken af van eerder gepubliceerde cijfers.

In het verleden werd het aantal WW-uitkeringen gepubliceerd op transactiebasis. Hierbij werden uitkeringen gecorrigeerd met maximaal 6 maanden nagekomen informatie.

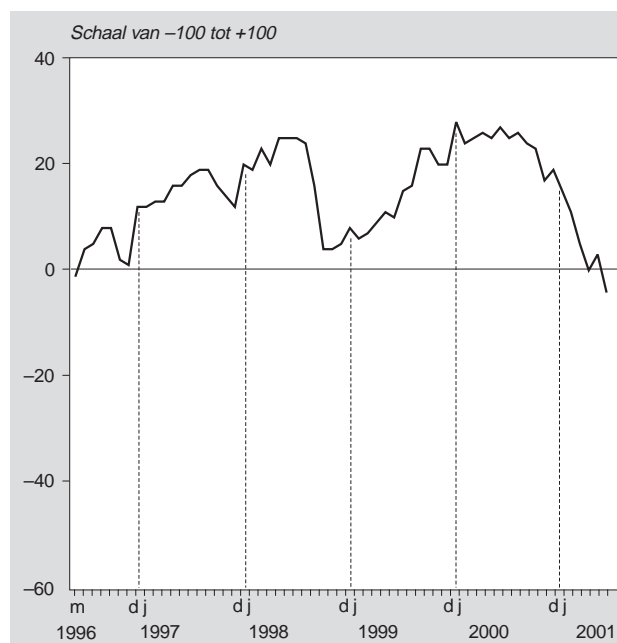
⁴⁾ Inclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof.

⁵⁾ De cijfers zijn aangepast aan de uitkomsten van de Nationale rekeningen na de revisie van 1995.

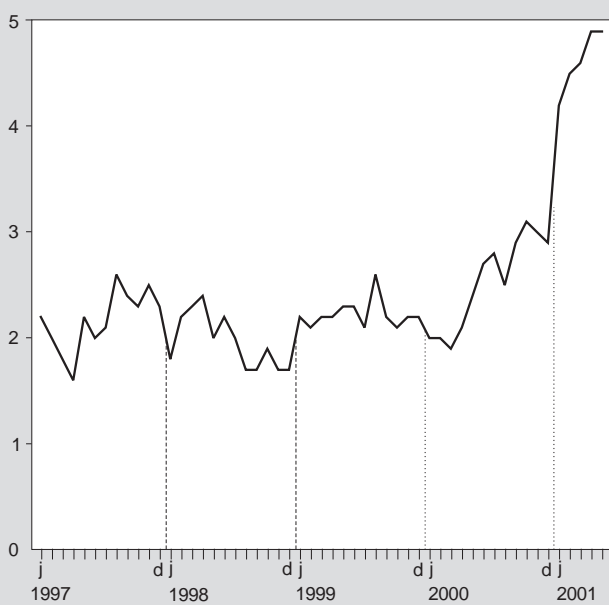
⁶⁾ Mutatie t.o.v. (de overeenkomstige periode van) voorgaand jaar; vanaf december 1999 gewijzigde cijfers vanaf 1996 vanwege nieuwe richtlijnen Nationale Rekeningen.

⁷⁾ Jaar- en kwartaalcijfers zijn berekend als een gewogen gemiddelde van het maandelijks vastgestelde consumentenvertrouwen. De index is weergegeven op een schaal van -100 tot +100.

3. Index consumentenvertrouwen

4. Procentuele verandering consumentenprijsindex-alle huishoudens t.o.v. overeenkomstige maand voorgaand jaar (1995=100)

2.1 Beroepsbevolking en werkloosheid

Geregistreeerde werkloosheid

Toelichting bij de tabel 2.1.1

Het CBS stelt sinds 1988 gegevens samen over de geregistreeerde werkloosheid. De toegepaste methode staat beschreven in het artikel 'Hoe telt het CBS het aantal geregistreeerde werklozen'.

Dit artikel is opgenomen in de CBS-publicatie *Enquête beroepsbevolking 1994*. In dezelfde publicatie is ook het artikel *Tijdreeksen geregistreeerde werkloosheid en beroepsbevolking* opgenomen.

Voor de jaren 1970–1994 vindt men hierin tijdreeksen van de werkzame en werkloze beroepsbevolking en van de geregistreeerde werkloosheid.

Tabel 2.1.1
Geregistreeerde werklozen naar geslacht, leeftijd en duur van inschrijving, driemaandsgemiddelden ¹⁾

	2000				2001			
	jan.	febr.	mrt.	apr.	jan.	febr.	mrt.	apr.
	<i>x 1 000</i>							
Leeftijd en geslacht								
Man	116	123	109	103	104	98	86	76
16–24 jaar	14	16	13	11	12	11	10	9
25–64 jaar	102	107	96	91	92	87	76	67
Vrouw	85	94	92	93	79	78	69	58
16–24 jaar	12	11	14	13	13	13	9	7
25–64 jaar	73	83	78	80	66	65	60	50
Totaal	201	217	201	195	184	176	155	134
16–24 jaar	26	26	27	24	26	24	19	16
25–34 jaar	53	57	47	45	48	43	36	31
35–64 jaar	123	133	127	126	111	109	99	87
Duur inschrijving en geslacht ²⁾								
Tot 1 jaar	106	121	114	111	119	114	95	79
man	61	68	61	55	68	65	52	43
vrouw	45	53	53	55	51	49	43	36
1 jaar of langer	95	96	87	85	65	62	60	55
man	55	55	48	47	37	33	33	33
vrouw	40	41	39	37	28	28	26	22
Totaal	201	217	201	195	184	176	155	134

¹⁾ Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. Niet voor seizoen gecorrigeerde cijfers.

²⁾ Duur inschrijving volgens registratie bij arbeidsbureaus; het betreft een onafgebroken periode van inschrijving.

2.2 Werkgelegenheid en vacatures

Vacatures

Toelichting bij de tabellen 2.2.1–2.2.7

De tabellen 2.2.1 t/m 2.2.4 hebben betrekking op de vacatures bij particuliere bedrijven. De tabellen 2.2.5 t/m 2.2.7 hebben betrekking op vacatures bij de overheid en het onderwijs. Bij elkaar opgeteld zijn dit alle vacatures in Nederland, met uitzondering van vacatures voor:

- personeel in dienst van huishoudens;
- internationale gemeenschapsorganen;
- beroepsmilitairen;
- WSW-werknemers;
- bedrijven en instellingen die volgens het Algemeen bedrijfsregister van het CBS geen werknemers in dienst hebben.

Het onderzoek naar vacatures wordt gehouden in de vorm van een kwartaalenquête. Ruim 26 duizend particuliere bedrijven en instellingen worden op steekproefbasis benaderd. De overheid wordt integraal geënquêteerd (ruim 4 duizend overheidsinstellingen). De respons bij de particuliere bedrijven ligt op ongeveer 70 procent, bij de overheid op 80 procent.

Onder een vacature wordt verstaan een arbeidsplaats waarvoor, binnen of buiten een onderneming of instelling, personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Tot de vacatures worden ook gerekend:

- vacatures waarvoor zich reeds sollicitanten hebben gemeld (ook wanneer al gesprekken worden gevoerd met deze sollicitanten);
- vacatures waarvoor de sollicitatieprocedure zoveel tijd zal kosten dat de feitelijke indiensttreding niet op korte termijn valt te verwachten;
- vacatures waarvoor uitzendkrachten of ander tijdelijk personeel wordt gezocht;
- open plaatsen voor leerlingen en personen in opleiding, mits het daarbij gaat om een arbeidsovereenkomst (dus geen onbetaalde stageplaatsen).

Bij de ontstane en vervulde vacatures worden ook gerekend de vacatures die in het verslagkwartaal zowel ontstaan als inmiddels weer vervuld zijn.

Als bij reorganisaties of afslankingen een open plaats alleen mag worden bezet door medewerkers waarvan de arbeidsplaats verdwijnt, mag de open plaats niet als vacature meegeteld worden.

De detaillering van de uitkomsten naar economische activiteit is gebaseerd op de Standaard bedrijfsindeling 1993 (SBI 1993) van het CBS.

Bron: CBS Vacature-enquête.

Tabel 2.2.1
Vacatures bij particuliere bedrijven naar economische activiteit en bedrijfsgrootte

	1999	2000	1999				2000				2001
			31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	
<i>x 1 000</i>											
Totaal	157,7	187,6	145,5	181,6	157,4	168,1	200,8	201,6	169,4	188,8	200,6
Bedrijfssector ¹⁾											
01–05 Landbouw en visserij	2,6	3,4	2,6	3,2	2,3	2,5	3,4	4,1	2,8	3,8	4,4
10–45 Industrie en bouwnijverheid	37,4	47,5	33,3	43,2	38,6	40,3	50,9	54,2	42,7	43,8	45,2
50–74 Commerciële dienstverlening	94,1	109,3	86,2	110,5	93,2	99,6	117,6	115,8	98,3	111,7	118,4
75–93 Niet-commerciële dienstverlening	23,6	27,4	23,4	24,6	23,3	25,6	28,9	27,5	25,6	29,6	32,7
Bedrijfstak ¹⁾											
10–14 Delfstoffenwinning	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
15–37 Industrie	22,6	28,2	20,2	24,2	23,6	25,7	28,9	32,6	25,3	26,4	24,5
40–41 Energie- en waterleidingbedrijven	0,5	0,5	0,6	0,6	0,3	0,4	0,5	0,6	0,4	0,5	0,7
45 Bouwnijverheid	14,3	18,6	12,4	18,3	14,6	14,0	21,3	20,8	16,8	16,7	19,8
50–52 Handel	30,8	34,6	28,8	36,9	30,0	31,5	36,1	37,7	31,3	35,3	35,3
55 Horeca	7,6	8,5	8,6	8,2	6,8	8,2	9,8	9,4	7,1	7,5	9,3
60–64 Vervoer en communicatie	13,7	12,1	11,3	17,0	15,0	13,6	11,3	11,9	12,4	11,8	11,1
65–67 Financiële instellingen	6,3	7,3	5,1	8,8	5,7	5,9	9,1	7,4	5,8	7,9	8,2
70–74 Zakelijke dienstverlening w.o. computerservice, informatietechnologie	35,7	46,8	32,4	39,6	35,7	40,5	51,4	49,4	41,8	49,1	54,4
	7,8	8,4	8,0	8,5	7,0	7,8	10,6	8,2	6,8	8,3	10,7
85 Gezondheids- en welzijnszorg	14,6	17,6	13,8	15,1	15,4	16,7	17,7	17,1	17,4	19,5	21,7
90–93 Cultuur en overige dienstverlening	7,2	7,7	8,0	7,9	6,1	7,3	8,6	8,0	6,3	8,1	8,8
Bedrijfsgrootte											
Bedrijven met 1– 9 werknemers	46,4	49,7	41,1	56,5	44,1	52,4	57,6	50,6	39,5	49,3	54,3
Bedrijven met 10–99 werknemers	50,8	63,8	47,2	59,2	49,6	53,2	68,3	71,2	58,2	61,4	63,3
Bedrijven met 100 werknemers en meer	60,5	74,2	57,2	65,9	63,7	62,5	74,9	79,8	71,7	78,1	83,1

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.

Tabel 2.2.2
Ontstane vacatures bij particuliere bedrijven naar economische activiteit en bedrijfsgrootte

	1999	2000	1999				2000				2001
			1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>											
Totaal	882	945	225	250	197	210	267	233	208	237	252
Bedrijfssector ¹⁾											
01-05 Landbouw en visserij	23	26	7	8	5	4	7	6	8	6	6
10-45 Industrie en bouwnijverheid	177	191	47	52	39	39	59	53	38	42	49
50-74 Commerciële dienstverlening	534	572	134	151	118	132	161	137	126	149	152
75-93 Niet-commerciële dienstverlening	147	156	37	39	36	36	40	38	38	40	45
Bedrijfstak ¹⁾											
10-14 Delfstoffenwinning	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-37 Industrie	103	114	24	28	26	25	32	33	23	27	27
40-41 Energie- en waterleidingbedrijven	1	2	0	0	0	0	1	1	0	1	1
45 Bouwnijverheid	72	74	22	24	13	13	26	19	14	14	22
50-52 Handel	207	222	50	59	46	53	57	54	51	61	55
55 Horeca	57	59	15	15	14	13	17	17	13	11	17
60-64 Vervoer en communicatie	69	62	17	23	15	14	16	15	16	15	14
65-67 Financiële instellingen	29	34	8	10	5	7	11	7	6	10	9
70-74 Zakelijke dienstverlening w.o. computerservice, informatietechnologie	171	194	45	44	38	45	59	44	39	52	56
	23	27	7	5	4	7	11	4	5	7	9
85 Gezondheids- en welzijnszorg	94	104	22	25	23	23	27	26	25	26	31
90-93 Cultuur en overige dienstverlening	47	43	13	13	11	11	11	10	11	12	12
Bedrijfsgrootte											
Bedrijven met 1- 9 werknemers	285	274	69	86	59	71	81	66	59	69	76
Bedrijven met 10-99 werknemers	288	323	73	84	64	67	94	81	70	78	83
Bedrijven met 100 werknemers en meer	309	348	83	79	73	73	93	86	79	90	93

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.

Tabel 2.2.3
Vervulde vacatures bij particuliere bedrijven naar economische activiteit en bedrijfsgrootte ¹⁾

	1999	2000	1999				2000				2001
			1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>											
Totaal	839	924	204	214	221	200	234	232	240	217	241
Bedrijfssector ²⁾											
01-05 Landbouw en visserij	23	25	6	7	6	4	6	5	9	5	6
10-45 Industrie en bouwnijverheid	165	188	43	42	43	37	48	49	49	41	48
50-74 Commerciële dienstverlening	509	560	122	126	135	125	143	138	143	136	145
75-93 Niet-commerciële dienstverlening	142	152	34	38	37	34	37	39	39	36	42
Bedrijfstak ²⁾											
10-14 Delfstoffenwinning	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-37 Industrie	96	114	23	24	26	23	29	29	30	26	28
40-41 Energie- en waterleidingbedrijven	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
45 Bouwnijverheid	67	71	19	18	17	14	19	20	18	15	19
50-52 Handel	199	219	45	50	53	52	52	52	58	57	55
55 Horeca	54	60	12	15	16	12	16	17	16	11	15
60-64 Vervoer en communicatie	65	64	16	17	17	15	19	15	15	16	15
65-67 Financiële instellingen	29	32	8	6	8	7	8	8	8	8	9
70-74 Zakelijke dienstverlening w.o. computerservice, informatietechnologie	161	186	42	37	41	40	48	46	47	45	51
	23	27	6	5	6	7	8	7	6	5	7
85 Gezondheids- en welzijnszorg	89	101	21	23	23	22	26	26	25	24	29
90-93 Cultuur en overige dienstverlening	47	43	11	13	12	10	10	11	12	10	11
Bedrijfsgrootte											
Bedrijven met 1- 9 werknemers	268	277	63	71	72	63	75	73	70	59	71
Bedrijven met 10-99 werknemers	277	315	67	72	74	63	79	78	83	75	82
Bedrijven met 100 werknemers en meer	294	332	74	70	75	74	80	81	87	83	88

¹⁾ Het aantal vervulde vacatures is inclusief het aantal vervallen vacatures.

²⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling.

Tabel 2.2.4
Vacatures bij particuliere bedrijven

		Aantal vacatures	Ontstane vacatures ¹⁾	Vervulde vacatures ²⁾
		<i>x 1 000</i>		
<i>Per ultimo:</i>				
oktober	1980	52	.	.
oktober	1981	27	.	.
oktober	1982	18	.	.
oktober	1983	24	.	.
september	1984	35	.	.
januari	1985	66	.	.
januari	1986	71	.	.
januari	1987	65	.	.
september	1988	71	.	.
december	1988	70	144	145
maart	1989	90	180	160
juni	1989	95	195	191
september	1989	92	183	185
december	1989	93	172	172
maart	1990	134	193	153
juni	1990	125	167	176
september	1990	105	142	162
december	1990	98	135	142
maart	1991	111	159	147
juni	1991	107	186	190
september	1991	87	155	176
december	1991	78	139	148
maart	1992	89	162	151
juni	1992	77	144	156
september	1992	58	142	161
december	1992	45	94	107
maart	1993	47	104	102
juni	1993	44	104	107
september	1993	33	97	107
december	1993	33	78	80
maart	1994	43	108	98
juni	1994	42	115	117
september	1994	39	117	119
december	1994	43	98	95
maart	1995	56	131	118
juni	1995	55	134	135
september	1995	55	141	141
december	1995	62	120	114
maart	1996	73	145	134
juni	1996	71	152	153
september	1996	61	141	151
december	1996	70	133	123
maart	1997	80	138	129
juni	1997	90	176	166
september	1997	82	165	173
december	1997	106	177	153
maart	1998	122	204	188
juni	1998	139	214	197
september	1998	117	189	211
december	1998	124	183	176
maart	1999	146	225	204
juni	1999	182	250	214
september	1999	157	197	221
december	1999	168	210	200
maart	2000	201	267	234
juni	2000	202	233	232
september	2000	169	208	240
december	2000	189	237	217
maart	2001	201	252	241

¹⁾ In het desbetreffende kwartaal.

²⁾ In het desbetreffende kwartaal, inclusief de vervallen vacatures.

Tabel 2.2.5
Vacatures bij de overheid en het onderwijs

Sector	1999	2000	1999				2000				2001
			31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart
<i>x 1 000</i>											
Totaal ¹⁾	13,6	15,2	12,4	15,2	13,1	15,6	14,8	16,6	14,0	15,4	15,0
Rijksoverheid	2,3	2,3	2,1	2,6	2,2	2,1	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4
Provinciale overheid	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,6	0,5
Gemeentelijke overheid	4,6	5,2	4,5	5,0	4,6	5,1	5,3	5,6	4,5	5,5	5,7
Onderwijs	4,6	4,7	3,7	5,4	4,4	5,6	5,3	6,7	5,3	5,5	5,0
Politie	1,3	1,3	1,2	1,4	1,2	1,9	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0
Defensie ¹⁾	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Rechterlijke macht	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Waterschappen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3

¹⁾ Exclusief beroepsmilitairen.

Tabel 2.2.6
Ontstane vacatures bij de overheid en het onderwijs

Sector	1999	2000	1999				2000				2001
			1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>											
Totaal ¹⁾	69,7	72,8	16,6	18,0	19,8	15,3	16,1	18,1	21,5	17,2	17,6
Rijksoverheid	7,3	7,2	1,8	2,4	1,7	1,4	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8
Provinciale overheid	1,2	1,4	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	0,4	0,3
Gemeentelijke overheid	14,9	15,0	3,9	4,0	3,5	3,5	4,2	4,0	3,0	3,9	4,7
Onderwijs	40,6	43,9	8,7	10,3	13,4	8,2	9,0	10,5	14,9	9,6	9,3
Politie	4,3	3,7	1,3	0,9	0,7	1,5	0,7	1,0	1,1	0,9	0,9
Defensie ¹⁾	0,8	1,0	0,2	0,1	0,2	0,2	0,0	0,3	0,4	0,3	0,3
Rechterlijke macht	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Waterschappen	0,6	0,7	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2

¹⁾ Exclusief beroepsmilitairen.

Tabel 2.2.7
Vervulde vacatures bij de overheid en het onderwijs ¹⁾

Sector	1999	2000	1999				2000				2001
			1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>											
Totaal ²⁾	66,2	73,1	16,4	15,2	21,8	12,9	16,9	16,3	24,1	15,8	17,9
Rijksoverheid	7,3	7,0	2,0	1,8	2,1	1,5	1,8	1,6	1,8	1,7	1,8
Provinciale overheid	1,2	1,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Gemeentelijke overheid	13,4	14,7	3,2	3,5	3,9	2,9	4,0	3,7	4,0	3,0	4,5
Onderwijs	39,4	44,0	9,4	8,6	14,4	6,9	9,2	9,1	16,2	9,4	9,8
Politie	3,5	4,6	1,1	0,6	0,9	0,9	1,3	1,1	1,2	1,0	0,9
Defensie ²⁾	0,8	0,9	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,3	0,4	0,2	0,3
Rechterlijke macht	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Waterschappen	0,4	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2

¹⁾ Inclusief vervallen vacatures.

²⁾ Exclusief beroepsmilitairen.

2.3 Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen

Indexcijfers van cao-lonen

Cao-uurlonen iets gestegen

Het cao-loon per uur inclusief bijzondere beloningen van werknemers (jeugd en volwassenen tezamen) in mei 2001 is ten opzichte van april 2001 met 0,4 procent gestegen. Dit is berekend op basis van afgesloten collectieve arbeidsvoorwaarden-regelingen tot eind mei 2001. De resultaten over 2001 zijn nog voorlopig, omdat voor een deel van de werknemers nog geen nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst is vastgesteld.

Toelichting bij de tabellen 2.3.1–2.3.3

Uit de statistiek Indexcijfers van cao-lonen komen elke maand cijfers beschikbaar over de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling. Deze cijfers hebben betrekking op de loon- en arbeidsduurgegevens zoals die staan vermeld in collectieve arbeidsovereenkomsten en andere collectieve loonregelingen (cao's). Bij dit onderzoek worden geen enqueteformulieren aan bedrijven en instellingen verstuurd, maar wordt gebruik gemaakt van de in cao's opgenomen gegevens.

Hieronder volgt een beknopte toelichting op deze cijfers. Een meer uitgebreide beschrijving kunt u vinden in het *Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek 1993, no. 3* en in de publicatie *Arbeid en lonen van werknemers 1993 (CBS 1994)*. Praktische informatie over het gebruik van indexcijfers voor leveringscontracten met een lange doorlooptijd is opgenomen in de brochure *Prijsindexering in leveringscontracten (CBS 1996)*.

Begrippen

De statistiek biedt indexcijfers over de ontwikkeling van:

- de cao-lonen;
- de contractuele loonkosten;
- de contractuele arbeidsduur.

Met de *indexcijfers van de cao-lonen* wordt de ontwikkeling van de bruto lonen weergegeven waarop werknemers bij een normale arbeidsduur onvoorwaardelijk recht hebben. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naar cao-lonen inclusief bijzondere beloningen en cao-lonen exclusief bijzondere beloningen, en tussen cao-lonen per uur en cao-lonen per maand. Het cao-loon inclusief bijzondere beloningen omvat de volgende elementen:

- het loon voor normale arbeidstijd;
- alle bindend voorgeschreven, regelmatig betaalde toeslagen;
- alle bindend voorgeschreven bijzondere (niet maandelijkse) beloningen, zoals de vakantietoeslag of de eindejaarsuitkering.

Uitgesloten zijn dus toeslagen die in de cao's voorwaardelijk zijn gesteld, zoals een leeftijdstoelage of een toeslag voor ploegendienst, en individuele loonstijgingen.

De brutering van de overhevelingstoelage (vanaf januari 2001) is zodanig in de indexcijfers verwerkt, dat de brutering niet leidt tot loonmutaties, voorzover niet van de wettelijke bruteringsregeling (verhoging van het loon met 1,9 procent met een maximum van 1 745 gulden per jaar) is afgeweken.

De *indexcijfers van de contractuele loonkosten* geven de ontwikkeling weer van de loonkosten voor werkgevers. Hiertoede wordt het bovenvermelde cao-loon inclusief bijzondere beloningen uitgebreid met:

- alle wettelijk voorgeschreven sociale lasten (premies voor WAO, WW, wachtgeld en ZFW, uitgezonderd premie ZW) en (t/m 2000) de overhevelingstoelage,
- alle contractueel aangegane, bindend voorgeschreven sociale lasten (premies voor VUT, (pre)pensioen, bovenwettelijke verzekering voor arbeidsongeschiktheid e.d. en sociale en bedrijfstakfondsen).

De *indexcijfers van de contractuele arbeidsduur* geven de ontwikkeling weer van de in cao's overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers. Deze contractuele arbeidsduur is te beschouwen als het maximaal aantal te werken uren per jaar. Dit wordt berekend door de normale arbeidsduur (zoals vermeld in de cao) te verminderen met het aantal officiële feestdagen (vastgesteld op zes dagen per jaar), het aantal onvoorwaardelijke vakantiedagen en eventuele arbeidsduurverkorting. Met voorwaardelijke arbeidsduurverkorting, bijvoorbeeld vanwege leeftijd of ploegendienst, wordt geen rekening gehouden.

Populatie

Het onderzoek omvat cao's van bedrijven en instellingen uit alle bedrijfstakken en grootteklassen, behalve:

- particuliere huishoudens met personeel in loondienst (Sbi-code 95);
- ambassades, consulaten en internationale gemeenschapsorganen (Sbi-code 99).

Buiten beschouwing blijft de loon- en arbeidsduurontwikkeling van:

- werknemers die geen voltijd baan hebben;
- werknemers die niet onder een cao vallen.

Per cao gemeten loon- en arbeidsduurontwikkelingen worden samengevoegd en gewogen met behulp van loonsommen waarin ook werknemers die geen voltijd baan hebben én werknemers die niet onder een cao vallen zijn meegenomen. Er wordt dus verondersteld dat de cao-loonmutaties ook betrekking hebben op werknemers die in deeltijd werken of die niet onder de werkingssfeer van een cao vallen. In 1990, het basisjaar van de huidige reeks indexcijfers, hadden twee van de drie werknemers een voltijd baan en viel ongeveer driekwart van alle werknemers onder de werkingssfeer van een cao.

Beschikbare cijfers

De indexcijfers zijn in een aantal varianten beschikbaar:

- cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per maand exclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen;
- contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen;
- jaarlijkse contractuele arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers.

De indexcijfers van de cao-lonen per maand ontwikkelen zich onafhankelijk van wijzigingen in de arbeidsduur (normale arbeidsduur, verlofdagen en arbeidsduurverkorting). Deze wijzigingen zijn wel van invloed op de indexcijfers van de cao-lonen per uur, de contractuele loonkosten per uur en natuurlijk de jaarlijkse contractuele arbeidsduur.

Een uitsplitsing van de indexcijfers van de cao-lonen is beschikbaar naar categorie werknemers (jeugd en volwassenen), cao-sector (particuliere bedrijven, overheid en gesubsidieerde sector) en economische activiteit (bedrijfssector, bedrijfstak en -klasse).

De indexcijfers van de contractuele loonkosten zijn beschikbaar naar economische activiteit en die van de contractuele arbeidsduur naar cao-sector en economische activiteit.

In de indexcijfers zijn regelingen verwerkt die op het moment van samenstellen van de cijfers bekend waren. Daarna kunnen de gegevens nog wijzigen als cao's met terugwerkende kracht worden afgesloten. De eerst gepubliceerde indexcijfers zijn daarom vaak lager dan de later gepubliceerde voorlopige en definitieve indexcijfers. De gegevens van een kalenderjaar worden definitief vastgesteld, als alle cao's zijn afgesloten, maar uiterlijk in de maand mei van het daarop volgende jaar.

Voor een correct gebruik dienen indexcijfers van eenzelfde status te worden gehanteerd. Dit betekent dus dat eerst gepubliceerde cijfers vergeleken moeten worden met eerst gepubliceerde, voorlopige met voorlopige en definitieve met definitieve cijfers.

Methode

Om een goed beeld van de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling te krijgen, is het niet nodig alle cao's waar te nemen. Enkele uitzonderingen daargelaten worden alleen cao's waargenomen die voor minstens 500 werknemers gelden én loontabellen bevatten. Van deze cao's worden niet alle loon- en arbeidsduurgegevens verwerkt, maar enkele representatieve meetpunten (zwaartepunten): ruim 8 100 voor de reeks 1990=100. De veranderingen per meetpunt worden in een aantal stappen samengevoegd tot te publiceren uitkomsten.

Eenmaal per tien jaar wordt het aantal meetpunten vastgesteld. De keuze van de meetpunten is gebaseerd op de verdeling van de werknemers over de loonschalen in het basisjaar. Informatie

over deze verdeling wordt via een eenmalig onderzoek verkregen. Daarbij wordt ook het gewicht (loonsommen) van de meetpunten per cao vastgesteld. Deze gewichten blijven constant totdat het basisjaar wordt aangepast. Door het constant houden van deze gewichten hebben veranderingen in de samenstelling van de werknemerspopulatie per cao (zoals de leeftijdsopbouw) geen invloed op de indexcijfers. De gewichten per bedrijfsklasse en cao-sector worden wel ieder jaar aangepast. Hierdoor zijn verschuivingen in de aantallen werknemers naar bedrijfsklasse en cao-sector wel van invloed op de indexcijfers.

Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993)

Voor de indeling van bedrijven naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling van 1993 (SBI 1993) gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf of instelling gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De SBI heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De cijfercodes die voor de indeling worden gebruikt vormen niet altijd een aaneensluitende reeks. Het ontbreken van bepaalde codes betekent dus niet automatisch dat deze groepen in de statistiek ontbreken. In de tabellen worden de uitkomsten gedetailleerd naar de vier bedrijfssectoren, alle waargenomen bedrijfstakken met uitzondering van de bedrijfstak delfstoffenwinning, en een selectie van de belangrijkste bedrijfsklassen.

Tabel 2.3.1
Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2000									2001*				
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	
<i>1990=100</i>															
Totaal	01-93	131,4	131,7	132,9	133,1	133,4	133,6	133,6	133,7	135,1	135,1	135,4	136,0	136,5	
Leeftijdscategorie															
Jeugd		131,0	131,1	132,9	133,0	133,8	133,8	133,8	133,9	138,5	138,5	138,5	139,0	139,3	
Volwassenen		131,4	131,7	132,9	133,1	133,4	133,6	133,6	133,7	134,9	134,9	135,2	135,8	136,3	
Cao-sector															
Particuliere bedrijven		132,0	132,2	133,8	133,7	134,2	134,3	134,3	134,4	136,2	136,2	136,2	137,0	137,4	
Overheid		129,8	130,0	130,0	131,5	131,5	131,9	132,0	132,0	132,3	132,4	133,9	134,0	135,0	
Gesubsidieerde sector		130,3	131,3	132,2	132,2	132,3	132,4	132,4	132,6	133,5	133,2	133,4	133,7	133,7	
Bedrijfssector¹⁾															
Landbouw en visserij	01-05	135,2	135,2	137,5	137,6	137,6	137,6	137,6	137,6	139,9	139,9	139,9	139,9	139,9	
Industrie en bouwnijverheid	10-45	133,1	133,2	134,7	134,8	135,4	135,3	135,3	135,5	136,2	136,3	136,3	138,2	138,8	
Commerciële dienstverlening	50-74	130,8	131,0	132,6	132,6	132,9	133,1	133,1	133,2	135,6	135,6	135,6	135,8	136,0	
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	130,4	131,0	131,2	132,1	132,2	132,6	132,6	132,6	133,1	133,0	134,0	134,2	134,8	
Bedrijfstak¹⁾															
Industrie	15-37	132,3	132,3	133,7	133,8	134,6	134,6	134,6	134,9	135,5	135,7	135,7	136,7	137,1	
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	129,1	129,1	129,1	129,8	129,8	130,5	130,5	130,5	131,5	131,5	131,5	132,5	134,2	
Bouwnijverheid	45	135,8	136,1	138,1	138,1	138,1	137,7	137,7	137,7	138,6	138,6	138,6	142,6	143,9	
Handel	50-52	132,2	132,5	134,6	134,4	134,4	134,9	134,9	134,9	135,8	135,8	135,8	136,0	136,6	
Horeca	55	132,4	132,4	136,9	136,9	136,9	137,2	137,2	137,2	137,2	137,2	137,2	137,2	137,2	
Vervoer en communicatie	60-64	131,6	131,6	131,6	131,6	131,6	131,8	131,8	132,0	132,3	132,3	132,3	132,7	132,8	
Financiële instellingen	65-67	130,6	131,3	134,8	134,8	134,8	134,8	134,8	135,3	135,4	135,4	135,4	135,6	135,6	
Zakelijke dienstverlening	70-74	129,0	129,0	129,9	130,0	130,9	130,9	130,9	130,9	136,8	136,8	136,8	136,8	136,9	
Openbaar bestuur	75	128,8	128,8	128,8	131,3	131,3	132,2	132,2	132,2	132,9	133,1	133,2	133,4	135,2	
Onderwijs	80	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,5	131,6	131,6	135,3	135,3	135,3	
Gezondheids- en welzijnszorg	85	130,2	131,9	132,6	132,8	132,8	132,8	132,8	132,8	133,3	132,9	133,0	133,2	133,2	
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	132,6	132,6	133,1	133,2	134,2	134,7	134,7	134,7	135,7	135,7	136,2	137,2	137,2	
Bedrijfsklasse¹⁾															
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	132,7	132,8	134,0	134,0	134,0	134,1	134,1	134,1	135,7	135,7	135,7	137,1	137,1	
Grafische industrie	22	131,5	131,5	132,1	132,1	132,1	132,1	132,1	133,0	133,5	135,3	135,3	136,3	136,3	
Chemische industrie	24	135,3	135,4	135,5	135,5	135,5	135,5	135,5	135,5	135,9	135,9	135,9	137,1	137,1	
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	131,1	131,1	132,9	133,0	135,0	135,0	135,0	135,0	135,5	135,5	135,5	136,5	137,6	
Groothandel	51	131,0	131,3	133,6	133,3	133,3	133,4	133,3	133,3	133,8	133,8	133,8	133,8	133,9	
Detailhandel	52	135,0	135,5	137,0	137,0	137,0	138,2	138,2	138,3	139,7	139,7	139,7	140,2	140,2	
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65-74	129,4	129,5	131,2	131,2	131,9	131,9	131,9	132,0	136,4	136,4	136,5	136,5	136,5	
Bankwezen	65	130,7	130,7	135,7	135,7	135,7	135,7	135,7	135,7	135,4	135,4	135,4	135,4	135,4	
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	130,6	133,2	133,2	133,2	133,2	133,2	133,2	134,8	135,8	135,8	135,8	136,3	136,3	

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.3.2
Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2000								2001*				
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei
<i>1990=100</i>														
Totaal	01-93	128,4	128,6	129,8	130,0	130,4	130,5	130,5	130,6	132,0	132,0	132,3	132,9	133,3
Leeftijdscategorie														
Jeugd		129,5	129,6	131,3	131,4	132,2	132,2	132,2	132,3	136,8	136,8	136,8	137,4	137,6
Volwassenen		128,3	128,6	129,7	130,0	130,2	130,4	130,4	130,5	131,7	131,7	132,0	132,6	133,0
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		130,3	130,4	131,9	131,9	132,4	132,5	132,5	132,5	134,3	134,4	134,4	135,1	135,5
Overheid		124,5	124,7	124,7	126,1	126,1	126,6	126,6	126,6	126,9	127,0	128,4	128,5	129,5
Gesubsidieerde sector		123,7	124,7	125,6	125,6	125,7	125,7	125,7	126,0	126,8	126,5	126,7	127,0	127,0
Bedrijfssector ¹⁾														
Landbouw en visserij	01-05	132,3	132,3	134,6	134,6	134,6	134,6	134,6	134,6	136,9	136,9	136,9	136,9	136,9
Industrie en bouwnijverheid	10-45	131,3	131,4	132,9	132,9	133,5	133,4	133,4	133,6	134,3	134,4	134,4	136,2	136,9
Commerciële dienstverlening	50-74	129,0	129,2	130,7	130,7	131,0	131,2	131,2	131,3	133,7	133,7	133,7	133,8	134,1
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	124,5	125,1	125,4	126,2	126,3	126,7	126,7	126,7	127,1	127,1	128,0	128,2	128,8
Bedrijfstak ¹⁾														
Industrie	15-37	130,9	130,9	132,3	132,3	133,1	133,1	133,1	133,4	134,0	134,2	134,2	135,2	135,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	126,7	126,7	126,7	127,4	127,4	128,1	128,1	128,1	129,1	129,1	129,1	130,0	131,7
Bouwnijverheid	45	132,9	133,2	135,2	135,2	135,2	134,8	134,8	134,8	135,7	135,7	135,7	139,6	140,8
Handel	50-52	130,7	130,9	133,0	132,9	132,9	133,3	133,3	133,3	134,2	134,2	134,2	134,4	135,0
Horeca	55	132,2	132,2	136,7	136,7	136,7	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1
Vervoer en communicatie	60-64	129,6	129,6	129,6	129,6	129,6	129,8	129,8	130,0	130,3	130,3	130,3	130,7	130,8
Financiële instellingen	65-67	125,2	125,9	129,3	129,3	129,3	129,3	129,3	129,7	129,7	129,7	129,7	129,8	129,8
Zakelijke dienstverlening	70-74	128,2	128,2	129,1	129,2	130,1	130,1	130,1	130,1	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0
Openbaar bestuur	75	123,8	123,8	123,8	126,3	126,3	127,1	127,2	127,2	127,7	128,0	128,1	128,2	129,9
Onderwijs	80	125,6	125,6	125,6	125,6	125,6	125,6	125,6	125,6	125,6	125,6	129,1	129,1	129,1
Gezondheids- en welzijnzorg	85	123,0	124,6	125,3	125,5	125,5	125,5	125,5	125,5	125,9	125,6	125,6	125,8	125,8
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	129,0	129,0	129,5	129,6	130,6	131,1	131,1	131,1	132,1	132,1	132,5	133,5	133,5
Bedrijfsklasse ¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	132,8	132,9	134,0	134,0	134,0	134,1	134,1	134,1	135,7	135,7	135,7	137,1	137,1
Grafische industrie	22	131,5	131,5	132,2	132,2	132,2	132,2	132,2	133,1	133,6	135,4	135,4	136,4	136,4
Chemische industrie	24	131,7	131,7	131,8	131,8	131,8	131,8	131,8	131,8	132,2	132,2	132,2	133,3	133,3
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	129,9	129,9	131,8	131,8	133,8	133,9	133,9	133,9	134,3	134,3	134,3	135,3	136,4
Groothandel	51	130,1	130,3	132,6	132,3	132,3	132,4	132,4	132,4	132,8	132,8	132,8	132,8	132,9
Detailhandel	52	132,3	132,7	134,2	134,2	134,3	135,4	135,4	135,5	136,9	136,9	136,9	137,4	137,4
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65-74	127,2	127,4	129,0	129,0	129,7	129,7	129,7	129,8	134,2	134,2	134,2	134,2	134,2
Bankwezen	65	123,1	123,1	127,8	127,8	127,8	127,8	127,8	127,8	127,5	127,5	127,5	127,5	127,5
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	129,8	132,3	132,3	132,3	132,3	132,3	132,3	134,0	134,2	134,2	134,2	134,6	134,6

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.3.3
Contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2000								2001*				
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei
<i>1990=100</i>														
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	131,3	131,3	133,2	133,2	135,5	135,3	135,3	135,3	134,6	134,6	134,6	135,6	136,7
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	131,8	134,4	134,4	134,4	134,4	134,4	134,4	134,4	136,1	136,1	136,1	136,6	136,6
Openbaar bestuur	75	130,1	130,1	130,0	132,7	132,7	133,6	133,6	133,6	133,5	133,7	133,8	134,0	135,8
Onderwijs	80	134,6	134,6	134,6	134,6	134,6	134,6	134,6	134,6	133,7	133,7	137,4	137,4	137,4
Gezondheids- en welzijnzorg	85	127,9	129,7	130,3	130,5	130,5	130,5	130,5	130,5	130,0	129,7	129,8	129,9	129,9

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

2.5 Sociale zekerheid

Werkloosheidsuitkeringen

Eind maart 2001 bedroeg het aantal uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet 189 duizend. Dat is 33 duizend lager dan eind maart 2000.

In de periode van het eerste kwartaal 1998 tot en met het eerste kwartaal 2001 is het aantal uitkeringen afgenomen met 154 duizend. Het aantal WW-uitkeringen verstrekt aan mannen daalt in de betreffende periode met 88 duizend. Bij de vrouwen neemt het aantal af met 66 duizend. Verhoudingsgewijs is de afname bij mannen en vrouwen met 45% even groot.

De afname van het aantal uitkeringen verstrekt aan personen van 25–34 jaar is met 55 duizend gedurende deze periode het grootst. In de leeftijdscategorie 55–64 jaar is de afname relatief gering. Hier daalt aantal uitkeringen met 20 duizend. Het aandeel ww-uitkeringen verstrekt aan deze oudere personen neemt dan ook toe van 26% in het eerste kwartaal van 1998 tot 37% in het eerste kwartaal van 2001.

Het verloop in het aantal WW-uitkeringen is onderhevig aan seizoensinvloeden. In de wintermaanden stijgt het aantal WW-uitkeringen tijdelijk. Deze stijging doet zich bijna uitsluitend voor bij de uitkeringen verstrekt aan mannen jonger dan 55 jaar. Het verloop van de uitkeringen verstrekt aan vrouwen en mannen van 55 jaar en ouder wordt blijkbaar niet of nauwelijks beïnvloed door het winterseizoen.

In het eerste kwartaal van 2001 werden 68 duizend nieuwe WW-uitkeringen toegekend. Deze instroom was 15 duizend lager in vergelijking met die in het eerste kwartaal 2000. In het eerste kwartaal 2001 bedroeg het aantal beëindigde WW-uitkeringen 70 duizend. Dat is 14 duizend lager dan in het eerste kwartaal 2000.

Technische toelichting

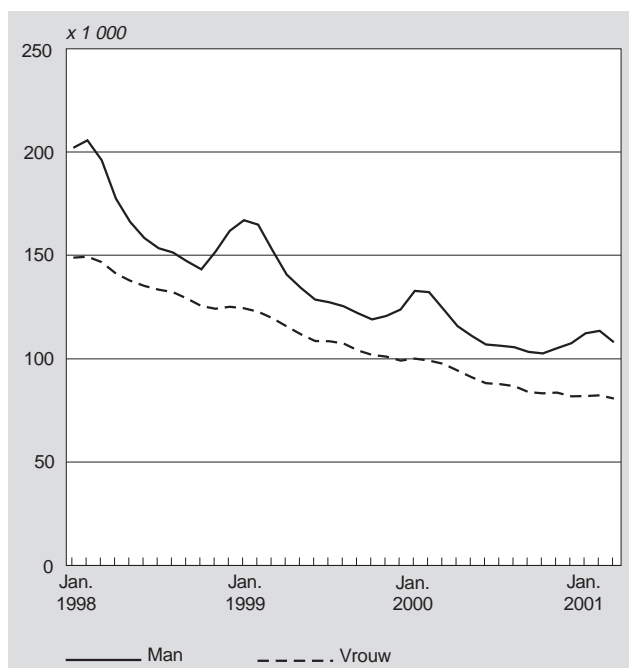
De hier gepresenteerde uitkomsten hebben betrekking op het aantal uitkeringen op registratiebasis.

In het verleden presenteerde het CBS het aantal WW-uitkeringen op transactiebasis. Bij het aantal WW-uitkeringen op transactiebasis was maatgevend de periode waarop het recht op uitkering betrekking heeft. Deze gegevens zijn gepubliceerd tot en met het eerste kwartaal van 1998 (zie Sociaal-economische maandstatistiek april 1999). Omdat bij de vaststelling van het recht op een WW-uitkering sprake bleek te zijn van een aanzienlijke administratieve vertraging werden de bestanden van de verslagmaand en de 6 maanden daarna herschikt om het aantal WW-uitkeringen op basis van het recht op uitkering in de verslagmaand te kunnen presenteren.

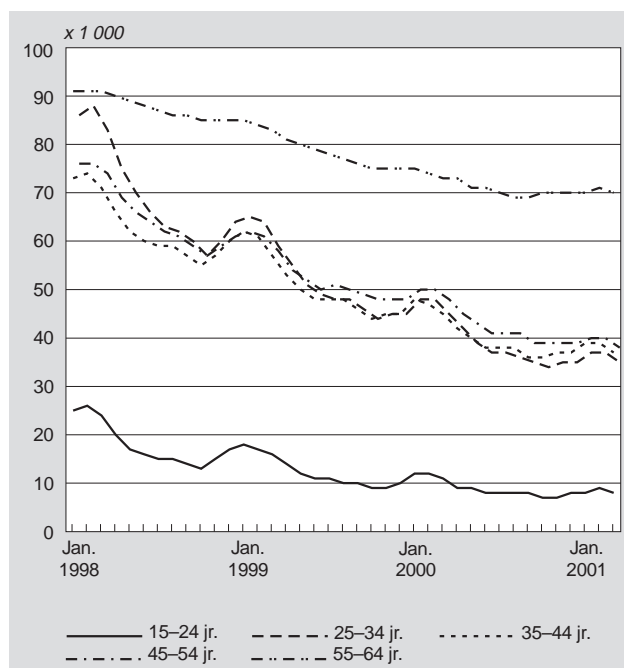
Vanaf januari 1998 is de dataverzameling over WW-uitkeringen gewijzigd. Dit heeft tevens geleid tot een nieuw verwerkingssysteem voor de WW-statistiek. Van de uitvoeringsinstellingen worden maandelijks bestanden ontvangen met integrale individuele informatie over WW-uitkeringen. In de nieuwe verwerkingssystematiek is gekozen voor telling van het aantal WW-uitkeringen op registratiebasis. Dat betekent dat de uitkering als lopend wordt beschouwd vanaf de eerste maand dat de gegevens in de bestanden voorkomen tot de maand die ligt voor de maand waarin de uitkering administratief wordt beëindigd. De maand waarin het recht aanvangt of eindigt, is hierbij dus niet van belang.

In de grafiek zijn de uitkomsten op transactiebasis en de uitkomsten op registratiebasis zoals de WW-uitkeringen van nu af aan worden gepubliceerd naast elkaar gezet. De berekeningssystematiek van de uitkomsten op transactiebasis is daarbij verbeterd ten opzichte van de systematiek zoals die in het verleden werd toegepast. Zo is bijvoorbeeld de administratieve vertraging bij beëindiging van WW-uitkeringen voor een langere periode meegerekend. In de periode vanaf 1998 blijken de twee tegengestelde effecten: een toename van de WW-uitkeringen over de verslagmaand als gevolg van de administratieve vertraging bij het vaststellen van het recht op uitkering en een afname van het aantal WW-uitkeringen als gevolg van administratieve vertraging bij beëindiging van WW-uitkeringen elkaar grotendeels op te heffen. Per maand in 1998 ligt het verschil tussen 0 en 19 duizend, gemiddeld ongeveer 3% op het totaal aantal WW-uitkeringen. In de

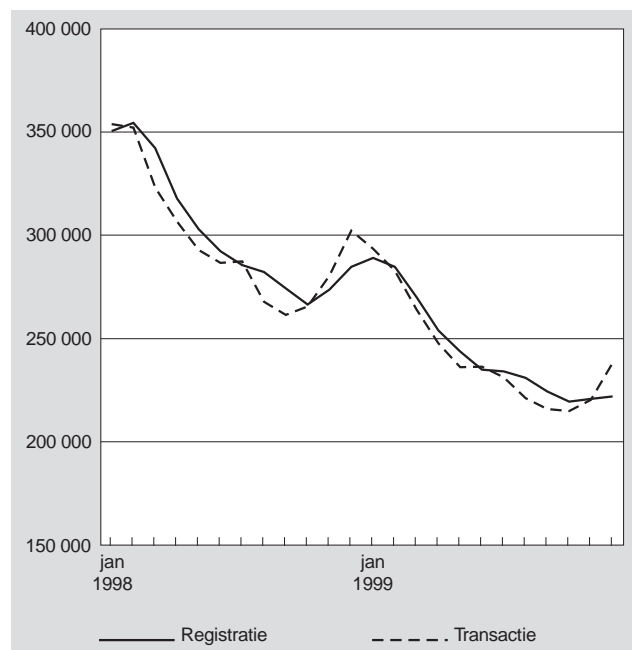
WW-uitkeringen naar geslacht, 1998–2001

WW-uitkeringen naar leeftijd, 1998–2001

Ontwikkeling van het aantal WW-uitkeringen op registratie- en transactiebasis, 1998–1999

cember en januari, als er meestal sprake is van een relatief hoge instroom, ligt het transactiecijfer hoger dan het registratiecijfer. In de meeste andere maanden ligt het lager.

Het aantal WW-uitkeringen wordt daarom met terugwerkende kracht vanaf 1997 gepresenteerd op registratiebasis. Dit heeft twee voordelen. Ten eerste komen de uitkomsten daardoor sneller beschikbaar. De uitkomsten worden immers vastgesteld op basis van de bestanden over de verslagmaand en niet, zoals in het verleden, mede op basis van gegevens over 6 maanden daarna. Een tweede voordeel is dat een meer eenduidige relatie met andere uitkeringen is te leggen. Ook het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen wordt gepresenteerd op registratiebasis.

Voor de bijstandsuitkeringen wordt momenteel onderzoek uitgevoerd naar een mogelijke versnelling van de statistiek. Zo wordt op dit moment onderzoek uitgevoerd naar het totaal aantal mensen met een WW-, arbeidsongeschiktheids- of bijstandsuitkering per eind december 1999. De uitkomsten van dit onderzoek zullen waarschijnlijk eind 2001 gepresenteerd worden. Daarna zal in de toekomst regulier informatie over zowel het aantal verstrekte uitkeringen als over het aantal personen met een uitkering worden gepresenteerd.

Toelichting bij de tabellen 2.5.1 tot en met 2.5.3

Algemeen

In deze tabellen wordt informatie gegeven over het aantal uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet. Het betreft de uitkeringen die aan het eind van de desbetreffende kwartalen niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen. Tevens wordt informatie verstrekt over het aantal uitkeringen die in de desbetreffende kwartalen werden toegekend of beëindigd

Bronnen

De gegevens over de werkloosheidsuitkeringen worden maandelijks ontvangen van de uitvoeringsinstellingen sociale zekerheid (uvi's). De uvi's GAK, GUO, SFB en Cadans (voorheen Detam en BVG) ontlene deze gegevens aan hun uitkeringsadministraties.

Populatie

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke werkloosheid kan aanspraak bestaan op meer dan een uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om enkele duizendtallen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabellen geven dus geen informatie over het aantal mensen dat een of meer uitkeringen ontvangt, maar wel over het aantal werkloosheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger. Dit betekent dat formeel niet gezegd kan worden dat bijvoorbeeld mannen vaker een werkloosheidsuitkering hebben dan vrouwen, maar wel dat de uitkeringen vaker betrekking hebben op mannen dan op vrouwen.

Achtergrondvariabelen

De aantallen uitkeringen zijn uitgewerkt naar een aantal persoons- en uitkeringskenmerken.

In de tabellen komen de aantallen uitkeringen voor. Ontvangt een persoon meer dan een uitkering, dan wordt deze ook meer dan een keer geteld.

De *leeftijd* in de tabellen met de lopende en toegekende werkloosheidsuitkeringen is de leeftijd aan het eind van het desbetreffende kwartaal. In de tabellen met de beëindigde uitkeringen is het de leeftijd ten tijde van beëindiging van het recht op een werkloosheidsuitkering.

De *herkomstcategorie* geeft de (arbeidsmarkt-) situatie weer waarin men verkeerde op het moment dat recht op een uitkering in verband met volledige of gedeeltelijke werkloosheid ontstond.

Onder de categorie 'arbeidsongeschikt' worden begrepen de uitkeringen die worden verstrekt aan personen die voorafgaand aan de werkloosheid voor een deel afhankelijk waren van een uitkering krachtens de WAO of de Zieketwet. Tot de categorie 'overig' worden gerekend de uitkeringen die worden verstrekt aan personen die vrijwillig verzekerd waren, personen die werkzaam waren in wsw-dienstverband en de uitkeringen waarbij de herkomstcategorie niet kon worden vastgesteld.

De *duur van de uitkering* geeft het aantal maanden of het aantal jaren weer dat is verstreken tussen de datum waarop het recht op een uitkering is aangevraagd en de laatste dag van de verslagperiode.

De *reden van beëindiging* geeft aan op grond waarvan de uitkering werd beëindigd. Het kan hierbij gaan om het bereiken van de maximale duur waarvoor de werkloosheidsuitkering werd toegekend. De duur van de uitkering is afhankelijk van het arbeidsverleden. Hoe langer men heeft gewerkt, hoe langer de werkloosheidsuitkering kan worden toegekend. Ook kan de uitkering worden beëindigd omdat men als gevolg van arbeidsongeschiktheid niet meer kan voldoen aan de criteria voor het ontvangen van een werkloosheidsuitkering. Tot de categorie 'overig' behoren ook de uitkeringen die werden beëindigd terwijl de reden nog niet formeel werd vastgesteld of omdat men niet meer voor arbeid beschikbaar is.

Tabel 2.5.1
Uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet ¹⁾

	1997				1998				1999				2000				2001		
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	
	<i>x 1 000</i>																		
Totaal ²⁾	335,2	342,8	293,5	276,2	287,0	272,3	237,3	226,1	223,0	221,7	195,2	187,2	189,4	188,8					
Geslacht																			
Man	190,9	196,0	158,3	147,1	161,8	152,5	128,6	122,0	123,8	124,0	107,0	103,3	107,5	108,0					
Vrouw	144,3	146,7	135,2	129,0	125,1	119,7	108,6	104,0	99,1	97,6	88,2	83,9	81,8	80,8					
Leeftijd																			
15-24 jaar	22,9	23,7	15,6	14,0	16,9	15,7	11,0	9,6	10,0	10,8	7,9	7,8	7,5	8,5					
25-34 jaar	82,3	83,4	66,2	60,0	63,8	59,3	48,8	45,7	44,9	45,0	37,0	35,1	35,2	35,0					
35-44 jaar	69,1	71,2	60,4	57,5	60,3	56,8	48,3	45,7	45,0	44,6	38,3	36,4	37,3	37,4					
45-54 jaar	72,4	73,8	63,6	58,7	60,7	57,7	50,4	48,9	48,2	47,7	41,4	39,2	39,3	38,3					
55-64 jaar	87,9	90,6	87,6	85,9	85,3	82,7	78,7	76,1	74,8	73,4	70,6	68,7	69,9	69,7					
Provincie																			
Groningen	14,5	16,2	12,8	11,9	13,9	13,9	11,3	10,4	10,7	11,2	9,3	8,6	9,1	9,6					
Friesland	16,5	18,4	13,5	12,7	16,2	15,1	11,7	11,3	12,7	12,6	10,3	9,7	10,8	11,1					
Drenthe	12,4	13,8	10,3	9,7	12,0	11,3	8,6	8,2	9,0	9,5	7,4	7,1	7,9	8,1					
Overijssel	23,5	24,1	18,8	18,0	19,8	18,2	15,3	14,8	14,8	14,7	12,4	12,1	12,3	12,4					
Flevoland	6,1	6,3	5,5	5,1	5,0	4,8	4,4	4,1	3,9	3,7	3,4	3,4	3,4	3,4					
Gelderland	36,5	36,1	31,1	29,8	31,1	29,0	25,8	24,4	23,9	23,3	20,5	19,7	19,9	19,6					
Utrecht	17,4	17,7	15,9	15,0	14,4	13,5	12,5	11,9	11,4	11,1	10,2	9,8	9,6	9,3					
Noord-Holland	50,6	50,4	45,6	42,5	41,2	39,0	35,1	33,3	31,4	30,3	27,7	26,7	25,5	25,5					
Zuid-Holland	67,6	66,5	60,5	56,5	55,8	53,1	48,3	45,8	44,0	43,3	40,1	38,2	38,2	37,7					
Zeeland	8,2	9,0	7,6	6,6	7,4	7,8	6,6	5,8	6,3	6,6	5,3	4,9	5,3	5,3					
Noord-Brabant	53,0	54,2	46,1	44,4	45,6	43,3	37,5	36,6	35,4	35,5	31,0	29,9	30,2	29,8					
Limburg	27,6	27,7	23,8	22,1	23,2	22,2	19,3	18,6	18,6	19,0	17,0	16,3	16,4	16,3					

¹⁾ Niet-beëindigde WW-uitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Tabel 2.5.2
Toegekende uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet

	1997				1998				1999				2000				2001		
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	
	<i>x 1 000</i>																		
Totaal ¹⁾	113,9	75,9	83,8	83,3	105,7	100,1	58,1	60,7	66,9	82,6	49,8	51,9	58,8	67,7					
Geslacht																			
Man	63,7	47,9	47,0	47,5	66,7	62,5	31,5	32,6	38,7	50,6	25,9	26,9	32,8	39,7					
Vrouw	50,2	27,9	36,7	35,8	38,9	37,5	26,5	28,0	28,1	31,9	23,9	25,0	26,0	27,9					
Leeftijd																			
15-24 jaar	19,4	13,9	13,2	12,8	16,8	16,5	8,4	8,2	8,9	11,5	6,2	6,2	7,2	8,7					
24-34 jaar	42,0	28,6	30,6	29,7	37,5	35,6	20,6	21,2	22,7	27,9	16,7	17,2	19,0	21,6					
35-44 jaar	26,6	17,2	20,1	20,4	25,8	23,9	14,4	15,5	17,1	21,1	13,0	13,7	15,3	17,6					
45-54 jaar	19,4	12,2	14,6	14,4	18,8	17,4	10,2	11,1	12,8	15,9	9,3	10,0	11,8	13,5					
55-64 jaar	6,4	4,0	5,3	5,9	6,6	6,7	4,5	4,6	5,3	6,0	4,6	4,7	5,5	6,2					
Herkomst																			
Bedrijfsleven	104,5	70,8	75,5	76,0	97,8	92,3	51,6	54,1	60,3	74,9	43,0	44,8	51,4	59,9					
Abeidsongeschied	7,6	4,0	7,1	6,2	6,7	6,6	5,5	5,6	5,8	6,3	6,1	6,2	6,6	6,9					
Overig	1,9	1,0	1,2	1,1	1,2	1,3	1,0	0,9	0,8	1,4	0,8	0,8	0,8	0,9					

¹⁾ Inclusief onbekend.

Tabel 2.5.3
Beëindigde uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet

	1997		1998			1999				2000				2001
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>														
Totaal ¹⁾	107,1	124,4	133,0	100,6	94,8	114,8	93,1	71,9	70,0	83,9	76,3	59,9	58,5	70,3
Geslacht														
Man	57,7	77,7	84,7	58,6	52,0	71,8	55,4	39,3	37,0	50,4	42,9	30,6	29,3	39,9
Vrouw	49,4	46,7	48,3	41,9	42,7	43,0	37,6	32,6	33,0	33,5	33,3	29,3	29,2	30,4
Leeftijd														
15-24 jaar	17,0	21,1	20,8	14,7	13,7	17,1	12,7	9,2	8,4	10,0	8,8	6,3	6,5	7,7
24-34 jaar	37,7	45,6	47,3	35,4	33,1	39,6	30,7	23,8	22,9	27,3	24,6	19,1	18,4	21,9
35-44 jaar	25,7	28,3	30,7	23,1	22,9	27,5	22,8	18,1	17,8	21,7	19,4	15,6	15,2	18,3
45-54 jaar	19,0	21,3	24,6	18,6	16,6	20,2	17,3	12,4	13,3	16,2	15,6	12,2	11,9	14,9
55-64 jaar	6,6	8,1	9,6	8,7	8,4	10,5	9,6	8,3	7,6	8,6	8,0	6,6	6,6	7,5
Reden														
Werkhervatting	.	80,1	85,9	59,5	52,1	72,0	56,0	39,8	37,5	52,1	43,7	31,6	30,7	40,2
65 jaar en overlijden	.	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,7
Maximum duur	.	13,4	13,5	12,1	11,7	11,9	10,5	10,5	9,1	9,1	7,3	7,1	6,0	6,8
Arbeidsongeschikt	.	10,5	10,7	9,2	10,4	9,6	8,1	6,8	8,0	8,3	7,7	7,2	8,0	9,1
Overig	.	19,2	21,8	18,7	19,4	20,0	17,4	13,6	14,3	13,0	16,2	12,7	12,4	12,5

¹⁾ Inclusief onbekend.

Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

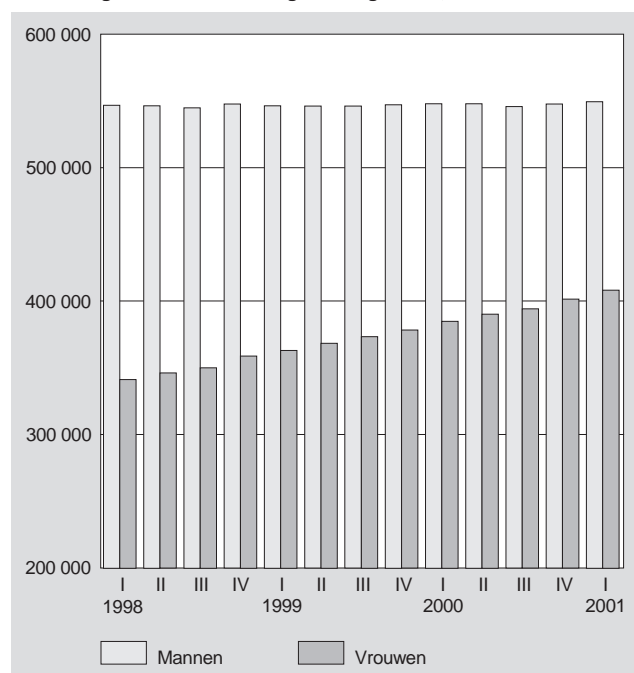
Eind maart 2001 bedroeg het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen 958 duizend. Dat is 25 duizend meer dan eind maart 2000. De toename is nagenoeg volledig toe te schrijven aan de stijging van het aantal uitkeringen aan vrouwen met 23 duizend.

Bij de WAO en WAZ tezamen werd driekwart van de uitkeringen verstrekt aan personen ouder dan 45 jaar. Bij de Wajong werd driekwart van deze uitkeringen verstrekt aan personen jonger dan 45 jaar.

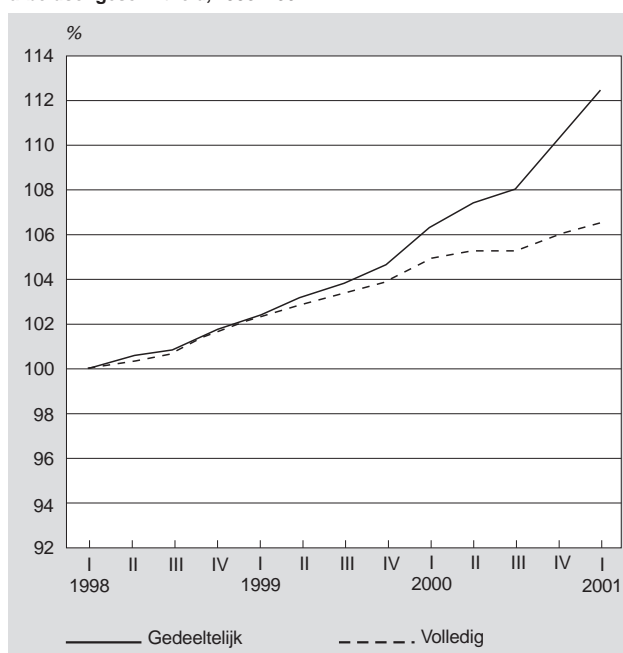
Eind maart 2001 bedroeg het aantal WAO-uitkeringen die werden verstrekt in verband met gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, 236 duizend. Ten opzichte van eind maart 2000 een toename van 13 duizend. Het aantal uitkeringen in verband met volledige arbeidsongeschiktheid steeg in dezelfde periode met achtduizend tot 537 duizend.

Is er in 1998 verhoudingsgewijs nog sprake van een gelijke toename van deze twee typen WAO-uitkeringen, sedert 1999 neemt het aantal gedeeltelijke WAO-uitkeringen sterker toe dan het aantal volledige WAO-uitkeringen. Vooral de laatste zes maanden is de toename groter.

Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen naar geslacht, 1998-2001

Ontwikkeling van het aantal WAO-uitkeringen naar mate van arbeidsongeschiktheid, 1998-2001

Toelichting bij de tabellen 2.5.4 tot en met 2.5.7

Algemeen

In deze tabellen wordt informatie gegeven over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Deze regelingen zijn van kracht sedert de invoering op 1 januari 1998 van de Wet premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (PEMBA). Met de invoering van de Wet PEMBA is de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) ingetrokken. Personen die een AAW-uitkering ontvingen, hebben vanaf 1 januari 1998 recht op een uitkering krachtens de WAZ of Wajong. De WAO is van toepassing geworden op het overheids-personeel. Tot 1998 had het overheids-personeel recht op een aan de AAW gerelateerde uitkering. Bovendien kon men onder bepaalde voorwaarden aanspraak maken op een bovenwettelijke (aanvullende) uitkering.

Bronnen

De gegevens over de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen worden maandelijks ontvangen van de uitvoeringsinstellingen sociale zekerheid (uvi's). De uvi's GAK, GUO, SFB, Cadans (voorheen Detam en BVG) en USZO ontlenen deze gegevens aan hun uitkeringsadministraties.

Populatie

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intrede van de volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid kan aanspraak bestaan op meer dan een uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om enkele duizendtallen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabellen geven dus geen informatie over het aantal mensen dat een of meer uitkeringen ontvangt, maar wel over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger. Dit betekent dat formeel niet gezegd kan worden dat bijvoorbeeld mannen vaker een arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben dan vrouwen, maar wel dat de uitkeringen vaker betrekking hebben op mannen dan op vrouwen.

Nuluitkeringen

De gepubliceerde aantallen zijn inclusief ongeveer 10 000 nuluitkeringen. Nuluitkeringen zijn uitkeringen die niet tot uitbetaling komen door korting op de uitkering, sanctie of schorsing. Korting op de uitkering leidend tot een nuluitkering wordt veroorzaakt doordat men voldoende inkomsten uit arbeid of een andere sociale zekerheidsuitkering heeft. Een sanctie kan worden opgelegd omdat men niet voldoet aan de voorschriften op grond waarvan voortzetting van de uitkering afhankelijk is. Een dergelijke sanctie wordt opgelegd in het kader van de Wet Boeten, Maatregelen en Terug-en invordering sociale zekerheid (wet BMT). Een uitkering kan worden geschorst of opgeschort als de uitvoeringinstelling sociale zekerheid aanwijzingen heeft dat aan het recht op een uitkering kan worden getwijfeld.

Achtergrondvariabelen

De aantallen lopende uitkeringen zijn uitgewerkt naar een aantal persoons- en uitkeringskenmerken. In de tabellen komen de aantallen uitkeringen voor. Ontvangt een persoon meer dan een uitkering, dan wordt deze ook meer dan een keer geteld.

De *leeftijd* is de leeftijd aan het eind van de verslagperiode.

De *herkomstcategorie* geeft de (arbeidsmarkt-) situatie weer waarin men verkeerde op het moment dat recht op een uitkering in verband met volledige of gedeeltelijk arbeidsongeschikt ontstond.

In de categorie 'zelfstandigen' zijn inbegrepen de meewerkende echtgenoten. In de categorie 'zelfstandige beroepsbeoefenaars' zijn inbegrepen de directeurs/groootaandeelhouders.

'Vrijwillig verzekerden' zijn personen die, werkzaam in het buitenland, zich vrijwillig hebben verzekerd tegen de financiële gevolgen van arbeidsongeschiktheid. 'Jonggehandicapten' zijn personen die op de dag dat zijn 17 jaar werden, arbeidsongeschikt waren. 'Studenten' zijn jonggehandicapten die na hun 17e jaar in verband met studie enige wettelijke tegemoetkoming in deze kosten hebben ontvangen. Na beëindiging van de studie waren zij nog steeds arbeidsongeschikt.

Bij de *mate van arbeidsongeschiktheid* komt de term 'volledig' overeen met een mate van arbeidsongeschiktheid van 80–100%.

De *wsw-indicatie* geeft aan of een of meer uitkeringen worden verstrekt aan een persoon die werkzaam is bij een instelling in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening. De *duur van de uitkering* geeft het aantal jaren weer dat is verstreken tussen de datum waarop het recht op een uitkering is aangevraagd en de laatste dag van de verslagperiode.

Tabel 2.5.4
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (alle regelingen) naar geslacht en mate van arbeidsongeschiktheid ¹⁾

	1998				1999				2000				2001	
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
	<i>x 1 000</i>													
Totaal ²⁾	906,8	910,0	915,0	920,1	925,9	933,0	938,4	940,1	949,4	957,7				
Geslacht														
Man	547,7	546,5	546,2	546,3	547,1	548,0	547,9	545,8	547,9	549,5				
Vrouw	359,0	363,3	368,5	373,5	378,4	385,0	390,5	394,3	401,5	408,2				
Mate van arbeidsongeschiktheid														
Gedeeltelijk														
15%–<35%	104,4	104,2	103,5	104,1	105,7	106,9	107,9	108,2	110,1	111,6				
35%–<55%	93,4	93,6	94,1	94,5	95,0	96,3	96,9	97,1	98,7	100,5				
55%–<80%	42,6	43,1	43,4	43,9	44,2	45,0	45,6	46,1	47,0	48,3				
Volledig (80–100%)	663,3	665,4	669,5	673,7	677,8	684,4	687,6	688,2	693,2	696,8				

¹⁾ Niet-beëindigde arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Tabel 2.5.5
Uitkeringen krachtens de WAO naar persoons- en uitkeringskenmerken ¹⁾

	1998				1999				2000				2001	
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>														
Totaal ²⁾	728,7	733,1	737,5	740,9	745,7	752,0	756,1	757,3	765,6	773,0				
Geslacht														
Man	439,9	439,2	438,8	438,0	438,5	438,9	438,4	436,3	438,0	439,3				
Vrouw	288,7	293,9	298,6	302,8	307,1	313,1	317,7	321,0	327,6	333,7				
Leeftijd														
15-24 jaar	5,4	5,6	5,6	5,6	5,7	5,9	5,9	5,8	6,0	6,0				
25-34 jaar	55,7	57,3	58,5	59,6	60,7	61,7	62,5	62,9	64,7	65,5				
35-44 jaar	121,6	123,3	124,6	125,8	127,3	129,4	130,6	131,2	133,4	135,4				
45-54 jaar	239,0	240,2	241,2	241,0	242,5	244,0	244,8	245,1	249,1	250,8				
55-64 jaar	306,2	305,8	306,8	308,0	308,6	311,0	312,4	312,3	312,5	315,4				
Provincie														
Groningen	25,9	26,1	26,2	26,4	26,6	26,8	26,9	26,8	27,1	27,4				
Friesland	25,9	26,1	26,3	26,3	26,5	26,6	26,7	26,7	26,9	27,0				
Drenthe	23,2	23,3	23,4	23,6	23,7	24,0	24,1	24,2	24,4	24,6				
Overijssel	48,9	49,4	49,8	50,1	50,5	51,1	51,4	51,5	52,2	52,9				
Flevoland	13,8	14,2	14,4	14,6	14,8	15,3	15,5	15,7	16,0	16,2				
Gelderland	82,1	82,9	83,5	84,1	84,7	85,7	86,1	86,2	87,2	88,0				
Utrecht	48,1	48,6	49,0	49,2	49,4	50,2	50,8	50,6	51,4	51,9				
Noord-Holland	130,9	132,0	132,9	133,3	133,9	135,5	136,1	136,5	137,9	139,3				
Zuid-Holland	120,4	122,0	123,1	123,9	124,8	126,4	127,1	127,6	129,4	131,0				
Zeeland	12,8	12,9	13,0	13,1	13,3	13,5	13,5	13,6	13,8	13,9				
Noord-Brabant	105,1	106,0	106,6	107,1	107,7	108,8	109,2	109,4	110,3	111,2				
Limburg	62,6	63,0	63,3	63,6	64,0	64,6	65,0	65,1	65,7	66,2				
Mate van arbeidsongeschiktheid														
Gedeeltelijk														
15%-<35%	100,3	100,4	100,9	101,5	102,1	103,3	104,3	104,7	106,5	108,1				
35%-<55%	81,1	81,7	82,4	82,8	83,4	84,8	85,5	85,9	87,5	89,4				
55%-<80%	32,1	32,8	33,3	33,7	34,2	35,0	35,6	36,2	37,3	38,5				
Volledig (80-100%)	512,6	515,0	518,2	520,5	523,4	528,4	530,2	530,1	533,8	536,6				

¹⁾ Niet-beëindigde arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Tabel 2.5.6
Uitkeringen krachtens de WAZ naar persoons- en uitkeringskenmerken ¹⁾

	1998		1999			2000				2001
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>										
Totaal ²⁾	58,8	57,4	57,0	56,7	56,7	56,7	57,0	56,8	56,8	56,9
Geslacht										
Man	40,8	40,1	39,7	39,5	39,4	39,4	39,4	39,2	39,1	39,2
Vrouw	17,9	17,3	17,3	17,1	17,2	17,3	17,5	17,6	17,7	17,7
Leeftijd										
15-24 jaar	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
25-34 jaar	1,8	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
35-44 jaar	4,7	4,5	4,5	4,4	4,5	4,6	4,7	4,7	4,7	4,8
45-54 jaar	17,2	16,8	16,6	16,3	16,1	16,1	16,0	15,9	16,0	15,8
55-64 jaar	34,5	34,2	34,1	34,1	34,1	34,4	34,5	34,4	34,4	34,5
Provincie										
Groningen	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Friesland	3,8	3,7	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5	3,6	3,5
Drenthe	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Overijssel	4,6	4,6	4,6	4,5	4,6	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6
Flevoland	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Gelderland	7,2	7,0	7,0	7,0	7,0	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1
Utrecht	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8
Noord-Holland	8,4	8,2	8,2	8,1	8,1	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
Zuid-Holland	6,8	6,6	6,6	6,6	6,6	6,7	6,7	6,7	6,7	6,8
Zeeland	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4
Noord-Brabant	10,2	9,9	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,7	9,7
Limburg	6,2	6,1	6,0	6,0	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9
Mate van arbeidsongeschiktheid										
Gedeeltelijk										
15%-<35%	3,6	3,4	2,3	2,2	3,3	3,2	3,3	3,2	3,2	3,1
35%-<55%	10,5	10,3	10,1	10,1	10,0	9,9	9,8	9,6	9,6	9,5
55%-<80%	9,9	9,8	9,6	9,6	9,5	9,4	9,4	9,3	9,2	9,2
Volledig (80-100%)	34,5	33,7	33,5	33,4	33,7	34,2	34,6	34,7	34,9	35,1

¹⁾ Niet-beëindigde arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Tabel 2.5.7
Uitkeringen krachtens de Wajong naar persoons- en uitkeringskenmerken ¹⁾

	1998		1999			2000				2001
	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
<i>x 1 000</i>										
Totaal ²⁾	119,4	119,4	120,5	122,5	123,6	124,4	125,4	126,0	127,0	127,8
Geslacht										
Man	67,0	67,2	67,6	68,8	69,3	69,8	70,1	70,3	70,7	71,0
Vrouw	52,3	52,1	52,7	53,6	54,1	54,6	55,3	55,7	56,3	56,8
Leeftijd										
15-24 jaar	21,5	21,7	22,0	22,4	22,9	23,0	23,6	23,9	24,4	24,7
25-34 jaar	36,0	35,7	35,6	35,6	35,4	35,3	35,1	34,9	34,8	34,8
35-44 jaar	29,8	30,0	30,4	31,1	31,4	31,6	31,9	32,1	32,3	32,4
45-54 jaar	20,9	20,9	21,3	22,0	22,4	22,8	23,2	23,6	23,9	24,1
55-64 jaar	11,2	11,1	11,2	11,4	11,5	11,7	11,6	11,6	11,6	11,7
Provincie										
Groningen	5,6	5,6	5,7	5,8	5,9	5,9	6,0	6,1	6,2	6,3
Friesland	5,7	5,7	5,7	6,0	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2	6,3
Drenthe	4,5	4,6	4,6	4,6	4,8	4,8	4,6	4,6	4,7	4,7
Overijssel	9,0	9,0	9,1	9,3	9,5	9,6	9,6	9,7	9,8	9,9
Flevoland	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
Gelderland	16,7	16,7	16,8	17,0	17,1	17,2	17,1	17,2	17,3	17,4
Utrecht	8,1	8,2	8,2	8,4	8,5	8,6	8,7	8,7	8,8	8,9
Noord-Holland	16,3	16,6	16,9	17,1	17,2	17,4	17,6	17,7	17,8	18,0
Zuid-Holland	19,5	19,6	19,9	20,1	20,3	20,4	20,6	20,7	20,9	21,0
Zeeland	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	2,9	2,9
Noord-Brabant	16,2	16,1	16,2	16,6	16,8	17,0	17,1	17,2	17,3	17,4
Limburg	11,5	11,5	11,5	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7	11,7	11,8
Mate van arbeidsongeschiktheid										
Gedeeltelijk										
15%-<35%	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
35%-<55%	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7
55%-<80%	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Volledig (80-100%)	116,2	116,7	117,8	119,8	120,8	121,8	122,8	123,5	124,4	125,2

¹⁾ Niet-beëindigde arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Algemene Ouderdomswet (AOW)

Eind december 2000 werd aan 2 334 000 personen een AOW-pensioen verstrekt. Dat is 29 duizend meer dan eind december 1999. In het vierde kwartaal 2000 was het uitgekeerde bedrag 10,6 miljard gulden. Dat is 413 miljoen meer dan in het vierde kwartaal 1999.

Ouderdomspensioenen

De gegevens, die ontleend zijn aan opgaven van de Sociale Verzekeringsbank, betreffen uitkeringen krachtens de Algemene Ouderdomswet.

Recht op ouderdomspensioen heeft iedereen die de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, vanaf de maand waarin deze leeftijd wordt bereikt. Het pensioen wordt volledig uitgekeerd als de rechthebbende voor het bereiken van die leeftijd gedurende vijftig jaar verzekerd is geweest.

Voor elk jaar dat (bijvoorbeeld door verblijf in het buitenland) geen verzekeringspremie is betaald, wordt een korting van twee procent toegepast.

De gehuwde en samenwonende pensioengerechtigde ontvangt een netto-ouderdomspensioen gelijk aan vijftig procent van het netto-minimumloon. Is de partner jonger dan 65 jaar en werd het pensioen voor 1 februari 1994 toegekend dan ontvangt de pensioengerechtigde een netto-ouderdomspensioen gelijk aan zeventig procent van het netto-minimumloon. De ongehuwde pensioengerechtigde ontvangt een netto-ouderdomspensioen gelijk aan zeventig procent van het netto-minimumloon. De ongehuwde pensioengerechtigde tot wiens huishouden een kind van achttien jaar of jonger behoort, ontvangt een netto-ouderdomspensioen gelijk aan negentig procent van het netto-minimumloon. De gehuwde en samenwonende pensioengerechtigde van wie de partner jonger is dan 65 jaar, kan aanspraak maken op een toeslag. De toeslag bedraagt maximaal 30% als het pensioen voor 1 februari 1994 werd toegekend en maximaal 50% als het pensioen na 1 februari 1994 werd toegekend. Deze toeslag is afhankelijk van het inkomen van de partner. Een deel van het arbeidsinkomen wordt buiten beschouwing gelaten, en wel 15% van het bruto-minimumloon alsmede 1/3 van het meerdere. Een sociale zekerheids- of vut-uitkering wordt geheel in mindering gebracht. De toeslag vervalt zodra de partner zelf de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt.

Tabel 2.5.8
Personen met pensioen krachtens de Algemene Ouderdomswet en uitgekeerde bedragen

	1999	2000	1999		2000			
			3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
<i>x 1 000</i>								
Aantal personen ¹⁾ met								
Volledig pensioen								
gehuwd	1 143	1 156	1 145	1 149	1 150	1 154	1 158	1 162
w.o. met toeslag	166	168	166	167	167	168	168	168
ongehuwd	897	896	897	897	896	896	896	897
totaal	2 040	2 052	2 042	2 047	2 045	2 050	2 054	2 059
Gekort pensioen								
gehuwd	153	164	154	157	160	163	166	169
w.o. met toeslag	45	48	45	47	47	48	49	49
ongehuwd	100	104	100	102	103	104	105	106
totaal	252	269	255	259	262	266	272	275
Totaal	2 292	2 321	2 297	2 305	2 308	2 316	2 326	2 334
<i>mln gld</i>								
Uitgekeerd bedrag								
Volledig pensioen								
gehuwd	18 691	19 470	4 703	4 717	4 815	4 825	4 908	4 922
w.o. met toeslag	4 215	4 340	1 055	1 059	1 080	1 078	1 092	1 090
ongehuwd	19 277	19 792	4 845	4 846	4 912	4 907	4 984	4 989
totaal	37 968	39 262	9 548	9 563	9 727	9 732	9 892	9 911
Gekort pensioen								
gehuwd	1 477	1 631	375	381	395	400	415	421
w.o. met toeslag	687	754	174	177	183	185	192	194
ongehuwd	1 102	1 194	279	282	290	294	303	307
totaal	2 579	2 825	654	663	685	694	718	728
Totaal	40 547	42 087	10 202	10 226	10 412	10 426	10 610	10 639

¹⁾ Aantallen op het eind van het kwartaal resp. gemiddelde van de 4 kwartaalstanden per jaar.

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

Algemene nabestaandenwet (Anw)

Eind december 2000 werd aan 168 000 personen een nabestaandenuitkering verstrekt. Dat is 6 000 minder dan eind december 1999. In het vierde kwartaal 2000 was het uitgekeerde bedrag 864 miljoen gulden. Dat is 12 miljoen minder dan in het vierde kwartaal van 1999.

Algemeen

De gegevens, die ontleend zijn aan opgaven van de Sociale Verzekeringsbank, betreffen uitkeringen krachtens de Algemene nabestaandenwet.

Met ingang van 1 juli 1996 is de Algemene nabestaandenwet (Anw) van kracht. De wet vervangt de Algemene Weduwen- en Wezenwet (AWW).

Er zijn drie belangrijke verschillen tussen de AWW en Anw:

1. De leeftijdsgrens (AWW) is vervangen door het geboortjaar (Anw) als criterium voor recht op een uitkering. Voor een weduwenpensioen moest men tenminste 40 jaar, in bijzondere gevallen 35 jaar, zijn. Voor een nabestaandenuitkering moet men voor 1 januari 1950 geboren zijn.
2. De hoogte van de nabestaandenuitkering is, in tegenstelling tot het weduwenpensioen, afhankelijk van het inkomen. Dit inkomen wordt in mindering gebracht op de uitkering.
3. De maximum leeftijd waarop recht op een wezenuitkering bestaat, is voor kinderen die studeren of het huishouden verzorgen teruggebracht van 27 jaar naar 21 jaar.

Nabestaandenuitkering

Recht op een nabestaandenuitkering hebben nabestaanden die:

1. een ongehuwd kind jonger dan 18 jaar hebben, dat tot het eigen huishouden behoort of
2. (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn of
3. geboren zijn voor 1 januari 1950.

Het recht op de uitkering eindigt als de nabestaande geen ongehuwd kind jonger dan 18 jaar meer heeft, niet meer (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt is, in het huwelijk treedt, gaat samenwonen of 65 jaar wordt.

De hoogte van de nabestaandenuitkering is gelijk aan 70% van het netto-minimumloon. De hoogte van de uitkering is afhankelijk van het eventuele arbeidsinkomen. Dit inkomen wordt in mindering gebracht op de uitkering.

Een deel van het inkomen wordt voor de korting buiten beschouwing gelaten. Vanaf de inwerkingtreding van de Anw tot eind 1997 bestond dit deel uit 50% van het bruto-minimumloon alsmede 1/3 van het meerdere. Met ingang van 1 januari 1998 is het percentage verhoogd tot 70%. Voor nieuwe uitkeringsgerechtigden wordt met ingang van 1 januari 1998 van een vut-uitkering, een bovenwettelijke uitkering of een uitkering i.v.m. vervroegd pensioen 50% van het bruto-minimumloon plus 1/3 van het meerdere vrijgelaten van de inkomstenstoets. Voor 1 januari 1998 werd een dergelijke uitkering geheel in mindering gebracht op de nabestaanden-uitkering.

Nabestaanden met een ongehuwd kind jonger dan 18 jaar hebben ook recht op een halfwezenuitkering. Deze uitkering is gelijk aan

20% van het netto-minimumloon. Als de nabestaandenuitkering door het eventuele arbeidsinkomen of een andere uitkering niet wordt uitbetaald, dan heeft men wel recht op de halfwezenuitkering.

Wezenuitkering

Recht op een wezenuitkering hebben kinderen die ouderloos zijn en

1. jonger zijn dan 16 jaar of
2. jonger zijn dan 18 jaar en arbeidsongeschikt of
3. jonger zijn dan 21 jaar en studeren of het huishouden verzorgen waartoe tenminste nog een wees behoort.

Het recht op de uitkering eindigt als niet meer wordt voldaan aan een van de gestelde voorwaarden. Het recht kan herleven.

De hoogte van de uitkering is afhankelijk van de leeftijd en gelijk aan 32% van de bruto-nabestaandenuitkering voor kinderen jonger dan 10 jaar, 48% voor kinderen van 10 tot 16 jaar en 64% voor kinderen van 16 tot 21 jaar.

Overgangsrecht

Voor personen die op het moment van invoering van de Anw een weduwen- of wezenpensioen ontvingen, bestaat overgangsrecht. In beginsel behouden zij het pensioen tot het moment dat zij niet meer voldoen aan de voorwaarden volgens de AWW. Nabestaanden van wie het jongste kind 18 jaar wordt, behouden het pensioen als zij 40 jaar, in bijzondere gevallen 35 jaar, of ouder zijn. Wezen die studeren of het huishouden verzorgen, behouden het pensioen tot zij 27 jaar zijn. Personen die een tijdelijke uitkering ontvangen, behouden deze ook.

Inkomenstoets

De inkomenstoets is vanaf 1 januari 1998 ingevoerd. De verlaging van de netto-uitkering voor nabestaanden met een kind jonger dan 18 jaar van 100% naar 90% zal via bevrozing verlopen. De netto-uitkering blijft gelijk tot het moment dat het niveau van 90% is bereikt.

Tabel 2.5.9
Personen met een nabestaandenuitkering krachtens de Algemene Nabestaandenwet en uitgekeerde bedragen

	1999	2000	1999		2000			
			3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
<i>x 1 000</i>								
Aantal personen ¹⁾ met								
Volledige nabestaandenuitkering	163	157	162	161	159	158	157	155
w.o. met halfwezenuitkering	19	18	19	18	18	18	18	17
Gekorte nabestaandenuitkering	12	12	12	12	12	12	12	12
w.o. met halfwezenuitkering	1	1	1	1	1	1	1	1
Halfwezenuitkering	5	6	5	6	6	6	7	7
Wezenuitkering	2	2	2	2	2	2	2	2
Totaal ²⁾	176	170	176	174	173	171	170	168
<i>mln gld</i>								
Uitgekeerd bedrag								
Volledige nabestaandenuitkering	3 323	3 223	837	816	813	801	808	801
w.o. met halfwezenuitkering	476	435	121	109	110	108	109	108
Gekorte nabestaandenuitkering	143	144	36	35	36	36	36	36
w.o. met halfwezenuitkering	16	16	4	4	4	4	4	4
Halfwezenuitkering	64	83	17	18	20	21	21	21
Wezenuitkering	28	25	7	7	6	7	6	6
Totaal ²⁾	3 557	3 476	896	876	875	865	872	864

¹⁾ Aantallen op het einde van het kwartaal resp. gemiddelde van de 4 kwartaalstanden per jaar.

²⁾ Inclusief tijdelijke weduwenuitkeringen.

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

Algemene Kinderbijslagwet (AKW)

Eind december 2000 werd aan 1 845 000 verzorgende ouders kinderbijslag verstrekt. Dat is 20 000 meer dan eind december 1999. Het aantal kinderbijslagkinderen voor wie kinderbijslag werd verstrekt was 3 454 000. Dat is 43 000 meer dan eind december 1999.

Kinderbijslaguitkeringen

De gegevens, die ontleend zijn aan opgaven van de Sociale Verzekeringsbank, hebben betrekking op uitkeringen krachtens de Algemene Kinderbijslagwet.

Het recht op kinderbijslag wordt vastgesteld op basis van de eenmalig ingediende aanvraag. Verlate aanvragen vallen maximaal twee kwartalen buiten de waarneming. De aantallen in de twee laatst waargenomen kwartalen zijn dan ook voorlopig.

Iedere ouder die in Nederland woont of, als dat niet het geval is, in Nederland werkzaam is, heeft voor elk eigen, aangehuwd of pleegkind jonger dan zestien jaar dat tot zijn huishouden behoort recht op kinderbijslag. Ook voor oudere kinderen kan recht op kinderbijslag bestaan. Hierbij gelden de volgende aantekeningen.

1. Voor 16- en 17-jarige kinderen wordt onder bepaalde omstandigheden kinderbijslag uitgekeerd, zoals bij werkloosheid, waarbij als eis geldt zowel inschrijving bij het Gewestelijk Arbeidsbureau als het ontbreken van een WW-uitkering.

2. Voor kinderen van 18–20 jaar wordt o.a. kinderbijslag uitgekeerd bij werkloosheid, waarbij als eis geldt dat er sprake is van werkloosheid na beëindiging van de studie of van werkloosheid bij vestiging in het Rijk. De kinderbijslag is van beperkte duur.
3. Voor kinderen van 21–24 jaar wordt kinderbijslag uitgekeerd bij verzorging van het huishouden, als gevolg van het ontbreken van een ouder.
4. Voor kinderen van 25–26 jaar wordt slechts kinderbijslag uitgekeerd indien over het derde kwartaal 1988 reeds recht op kinderbijslag bestond in verband met het volgen van onderwijs of opleiding en er geen sprake is van studiefinanciering.

Om in aanmerking te komen voor kinderbijslag geldt dat aantoonbaar (thans voor minimaal f 56 per week) in het onderhoud van de kinderen wordt voorzien. Deze eis geldt niet voor thuiswonende kinderen tot zestien jaar. Wordt voor al of niet thuiswonende kinderen van 16–26 jaar voor vijftig tot negentig procent in de werkelijke onderhoudskosten bijgedragen, dan wordt tweemaal kinderbijslag uitgekeerd. Wordt voor niet-thuiswonende kinderen van 18–26 jaar voor meer dan negentig procent in de werkelijke onderhoudskosten bijgedragen, dan wordt driemaal kinderbijslag uitgekeerd. In tabel 2.5.10 worden personen die kinderbijslag ontvangen, onderscheiden naar het aantal kinderen dat zij verzorgen. In de tabellen 2.5.10 en 2.5.11 worden de aantallen 'kinderbijslagkinderen' weergegeven, waarbij kinderen waarvoor dubbele of drievoudige bijslag wordt uitgekeerd, twee respectievelijk driemaal worden geteld.

Tabel 2.5.10
Verzorgende ouders met een uitkering krachtens de Algemene Kinderbijslagwet naar werkelijk aantal kinderen in het gezin

	1999	2000	1999		2000			
			3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
<i>x 1 000</i>								
Totaal	1 827	1 844	1 834	1 825	1 835	1 844	1 851	1 845
Aantal kinderen in gezin								
1	696	704	697	696	701	705	706	703
2	786	796	789	786	790	795	800	797
3	263	264	265	262	263	264	265	264
4	60	60	61	60	60	60	60	60
5	14	14	14	14	14	14	14	14
6	5	4	5	4	4	5	4	4
7 of meer	3	3	3	3	3	3	3	3

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

Tabel 2.5.11
Aantal (kinderbijslag-) kinderen waarvoor uitkering krachtens de Algemene Kinderbijslagwet is uitgekeerd

	1999	2000	1999		2000			
			3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
<i>x 1 000</i>								
Totaal	3 421	3 441	3 438	3 411	3 428	3 443	3 454	3 444
Plaats in gezin								
1e kind	1 827	1 843	1 834	1 825	1 835	1 844	1 851	1 845
2e kind	1 131	1 140	1 137	1 129	1 134	1 140	1 145	1 142
3e kind	345	344	348	343	344	345	345	344
4e en 5e kind	104	101	105	102	102	102	101	101
6e en 7e kind	11	10	11	10	10	10	10	10
8e en volgende kind	2	2	3	2	2	2	2	2
<i>mln gld</i>								
uitgekeerd bedrag	6 221	6 345	1 557	1 521	1 638	1 629	1 639	.

Bron: Sociale Verzekeringsbank.

2.6 Inkomen en vermogen

Inkomen van AOW-ers, 1999*

Toelichting bij de tabellen 2.6.1–2.6.5

Algemeen

De tabellen 2.6.1 tot en met 2.6.5 bevatten voorlopige uitkomsten van het Inkomenspanelonderzoek 1999. Dit onderzoek is gebaseerd op een aselechte steekproef van 75 000 personen. Behalve van de steekproefpersonen zijn ook inkomensgegevens verzameld van degenen die met hen samen een huishouden vormen. De administraties van de belastingen vormen de voornaamste bron van gegevens. Deze zijn aangevuld met administratieve gegevens over individuele huursubsidie en studiefinanciering. Kinderbijslag, economische huurwaarde en diverse sociale premies zijn berekend. De voorlopige uitkomsten voor 1999 zijn gebaseerd op nog niet volledig gegevensmateriaal. Ontbrekende waarnemingen zijn geraamd, voornamelijk op basis van gegevens uit het voorafgaande jaar.

Populatie

De gegevens hebben betrekking op de bevolking die op 31 december 1999 in Nederland woonachtig was.

Institutioneel huishouden

Een institutioneel huishouden bestaat uit personen die gezamenlijk gehuisvest zijn en voor wie door anderen bedrijfsmatig zowel in de huisvesting als in de zorg voor de dagelijkse levensbehoeften wordt voorzien.

Particulier huishouden

Een particulier huishouden bestaat uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte gehuisvest zijn en zelf in hun dagelijkse levensbehoeften voorzien.

Huishouden met AOW-ers

De gegevens hebben betrekking op AOW-ers in institutionele huishoudens en op particuliere huishoudens met tenminste één AOW-er. Tot de AOW-ers worden alle personen gerekend die op 31 december 1999 in Nederland woonachtig waren, ouder waren dan 65 jaar en pensioen ontvingen. Uitgezonderd zijn derhalve 65-jarigen die in de loop van het jaar voor het eerst AOW ontvingen.

Particuliere huishoudens met AOW-ers zijn onderverdeeld in:

- alleenstaande AOW-er
- w.o. vrouw
- (echt)paar, beide partners zijn AOW-er
- (echt)paar, slechts één van beide partners is AOW-er
- overig huishouden met AOW-er(s)

Leeftijd

De leeftijd is bepaald per 1 januari 1999.

Inkomensbegrippen

Tot het pensioeninkomen worden gerekend de bruto uitkering AOW en aanvullend pensioen bestaande uit uitkeringen van pen-

sioenfondsen en lijfrente-uitkeringen ontvangen van levensverzekeringsmaatschappijen en dergelijke.

Het *bruto-inkomen* is opgebouwd uit primair inkomen verhoogd met ontvangen overdrachten. Primair inkomen betreft inkomsten uit arbeid, winst uit onderneming en opbrengsten uit vermogen (incl. uit eigen woning). De ontvangen overdrachten bestaan uit overdrachten rechtstreeks van de overheid (bijvoorbeeld individuele huursubsidie en bijstandsuitkeringen), overdrachten via de sociale verzekeringen (zoals krachtens de WW, ZW, WAO, AAW, AOW) en andere overdrachten (zoals pensioen).

Het *besteedbare inkomen* is het bruto-inkomen verminderd met betaalde overdrachten en belasting op inkomen en vermogen. De betaalde overdrachten bestaan uit de premies sociale verzekeringen, premies ziektekostenverzekering, premies voor lijfrente en overige betaalde overdrachten als bijvoorbeeld fiscaal aftrekbare echtscheidingsuitkeringen. Het besteedbaar inkomen is in tabel 2.6.1 met behulp van een deflator gecorrigeerd voor veranderingen in consumptieprijzen. Voor een- en meerpersoonshuishoudens zijn bijbehorende deflatoren gebruikt.

Correctie van het besteedbare inkomen van huishoudens voor grootte en samenstelling van het huishouden levert het *gestandaardiseerde besteedbare inkomen* op. Met de standaardisatie wordt beoogd het inkomen van huishoudens onderling vergelijkbaar te maken. De standaardisatie heeft plaatsgevonden met behulp van equivalentiefactoren (zie Schiepers, 1993, Equivalentiefactoren volgens budgetverdelingsmethode, 1986–1990. Supplement bij de sociaal-economische maandstatistiek 5, blz. 32–40).

AOW-bedragen

De hoogte van de AOW-uitkering is voornamelijk afhankelijk van het al of niet gehuwd zijn, samenwonen en leeftijd van de partner. Voor 1998 gelden de volgende basisuitkeringen:

- 21 419 gld voor niet-gehuwden en gehuwden/samenwonenden zonder toeslag (zie hierna).
- 26 609 gld voor ongehuwden met kind tot 18 jaar.
- 29 603 gld voor gehuwden/samenwonenden met maximale toeslag; indien beide partners 65 jaar of ouder zijn, ontvangen beiden de helft van dit bedrag (14 802 gld).

De toeslag heeft betrekking op gehuwden/samenwonenden indien de echtgenoot/partner jonger is dan 65 jaar en een inkomen heeft dat minder is dan de maximale toeslag (als de AOW-uitkering vóór 1 april 1988 is ingegaan, is deze inkomstenstoets niet van toepassing).

De waargenomen AOW-uitkering kan afwijken van bovenstaande basisbedragen. Dit is onder meer het gevolg van een korting op de AOW of nabetaling. Voorts worden AOW-uitkering en aanvullend pensioen in een aantal gevallen gezamenlijk waargenomen. In deze gevallen is een raming van de afzonderlijke bestanddelen gemaakt.

Onderschatting van inkomsten uit vermogen

Een belangrijke kanttekening bij de vermogensinkomsten is dat deze bij circa 40% van de AOW-ers uit fiscale bron niet worden waargenomen. Dit is het geval, indien de voorheffing loonbelasting tevens eindheffing is en er geen aanslag inkomstenbelasting wordt opgelegd. De vermogensinkomsten zullen in deze gevallen in beginsel lager liggen dan de rente- en dividendvrijstelling, verhoogd met de grens van de vrijgestelde neveninkomsten. De voor 1999 vrijgestelde bedragen bedroegen:

- Rentevrijstelling:
- 2 000 gld voor gehuwden en voor samenwonenden indien de vermogensinkomsten gezamenlijk worden aangegeven;
- 1 000 gld voor de overige personen.
- Dividendvrijstelling: idem als rentevrijstelling. Dividend is vrijgesteld voor zover het binnenlands dividend betreft of opbrengst is van aandelen van aangewezen particuliere participatiemaatschappijen.
- Neveninkomsten waarvoor de aanslagdrempel (loonbelasting en premies volksverzekering tot een bedrag van ten hoogste 410 gulden) niet overschreden wordt.

Inkomens van AOW-ers in institutionele huishoudens

Het gemiddeld inkomen van AOW-ers die tot de institutionele bevolking behoren, is laag. Dit is deels een gevolg van het feit dat er vanaf 1985 een direct beleids- en financieringskader voor bejaardenoorden bestaat. Hiermee kwam de individuele bijstandsverlening voor verblijfskosten te vervallen.

Aanvullende informatie

De in deze aflevering gepresenteerde cijferopstellingen vormen een actualisering van soortgelijke gegevens over 1998 (zie de Sociaal-economische maandstatistiek, april 2000 blz. 72–77). De definitieve uitkomsten over 1998 zijn niet in de maandstatistiek opgenomen. Deze gegevens en aanvullende informatie zijn op aanvraag beschikbaar.

Tabel 2.6.1
Aantal en gemiddeld besteedbaar inkomen van huishoudens met AOW-er(s)

		Particulier huishouden met AOW-er(s)					AOW-er(s) in institutioneel huishouden	
		alleenstaande AOW-er		(echt)paar		overig	totaal	
		totaal	w.o. vrouw	beiden AOW-er	één AOW-er			
<i>aantal huishoudens (x 1 000)</i>								
Totaal	1990	587	476	344	146	162	1 239	152
	1992	629	502	364	141	154	1 288	144
	1993	644	512	368	146	148	1 306	140
	1994	659	524	377	148	141	1 326	140
	1995	673	535	391	146	137	1 347	136
	1996	684	542	394	159	134	1 371	131
	1997	702	551	405	162	126	1 395	128
	1998	704	556	418	160	127	1 410	118
	1999*	715	562	422	164	127	1 428	121
	Zonder aanvullend pensioen	1990	170	142	58	25	48	301
1992		174	147	57	21	44	295	54
1993		172	146	52	19	40	284	51
1994		172	143	50	19	37	278	50
1995		168	140	50	18	34	270	47
1996		163	137	50	18	34	265	44
1997		166	139	48	18	33	265	44
1998		168	144	51	18	32	269	42
1999*		173	147	50	20	33	277	43
Met aanvullend pensioen		1990	417	334	286	121	115	938
	1992	455	355	307	120	110	992	90
	1993	472	366	315	126	108	1 022	89
	1994	488	380	327	129	104	1 047	90
	1995	506	395	341	129	102	1 077	90
	1996	522	405	344	141	100	1 106	87
	1997	535	412	357	144	94	1 130	84
	1998	536	412	367	142	95	1 141	76
	1999*	542	415	372	143	94	1 151	78
	<i>besteedbaar inkomen (1 000 gld, lopende prijzen)</i>							
Totaal	1990	23,4	23,2	35,0	40,8	56,9	33,1	18,5
	1992	25,6	25,1	38,6	43,8	61,5	35,6	19,8
	1993	26,2	25,6	39,6	44,5	61,6	36,0	20,1
	1994	26,6	26,1	40,8	44,8	63,3	36,6	20,5
	1995	27,3	26,6	41,8	46,6	65,1	37,4	21,4
	1996	27,9	27,1	43,1	47,5	66,3	38,3	22,2
	1997	29,0	28,5	44,4	49,3	67,8	39,3	22,7
	1998	30,7	30,2	46,8	50,8	70,2	41,3	24,0
	1999*	31,7	31,0	48,2	51,9	71,4	42,4	24,5
	Zonder aanvullend pensioen	1990	20,0	20,2	34,6	43,3	59,3	31,1
1992		21,9	21,7	37,1	43,0	62,3	32,3	16,5
1993		21,6	21,7	37,5	43,6	60,9	31,6	17,1
1994		22,2	22,1	37,6	41,9	63,3	31,9	16,8
1995		23,1	22,7	38,8	40,7	68,1	32,9	17,6
1996		23,2	23,1	38,5	38,8	66,1	32,6	17,9
1997		24,2	24,0	38,5	40,5	66,9	33,1	18,2
1998		25,3	25,7	40,5	42,8	69,2	34,6	19,9
1999*		26,5	26,5	42,3	41,7	68,8	35,5	20,8
Met aanvullend pensioen		1990	24,8	24,5	35,1	40,3	55,9	33,7
	1992	27,1	26,5	38,8	43,9	61,2	36,5	21,8
	1993	27,8	27,2	40,0	44,6	61,9	37,2	21,8
	1994	28,2	27,6	41,3	45,2	63,3	37,9	22,5
	1995	28,7	28,0	42,2	47,4	64,1	38,6	23,4
	1996	29,4	28,5	43,7	48,6	66,4	39,6	24,4
	1997	30,5	30,0	45,2	50,4	68,1	40,8	25,0
	1998	32,4	31,7	47,7	51,8	70,6	42,9	26,3
	1999*	33,4	32,6	49,0	53,3	72,3	44,1	26,6
	<i>besteedbaar inkomen (1 000 gld, prijzen van 1995)</i>							
Totaal	1990	27,2	26,5	40,0	46,5	64,9	38,0	21,4
	1992	27,8	26,9	41,3	47,0	65,9	38,3	21,5
	1993	27,6	26,8	41,4	46,5	64,4	37,8	21,1
	1994	27,2	26,6	41,5	45,6	64,5	37,3	21,0
	1995	27,3	26,6	41,8	46,6	65,1	37,4	21,4
	1996	27,3	26,6	42,3	46,6	65,1	37,5	21,7
	1997	27,7	27,4	42,7	47,4	65,2	37,7	21,6
	1998	28,6	28,4	44,1	47,9	66,2	38,8	22,4
	1999*	28,9	28,6	44,4	47,9	65,8	39,0	22,4
	Zonder aanvullend pensioen	1990	23,2	23,1	39,5	49,4	67,6	35,6
1992		23,7	23,3	39,7	46,1	66,8	34,8	17,9
1993		22,8	22,6	39,2	45,6	63,7	33,1	18,0
1994		22,7	22,5	38,3	42,6	64,5	32,5	17,2
1995		23,1	22,7	38,8	40,7	68,1	32,9	17,6
1996		22,6	22,6	37,8	38,1	64,9	32,0	17,5
1997		23,0	23,1	37,0	39,0	64,3	31,7	17,4
1998		23,6	24,2	38,2	40,4	65,3	32,5	18,6
1999*		24,2	24,4	39,0	38,5	63,4	32,6	19,0
Met aanvullend pensioen		1990	28,8	27,9	40,1	45,9	63,7	38,7
	1992	29,4	28,4	41,6	47,1	65,6	39,3	23,7
	1993	29,3	28,4	41,8	46,6	64,7	39,1	23,0
	1994	28,8	28,1	42,1	46,0	64,4	38,6	23,1
	1995	28,7	28,0	42,2	47,4	64,1	38,6	23,4
	1996	28,7	28,0	42,9	47,7	65,1	38,9	23,8
	1997	29,1	28,9	43,4	48,4	65,5	39,1	23,9
	1998	30,2	29,9	44,9	48,9	66,6	40,3	24,6
	1999*	30,5	30,1	45,2	49,2	66,7	40,5	24,3

Tabel 2.6.2
Aantal en gemiddeld inkomen van huishoudens met AOW-ers naar leeftijd van het hoofd van het huishouden, 1999*

	Particulier huishouden met AOW-er(s)						AOW-er(s) in institutioneel huishouden		
	alleenstaande AOW-er		(echt)paar		overig		totaal	totaal	w.o. alleenstaande
	totaal	w.o. vrouw	beiden AOW-er	één AOW-er	totaal	w.o. met één AOW-er			
	<i>x 1 000</i>								
Leeftijd van het hoofd									
Totaal	715	562	422	164	127	92	1 428	121	115
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	122	88	77	107	25	23	40	3	3
70-74 jaar	174	133	145	33	31	25	337	9	9
75-79 jaar	183	146	123	5	22	14	333	19	18
80 jaar en ouder	237	195	77	2	21	15	338	90	85
Zonder aanvullend pensioen	173	147	50	20	33	25	277	43	42
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	31	24	7	10	8	7	14	1	1
70-74 jaar	37	31	14	2	7	5	60	4	4
75-79 jaar	44	37	16	1	5	3	66	7	7
80 jaar en ouder	63	55	13	x	5	4	81	30	29
Met aanvullend pensioen	542	415	372	143	94	67	1 151	78	73
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	91	63	71	96	17	16	27	2	2
70-74 jaar	137	102	131	31	24	18	282	5	5
75-79 jaar	139	109	107	4	20	11	319	11	11
80 jaar en ouder	174	140	64	2	17	10	267	60	56
	<i>aanvullend pensioen (1 000 gld)</i>								
Totaal	10,9	9,6	20,4	23,1	12,2	11,3	15,2	5,4	5,1
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	11,8	11,4	23,3	24,2	11,5	11,3	16,3	7,2	7,2
70-74 jaar	12,0	10,4	21,8	22,5	13,7	13,2	18,0	6,0	4,1
75-79 jaar	10,3	9,0	18,9	22,2	12,9	10,5	13,8	5,0	4,9
80 jaar en ouder	10,1	8,8	17,4	x	10,7	10,5	11,9	5,4	5,2
Met aanvullend pensioen	14,4	13,0	23,2	26,4	16,5	15,7	18,9	8,4	8,1
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	15,8	15,8	25,4	37,8	16,9	16,6	24,6	13,1	13,1
70-74 jaar	15,2	13,5	24,2	25,0	18,0	17,8	21,5	10,9	7,6
75-79 jaar	13,6	12,0	21,7	29,7	16,8	14,1	17,3	8,2	8,3
80 jaar en ouder	13,7	12,2	21,0	x	14,2	14,0	15,7	8,1	7,9
	<i>bruto inkomen (1 000 gld)</i>								
Totaal	39,7	38,6	61,4	70,5	103,8	102,8	55,3	29,5	28,6
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	40,8	40,4	65,5	86,2	127,4	124,5	111,7	29,4	29,4
70-74 jaar	40,8	39,3	62,0	67,7	103,7	102,9	60,8	29,5	26,9
75-79 jaar	39,3	38,0	60,4	69,9	97,8	93,1	55,6	28,0	27,5
80 jaar en ouder	38,4	37,7	57,6	x	91,5	91,9	46,6	29,8	29,0
Zonder aanvullend pensioen	32,5	32,4	53,6	58,3	101,0	99,4	46,4	24,9	24,5
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	35,0	34,6	56,1	73,7	119,9	115,0	101,0	25,2	25,2
70-74 jaar	31,5	32,5	54,7	53,8	101,5	100,4	50,1	21,8	21,7
75-79 jaar	33,2	32,1	54,5	42,4	92,3	85,4	44,6	22,4	22,4
80 jaar en ouder	31,5	31,5	49,9	55,2	91,9	86,2	43,4	25,9	25,4
Met aanvullend pensioen	41,9	40,8	62,4	72,2	104,7	104,1	57,4	32,0	31,0
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	42,8	42,6	66,4	93,3	130,9	128,9	117,1	32,8	32,8
70-74 jaar	43,3	41,4	62,7	69,2	104,4	103,8	62,9	35,7	31,4
75-79 jaar	41,3	40,0	61,3	72,1	99,8	96,2	57,7	31,5	30,9
80 jaar en ouder	41,0	40,2	59,2	80,0	97,5	90,8	53,4	31,8	30,9
	<i>besteedbaar inkomen (1 000 gld)</i>								
Totaal	31,7	31,0	48,2	51,9	71,4	69,7	42,4	24,5	23,8
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	32,6	32,5	50,5	58,4	84,9	82,9	74,8	25,0	25,0
70-74 jaar	32,6	31,8	49,1	50,7	72,2	71,3	46,1	24,7	22,7
75-79 jaar	31,6	30,6	47,2	51,3	68,8	64,4	43,2	23,5	23,0
80 jaar en ouder	30,7	30,1	45,7	54,6	66,5	60,4	40,0	24,7	24,1
Zonder aanvullend pensioen	26,5	26,5	42,3	41,7	68,8	66,6	35,5	20,8	20,5
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	28,0	27,7	42,9	51,3	78,6	75,4	67,4	21,8	21,8
70-74 jaar	25,5	26,5	43,2	38,5	69,0	68,5	37,3	18,7	18,6
75-79 jaar	27,2	26,6	42,0	32,2	64,3	58,9	34,7	19,2	19,2
80 jaar en ouder	25,8	25,8	41,2	42,2	62,5	58,2	30,8	21,5	21,1
Met aanvullend pensioen	33,4	32,6	49,0	53,3	72,3	70,8	44,1	26,6	25,7
jonger dan 65 jaar									
65-69 jaar	34,1	34,4	51,2	62,3	87,9	86,4	78,5	27,5	27,5
70-74 jaar	34,5	33,4	49,7	52,0	73,2	72,3	47,8	29,6	26,2
75-79 jaar	32,9	32,0	48,0	52,8	70,1	66,6	44,8	26,1	25,6
80 jaar en ouder	32,4	31,8	46,6	58,8	67,2	61,1	41,5	26,4	25,7

Tabel 2.6.3
Inkomenspatroon van huishoudens met AOW-ers, 1999*

	Particulier huishouden met AOW-er(s)						AOW-er(s) in institutioneel huishouden		
	alleenstaande AOW-er		(echt)paar		overig		totaal	totaal	w.o. alleenstaande
	totaal	w.o. vrouw	beiden AOW-er	één AOW-er	totaal	w.o. met één AOW-er			
<i>aantal (x 1 000)</i>									
Totaal									
1. Individuele huursubsidie	263	227	91	22	6	6	383	10	8
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	108	86	104	88	114	87	414	10	9
3. Inkomsten uit eigen woning	173	129	172	81	65	46	492	3	3
4. Inkomsten uit vermogen	347	265	266	116	100	71	828	30	28
5. Subtotaal (1 t/m 4)	574	459	344	146	123	91	1 188	42	38
6. Aanvullend pensioen	542	415	372	143	94	67	1 151	78	73
7. AOW	715	562	422	164	127	92	1 428	121	115
Zonder aanvullend pensioen									
1. Individuele huursubsidie	77	68	12	4	3	2	97	2	2
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	39	30	16	15	31	25	101	5	4
3. Inkomsten uit eigen woning	44	36	24	9	17	13	94	x	x
4. Inkomsten uit vermogen	83	68	37	13	27	20	161	12	11
5. Subtotaal (1 t/m 4)	153	129	48	19	33	25	253	15	14
6. AOW	173	147	50	20	33	25	277	43	42
Met aanvullend pensioen									
1. Individuele huursubsidie	186	159	79	18	4	3	286	7	6
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	69	55	88	73	83	62	313	5	4
3. Inkomsten uit eigen woning	129	93	148	72	48	33	397	x	x
4. Inkomsten uit vermogen	264	196	228	102	73	51	667	19	17
5. Subtotaal (1 t/m 4)	421	330	297	127	91	66	935	27	24
6. Aanvullend pensioen	542	415	372	143	94	67	1 151	78	73
7. AOW	542	415	372	143	94	67	1 151	78	73
<i>gemiddeld bedrag per ontvangend huishouden (1 000 gld)</i>									
Totaal									
1. Individuele huursubsidie	3,1	3,2	2,8	2,5	2,4	2,4	3,0	1,8	1,8
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	12,8	13,2	14,6	28,4	64,9	66,6	31,0	11,3	11,2
3. Inkomsten uit eigen woning	7,1	7,4	7,0	5,2	4,9	4,5	6,4	5,6	5,9
4. Inkomsten uit vermogen	6,1	6,4	6,6	4,5	6,8	5,3	6,1	6,1	6,0
5. Subtotaal (1 t/m 4)	9,6	9,8	13,8	23,9	68,4	70,4	18,7	7,8	7,7
6. Aanvullend pensioen	14,4	13,0	23,2	26,4	16,5	15,7	18,9	8,4	8,1
7. AOW	21,1	21,1	29,7	26,1	25,0	21,7	24,6	21,6	21,1
Zonder aanvullend pensioen									
1. Individuele huursubsidie	3,4	3,5	3,5	3,1	2,2	2,1	3,4	2,1	2,2
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	17,5	17,8	30,8	36,7	69,8	70,6	38,7	11,9	11,8
3. Inkomsten uit eigen woning	7,3	7,6	7,8	5,4	5,7	5,4	7,0	x	x
4. Inkomsten uit vermogen	9,6	9,7	12,2	5,9	10,1	7,9	10,0	8,7	8,6
5. Subtotaal (1 t/m 4)	13,4	13,3	25,2	35,8	78,3	78,9	25,8	11,0	11,1
6. AOW	20,7	20,8	29,6	23,9	23,4	20,5	22,9	21,0	20,7
Met aanvullend pensioen									
1. Individuele huursubsidie	3,0	3,0	2,7	2,3	2,5	2,7	2,8	1,7	1,7
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	10,1	10,7	11,6	26,7	63,0	65,0	28,4	10,7	10,5
3. Inkomsten uit eigen woning	7,0	7,3	6,8	5,2	4,6	4,2	6,3	5,9	6,6
4. Inkomsten uit vermogen	5,1	5,2	5,7	4,3	5,6	4,3	5,2	4,5	4,4
5. Subtotaal (1 t/m 4)	8,3	8,4	11,9	22,1	64,7	67,1	16,8	5,9	5,7
6. Aanvullend pensioen	14,4	13,0	23,2	26,4	16,5	15,7	18,9	8,4	8,1
7. AOW	21,2	21,2	29,7	26,4	25,5	22,2	25,0	21,8	21,3
<i>gemiddeld bedrag per huishouden (1 000 gld)</i>									
Totaal									
1. Individuele huursubsidie	1,1	1,3	0,6	0,3	0,1	0,1	0,8	0,1	0,1
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	1,9	2,0	3,6	15,2	58,6	63,3	9,0	0,9	0,9
3. Inkomsten uit eigen woning	1,7	1,7	2,8	2,6	2,5	2,2	2,2	x	x
4. Inkomsten uit vermogen	3,0	3,0	4,2	3,2	5,4	4,1	3,6	1,5	1,5
5. Subtotaal (1 t/m 4)	7,7	8,0	11,2	21,3	66,6	69,8	15,6	2,7	2,6
6. Aanvullend pensioen	10,9	9,6	20,4	23,1	12,2	11,3	15,2	5,4	5,1
7. AOW	21,0	21,0	29,7	26,0	24,9	21,7	24,5	21,4	20,9
8. Bruto-inkomen (5 t/m 7)	39,7	38,6	61,4	70,5	103,8	102,8	55,3	29,5	28,6
9. Besteedbaar inkomen	31,7	31,0	48,2	51,9	71,4	69,7	42,4	24,5	23,8
Zonder aanvullend pensioen									
1. Individuele huursubsidie	1,5	1,6	0,9	0,7	0,2	0,2	1,2	0,1	0,1
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	3,9	3,6	10,2	27,4	66,3	69,7	14,2	1,3	1,3
3. Inkomsten uit eigen woning	1,8	1,9	3,8	2,4	3,0	2,7	2,4	x	x
4. Inkomsten uit vermogen	4,6	4,5	9,1	3,9	8,2	6,2	5,8	2,4	2,3
5. Subtotaal (1 t/m 4)	11,8	11,6	24,0	34,4	77,6	78,9	23,5	3,9	3,8
6. AOW	20,7	20,8	29,6	23,9	23,4	20,5	22,9	21,0	20,7
7. Bruto-inkomen (5 t/m 7)	32,5	32,4	53,6	58,3	101,0	99,4	46,4	24,9	24,5
8. Besteedbaar inkomen	26,5	26,5	42,3	41,7	68,8	66,6	35,5	20,8	20,5
Met aanvullend pensioen									
1. Individuele huursubsidie	1,0	1,2	0,6	0,3	0,1	0,1	0,7	0,2	0,1
2. Loon, winst en/of uitkeringen ¹⁾	1,3	1,4	2,7	13,5	55,9	60,8	7,7	0,7	0,6
3. Inkomsten uit eigen woning	1,7	1,6	2,7	2,6	2,4	2,1	2,2	x	x
4. Inkomsten uit vermogen	2,5	2,5	3,5	3,1	4,4	3,3	3,0	1,1	1,0
5. Subtotaal (1 t/m 4)	6,4	6,7	9,5	19,5	62,8	66,3	13,6	2,0	1,9
6. Aanvullend pensioen	14,4	13,0	23,2	26,4	16,5	15,7	18,9	8,4	8,1
7. AOW	21,1	21,1	29,7	26,3	25,5	22,1	24,9	21,6	21,0
8. Bruto-inkomen (5 t/m 7)	41,9	40,8	62,4	72,2	104,7	104,1	57,4	32,0	31,0
9. Besteedbaar inkomen	33,4	32,6	49,0	53,3	72,3	70,8	44,1	26,6	25,7

¹⁾ Exclusief individuele huursubsidie, AOW en aanvullend pensioen.

Tabel 2.6.4
Particuliere huishoudens met AOW-ers naar hoogte van inkomensbestanddelen, 1999*

	Aan- vullend pensioen	Inkomsten uit vermogen	Subtotaal van (1) t/m (2)	Inkomsten uit eigen woning	Subtotaal van (1) t/m (3)	Loon, winst en uit- keringen	Subtotaal van (1) t/m (4)	Indivi- duele huur- subsidie	Subtotaal van (1) t/m (5)	AOW	Bruto- inkomen (1) t/m (6)	Besteed- baar inkomen
	(1)	(2)		(3)	(4)		(5)		(6)		(7)	
<i>x 1 000</i>												
Grootteklasse van het betreffend bestanddeel (1 000 gld)												
Minder dan 1,2	68	261	92	61	77	74	50	55	26	4	2	4
1,2 tot 2,4	91	147	91	28	77	22	63	92	33	1	0	0
2,4 tot 3,6	86	103	88	34	74	21	63	100	50	2	0	0
3,6 tot 4,8	84	69	87	40	71	14	60	84	64	1	0	0
4,8 tot 6,0	69	41	75	47	67	15	58	44	72	1	0	0
6,0 tot 7,2	58	32	61	52	55	11	49	6	70	1	0	0
7,2 tot 9,6	91	43	106	96	96	17	83	0	126	2	0	0
9,6 tot 12,0	77	27	88	70	91	18	80	-	108	5	0	1
12,0 tot 15,0	74	24	88	51	95	18	85	-	100	40	4	6
15,0 tot 18,0	60	16	67	6	79	13	74	-	79	27	6	10
18,0 tot 24,0	97	22	110	4	127	24	120	-	120	748	72	215
24,0 tot 30,0	70	13	81	1	84	22	89	-	90	563	239	260
30,0 tot 36,0	49	7	58	0	66	14	71	-	72	11	197	228
36,0 tot 42,0	40	6	42	0	48	16	53	-	53	8	184	166
42,0 tot 48,0	27	4	35	0	42	15	50	-	50	13	137	117
48,0 tot 54,0	24	3	26	0	31	14	41	-	41	2	100	91
54,0 tot 60,0	19	2	21	0	23	14	32	-	32	0	73	73
60,0 tot 72,0	24	3	32	0	36	21	57	-	57	0	113	109
72,0 tot 96,0	25	4	32	0	39	24	74	-	74	-	138	97
96,0 en meer	19	4	32	0	38	29	85	-	85	-	163	50
Totaal	1 151	828	1 312	492	1 316	414	1 338	383	1 404	1 428	1 428	1 428
Bestanddeel komt niet voor	277	600	116	936	112	1 014	90	1 045	24	0	0	0
Totaal-generaal	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428	1 428

Tabel 2.6.5
Particuliere huishoudens naar hoogte van het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen, 1999*

	Particulier huishouden met AOW-er(s)						Particulier huishouden zonder AOW-er(s)			Totaal	
	alleenstaande AOW-er		(echt)paar		overig		totaal	een- persoons- huis- houden	meer- persoons- huis- houden		totaal
	totaal	w.o. vrouw	beiden AOW-er	één AOW-er	totaal	w.o. met één AOW-er					
<i>x 1 000</i>											
Inkomensklasse (1 000 gld) ¹⁾											
Minder dan 18,0	37	32	6	4	4	3	51	378	258	636	687
18,0 tot 21,9	134	105	46	15	4	4	199	207	280	487	687
21,9 tot 25,1	161	135	84	23	4	3	272	145	269	415	687
25,1 tot 28,4	111	90	67	22	8	6	208	162	316	479	687
28,4 tot 32,1	64	49	51	18	10	8	143	170	373	543	687
32,1 tot 36,0	48	33	39	17	15	10	119	155	413	568	687
36,0 tot 40,7	42	32	31	15	19	14	107	116	464	580	687
40,7 tot 46,7	33	25	31	16	22	16	102	124	461	585	687
46,7 tot 56,2	42	32	34	15	21	17	112	100	475	575	687
56,2 en meer	46	30	33	19	17	12	114	89	483	572	687
Totaal	715	562	422	164	127	92	1 428	1 647	3 793	5 440	6 868
Gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen (1 000 gld)	31,7	31,0	34,9	37,6	43,1	43,2	34,3	30,1	39,5	36,7	36,2

¹⁾ Gebaseerd op de inkomensgrenzen van de 10%-groepen van het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen van alle particuliere huishoudens.

2.7 Consumptie en sparen

Consumentenprijsindex

Toelichting bij de tabellen 2.7.1–2.7.4

De consumentenprijsindex (CPI) meet de gemiddelde prijsverandering van de aankopen die huishoudens doen om in hun levensonderhoud te voorzien.

Naast de dagelijkse boodschappen gaat het om zaken als woninghuur, energie en duurzame goederen (auto's e.d.). De CPI houdt ook rekening met de prijs van overheidsdiensten en met consumptiegebonden belastingen, zoals onroerende-zaakbelasting en motorrijtuigenbelasting. Daarentegen blijven verzekerde ziektekosten buiten beschouwing.

De prijzen worden verspreid over het hele land gemeten. Dat gebeurt voor een deel door enquêtes, die de winkels bezoeken. Daarnaast vindt er schriftelijke en telefonische enquëtering plaats. In de meeste gevallen wordt de prijs eens per maand waargenomen. Producten die in een maand sterk in prijs fluctueren, zoals verse groenten en vers fruit, vereisen een meer frequente meting. Bij andere onderdelen van de CPI, bijvoorbeeld bij woninghuur, kan juist worden volstaan met een lagere frequentie.

Voor drie bevolkingsgroepen wordt maandelijks een consumentenprijsindex berekend:

- alle (particuliere) huishoudens in Nederland;
- werknemersgezinnen met een laag inkomen, d.w.z. in het basisjaar 1995 een bruto gezinsinkomen van minder dan 89 200 gld (mediaan van de inkomensverdeling);
- werknemersgezinnen met een hoog inkomen, d.w.z. in 1995 een bruto gezinsinkomen van meer dan 89 200 gld.

Voor deze groepen wordt bovendien een afgeleide CPI samengesteld (hier niet opgenomen). Deze is berekend als de gewone CPI exclusief het effect van tariefsveranderingen van de indirecte belastingen (BTW en accijnzen) en de consumptiegebonden belastingen.

De prijsindex van woninginboedels geeft de prijsontwikkeling weer van de gemiddelde samenstelling van inboedels die tegen brand-schade verzekerd zijn. Met deze prijsindex kan de verzekerde waarde van inboedels aan de prijsontwikkeling worden aangepast. De gemiddelde samenstelling van de inboedels is door het CBS bepaald op basis van onderzoeksgegevens van het Verbond van Verzekeraars. Onderdelen van de CPI voor alle huishoudens zijn gebruikt voor het berekenen van deze prijsontwikkeling.

Bron: CBS Consumentenprijzen.

Tabel 2.7.1
Prijnsindexcijfers van woninginboedels

	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jaar
<i>1995=100</i>													
1996	97,6	98,3	100,4	100,5	100,5	99,7	97,3	97,7	100,2	100,5	100,3	99,4	99,4
1997	97,2	97,9	100,5	100,5	100,4	99,0	97,3	97,8	100,4	100,7	100,7	99,9	99,4
1998	97,6	99,3	101,7	102,1	101,8	100,8	99,0	99,3	101,9	102,0	101,9	100,7	100,7
1999	99,3	100,8	103,4	103,7	103,8	102,9	101,2	102,2	103,8	103,7	103,9	102,7	102,6
2000	100,6	101,8	104,2	104,9	105,2	104,2	102,3	103,1	105,6	106,1	106,2	105,2	104,1
2001	104,9	106,5	109,2	109,5	109,8*								

Deze prijsindexcijfers zijn gebaseerd op door het CBS berekende indexcijfers van detailhandelsprijzen met verwerking van gegevens inzake de gemiddelde samenstelling van inboedels, welke zijn verkregen uit onderzoek, dat is ingesteld door het Verbond van Verzekeraars. Zie voor de wijze van berekening de Maandstatistiek van de Prijzen, maart 1982, pagina 8 e.v..

Tabel 2.7.2
 Consumentenprijsindexcijfers, alle huishoudens ¹⁾

	Wegings- coëfficiënt	2000										2001				
		2000	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei*	
<i>1995=100</i>																
0 TOTAAL BESTEDINGEN	100 000	111,4	111,3	111,2	111,3	111,6	112,6	112,9	112,9	112,4	113,7	114,5	115,7	116,4	116,7	
1 VOEDINGSM. EN ALCOHOLVRIJE DRANKEN	13 726	105,9	105,9	105,8	105,5	106,0	106,0	106,8	107,5	107,8	109,1	109,7	111,9	113,8	114,7	
Voedingsmiddelen	12 414	106,3	106,3	106,2	105,9	106,4	106,4	107,1	107,9	108,2	109,6	110,3	112,8	114,9	115,9	
Brood en granen	2 324	105,5	104,9	105,0	105,0	105,3	106,1	106,8	107,2	107,2	108,2	108,6	109,1	109,6	109,9	
Vlees	2 911	105,2	104,1	104,4	104,6	105,0	105,8	106,5	107,8	108,4	109,6	110,4	112,9	116,9	117,3	
Vis	313	118,4	115,1	121,1	120,2	120,9	121,1	121,9	122,1	122,8	124,3	124,3	126,1	130,6	129,3	
Melk, kaas en eieren	2 120	102,2	101,0	101,2	101,3	102,3	103,4	103,6	103,9	104,1	104,8	106,9	107,8	108,8	108,4	
Oliën en vetten	361	106,6	105,5	105,5	105,2	105,2	107,1	107,3	107,7	110,7	111,6	112,1	113,0	112,8	113,1	
Fruit	986	115,2	122,0	116,7	116,4	122,3	119,0	114,5	113,6	111,2	113,4	116,7	121,0	126,4	131,7	
Groenten, incl. aardappelen e.d.	1 446	106,5	108,9	109,0	105,6	103,4	99,8	105,9	108,5	109,8	113,3	111,1	120,5	121,8	126,3	
Suiker en andere zoetwaren	881	101,9	101,8	101,5	101,6	101,5	101,7	102,1	102,5	102,3	104,0	104,7	105,0	106,4	106,3	
Voedingsmiddelen n.e.g.	1 072	110,5	109,8	110,1	110,4	110,6	111,1	111,2	111,7	112,3	113,1	114,0	114,7	115,8	116,1	
Alcoholvrije dranken	1 312	102,1	101,2	101,5	101,7	102,0	102,4	103,3	103,7	104,3	104,2	103,2	103,4	103,7	103,8	
Koffie, thee en cacao	5 68	95,8	94,9	94,8	96,0	96,6	96,8	97,3	97,7	97,8	97,0	94,9	94,7	94,5	94,2	
Mineraalwater, frisdranken e.d.	744	107,0	106,1	106,6	106,0	106,1	106,6	108,0	108,4	109,2	109,7	109,6	110,0	110,8	111,1	
2 ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN EN TABAK	3 980	114,4	113,2	114,6	114,8	114,8	115,2	116,0	116,1	116,2	117,8	120,8	121,2	121,3	121,6	
Alcoholhoudende dranken	1 923	104,3	103,6	103,7	104,0	104,1	104,6	105,1	105,4	105,6	109,0	109,3	109,8	110,1	110,3	
Tabak	2 057	123,9	122,1	124,7	124,8	124,8	125,2	126,1	126,1	126,1	126,1	131,5	131,8	131,8	132,1	
3 KLEDING EN SCOEISEL	6 121	104,2	111,3	106,6	93,6	97,5	109,7	110,3	109,2	102,1	91,7	98,3	111,0	112,3	112,2	
Kleding en kledingstoffen	4 995	103,3	110,9	105,5	92,1	96,4	109,1	109,4	108,0	100,8	89,3	96,3	110,1	111,1	110,7	
Schoeisel en schoenreparaties	1 126	108,3	113,1	111,1	100,2	102,5	112,3	114,3	114,5	107,7	102,4	107,2	115,3	117,5	118,9	
4 HUISVESTING, WATER, ELEKTRICITEIT EN GAS	26 832	121,2	119,7	119,7	122,7	122,7	122,7	122,9	122,9	122,9	125,8	125,8	125,8	125,2	125,2	
Huisvesting	20 422	119,0	117,5	117,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	
Normaal onderhoud en reparatie woning	1 623	111,1	110,6	110,9	110,8	111,2	111,6	112,4	112,7	113,0	115,9	116,1	116,5	116,7	117,4	
Overige diensten i.v.m. woning, w.o. water	839	127,0	127,0	127,0	127,1	127,1	127,1	127,2	127,3	127,3	132,3	132,4	132,4	132,3	132,3	
Elektriciteit, gas e.a. brandstoffen	3 948	135,5	133,1	133,1	138,0	138,0	137,9	138,5	138,7	138,7	156,0	156,0	156,0	151,6	151,6	
5 STOFFERING, HUISHOUDELIJKE APPARAT	7 959	105,8	105,5	105,5	105,9	105,9	106,4	106,9	107,2	107,3	109,3	110,2	110,6	110,8	111,0	
Meubelen, stoffering en decoratie	3 368	107,7	107,1	107,1	108,2	108,0	109,0	109,5	110,0	109,9	112,0	113,0	113,1	113,2	113,3	
Huishoudtextiel	931	105,3	105,1	105,2	105,0	105,5	106,0	106,4	106,7	106,9	109,4	110,3	111,2	111,8	112,3	
Verwarmingsapp., kookapp., koelkasten	904	92,9	93,3	93,2	93,1	93,0	92,8	92,7	92,8	92,7	93,8	93,8	94,1	94,2	94,1	
Vaat- en glaswerk en huishoudelijke app.	470	105,9	106,5	106,1	105,7	105,7	106,0	105,8	106,3	106,3	106,7	108,2	109,0	110,1	109,7	
Gereedschappen en werktuigen voor huis	430	103,4	103,1	103,7	103,6	103,2	103,1	103,1	103,6	103,5	105,0	105,7	106,1	106,5	106,6	
Dagelijks woningonderhoud	1 856	109,3	109,0	109,0	109,1	109,3	109,4	110,3	110,6	111,1	113,7	114,6	115,0	115,5	115,7	
6 GEZONDHEID	544	107,2	107,3	107,2	107,2	107,3	107,4	108,0	108,0	108,1	109,2	109,3	110,0	110,0	110,5	
7 VERVOER	10 707	113,8	113,6	115,4	115,0	115,0	116,3	116,3	115,9	114,0	116,2	116,6	116,2	118,0	119,2	
Aankoop voertuigen	4 211	101,3	100,8	101,1	101,3	101,3	101,5	102,3	102,4	102,2	103,6	103,7	103,7	103,9	103,9	
Gebruik van privé-voertuigen	4 784	125,7	125,5	129,3	127,8	127,7	130,8	130,2	129,3	124,9	127,8	128,6	127,6	131,4	134,0	
Vervoersdiensten	1 712	111,4	111,6	111,6	112,6	113,0	112,1	111,9	111,9	112,3	114,6	114,8	114,9	115,7	115,7	
8 COMMUNICATIE	1 862	98,5	99,2	99,2	98,0	98,4	98,4	96,7	96,7	95,3	95,7	95,7	95,7	97,1	96,8	
9 RECREATIE EN CULTUUR	11 329	105,9	106,0	105,8	105,7	105,8	106,0	106,4	106,7	107,2	108,7	109,1	109,3	111,1	111,1	
Apparaten, toebehoren incl. reparatie	4 744	93,1	93,1	93,0	92,4	92,4	92,4	92,9	94,0	94,7	95,0	95,7	96,1	97,0	96,8	
Recreatie en cultuur	3 092	117,8	117,8	117,9	118,1	118,3	118,6	119,1	118,6	118,7	121,4	121,4	121,5	123,6	123,7	
Kranten, boeken en schrijfwaren	2 150	115,4	115,3	114,9	114,9	115,2	115,6	115,9	116,1	116,2	119,9	120,1	120,2	120,6	120,7	
Pakketreizen	1 343	108,3	109,1	109,1	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	110,2	110,2	110,2	110,2	117,0	117,0	
10 ONDERWIJS	376	114,6	113,4	113,4	113,4	113,6	118,1	117,3	117,3	117,3	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	
11 HOTELS, CAFÉS EN RESTAURANTS	5 521	113,5	113,0	113,4	115,0	115,0	115,0	115,3	113,9	114,2	116,1	116,8	117,4	118,6	119,4	
Restaurants, cafés en kantines	4 387	113,3	112,9	113,0	113,8	114,0	114,2	114,3	114,6	114,9	117,3	117,9	118,2	118,9	119,3	
Accommodatie	1 134	113,9	113,5	114,7	119,3	119,0	118,0	119,4	111,1	111,8	111,2	112,5	114,3	117,5	119,7	
12 DIVERSE GOEDEREN EN DIENSTEN	6 293	106,4	106,2	106,2	106,4	106,5	106,6	107,0	107,1	107,4	109,3	109,6	110,0	110,4	110,8	
Lichaamsverzorging	1 980	110,6	110,2	110,3	110,4	110,7	110,8	111,4	111,8	111,9	114,7	115,1	115,0	115,3	115,6	
Artikelen voor persoonlijk gebruik n.e.g.	891	98,3	98,3	98,1	97,7	97,6	98,2	98,8	99,2	99,7	100,4	102,0	102,4	102,8	102,8	
Verzekering	2 486	104,3	104,3	104,3	104,7	104,7	104,7	104,9	104,6	105,1	106,4	106,4	107,3	107,8	108,6	
Bankdiensten n.e.g.	31	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	109,2	109,2	109,2	109,2	109,2	
Andere diensten n.e.g.	905	111,0	110,7	110,7	111,2	111,2	111,2	111,3	111,3	111,3	114,1	114,1	114,1	114,3	114,3	
13 CONSUMPTIEGEBONDEN BELASTING EN OVERHEIDSDIENSTEN	4 750	105,0	104,8	104,8	104,8	104,8	105,4	105,4	105,4	105,4	107,1	107,1	107,1	106,8	106,8	
Consumptiegebondenbelastingen	3 785	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	102,1	102,1	102,1	102,1	102,1	
Overheidsdiensten	965	124,6	123,7	123,7	123,8	123,8	126,4	126,3	126,3	126,3	126,6	126,6	126,6	125,3	125,3	

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld door huishoudens werd aangeschaft in Nederland.

Tabel 2.7.3
Consumentenprijsindexcijfers, werknemersgezinnen met laag inkomen ¹⁾

	Wegings- coëfficiënt	2000		2000								2001				
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei*		
<i>1995=100</i>																
0 Totaal bestedingen	100 000	111,1	111,0	110,9	110,9	111,3	112,3	112,6	112,7	112,1	113,4	114,3	115,4	116,1	116,5	
1 Voedingsm. en alcoholvrije dranken	15 453	105,6	105,4	105,3	105,1	105,6	105,7	106,5	107,2	107,5	108,8	109,4	111,5	113,3	114,1	
2 Alcoholhoudende dranken en tabak	4 153	114,7	113,5	114,7	114,9	115,0	115,5	116,6	116,8	116,9	118,6	121,7	122,0	122,1	122,5	
3 Kleding en schoeisel	6 074	104,0	111,0	106,2	93,3	97,2	109,3	109,8	108,9	101,5	91,5	98,5	110,8	111,9	111,8	
4 Huisvesting, water, elektriciteit en gas	26 279	121,1	119,6	119,7	122,6	122,6	122,7	122,8	122,9	122,9	125,9	125,9	125,9	125,2	125,3	
5 Stofferij, huishoudelijke apparaten	7 847	104,7	104,3	104,3	104,8	104,8	105,2	105,7	106,1	106,3	108,2	109,1	109,4	109,7	109,8	
6 Gezondheid	516	107,1	107,1	107,0	107,0	107,1	107,2	107,8	107,8	107,9	109,1	109,3	109,9	110,0	110,5	
7 Vervoer	10 657	114,1	113,9	115,8	115,2	115,2	116,7	116,7	116,3	114,2	116,4	116,8	116,4	118,3	119,6	
8 Communicatie	1 655	98,2	98,9	98,9	97,7	98,1	98,1	96,4	96,4	95,2	95,4	95,4	95,3	96,8	96,4	
9 Recreatie en cultuur	11 047	105,9	106,0	105,9	105,7	105,8	106,0	106,4	106,8	107,2	108,8	109,2	109,5	111,2	111,1	
10 Onderwijs	376	114,6	113,4	113,4	113,4	113,6	118,1	117,3	117,3	117,3	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	
11 Hotels, cafés en restaurants	4 884	113,5	113,2	113,5	115,3	115,3	114,9	115,3	113,7	114,2	115,9	116,7	117,3	118,7	119,5	
12 Diverse goederen en diensten	6 253	105,9	105,7	105,7	105,9	106,1	106,1	106,5	106,6	106,8	108,6	109,0	109,4	109,8	110,2	
13 Consumptiegebonden belasting en overheidsdiensten	4 806	104,2	104,0	104,0	104,1	104,1	104,5	104,5	104,5	104,5	106,1	106,1	106,1	105,8	105,8	

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door werknemersgezinnen met een gezinsinkomen beneden de mediaan van de inkomensverdeling in het basisjaar (1995).

Tabel 2.7.4
Consumentenprijsindexcijfers, werknemersgezinnen met hoog inkomen ¹⁾

	Wegings- coëfficiënt	2000		2000								2001				
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei*		
<i>1995=100</i>																
0 Totaal bestedingen	100 000	110,5	110,6	110,5	110,2	110,6	111,8	112,1	112,1	111,5	112,5	113,4	114,7	115,5	115,9	
1 Voedingsm. en alcoholvrije dranken	12 486	106,0	106,0	105,9	105,6	106,1	106,1	106,9	107,6	108,0	109,3	109,9	112,2	114,2	115,1	
2 Alcoholhoudende dranken en tabak	3 353	113,4	112,2	113,6	113,8	113,9	114,3	114,9	115,0	115,1	116,9	119,7	120,1	120,2	120,4	
3 Kleding en schoeisel	7 209	104,2	111,1	106,4	93,5	97,4	109,6	110,2	109,1	102,0	91,7	98,4	111,0	112,2	112,0	
4 Huisvesting, water, elektriciteit en gas	21 748	120,9	119,4	119,4	122,4	122,4	122,4	122,6	122,6	122,6	125,4	125,4	125,5	124,8	124,9	
5 Stofferij, huishoudelijke apparaten	9 204	106,5	106,2	106,2	106,7	106,7	107,2	107,7	108,0	108,1	110,1	111,1	111,4	111,7	111,8	
6 Gezondheid	508	107,0	107,1	107,0	107,0	107,1	107,2	107,8	107,8	107,9	109,0	109,1	109,8	109,8	110,4	
7 Vervoer	13 168	113,3	113,0	114,7	114,3	114,4	115,7	115,9	115,5	113,7	115,8	116,2	115,8	117,5	118,6	
8 Communicatie	1 377	98,8	99,5	99,5	98,2	98,8	98,8	97,2	97,2	95,4	96,2	96,2	96,1	97,5	97,0	
9 Recreatie en cultuur	13 075	104,8	104,8	104,7	104,6	104,7	104,9	105,2	105,5	105,9	107,4	107,7	108,0	110,0	109,8	
10 Onderwijs	484	114,6	113,5	113,5	113,5	113,6	118,1	117,3	117,3	117,3	118,2	118,2	118,2	118,2	118,2	
11 Hotels, cafés en restaurants	6 062	113,1	112,6	113,0	114,4	114,6	114,7	115,1	113,6	113,8	115,5	116,2	116,8	117,9	118,7	
12 Diverse goederen en diensten	7 043	105,9	105,8	105,8	106,0	106,1	106,2	106,5	106,6	106,9	108,7	109,1	109,4	109,8	110,2	
13 Consumptiegebonden belasting en overheidsdiensten	4 283	104,6	104,4	104,4	104,4	104,4	105,0	105,0	105,0	105,0	106,1	106,1	106,1	105,8	105,8	

¹⁾ De prijsindexcijfers geven het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit in 1995 gemiddeld werd aangeschaft door werknemersgezinnen met een gezinsinkomen boven de mediaan van de inkomensverdeling in het basisjaar (1995).

Conjunctuurenquête bij consumenten, mei 2001 (algemeen)

Toelichting bij tabel 2.7.5

Het Centraal Bureau voor de Statistiek houdt sinds 1972 regelmatig conjunctuurenquêtes onder consumenten. Hoofddoel van deze enquêtes is het verschaffen van actuele informatie over consumentenvertrouwen en consumentenverwachtingen met betrekking

tot de algemene economische ontwikkeling en de financiële situatie van het eigen huishouden. Met ingang van april 1986 wordt deze conjunctuurenquête maandelijks gehouden. De steekproef in mei 2001 omvatte 1 480 telefoonnummers, waarbij 992 maal respons is verkregen. De totale non-respons bedroeg in mei 33 procent.

Bron: CBS consumenten conjunctuuronderzoek.

Tabel 2.7.5
Houdingen en verwachtingen van consumenten t.a.v. een aantal aspecten van de economische situatie in Nederland en de eigen financiële situatie, juni 2001 ¹⁾

	2000							2001					
	juni ²⁾	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
<i>absoluut</i>													
Aantal respondenten	543	877	882	898	918	970	932	954	958	983	972	992	956
<i>%</i>													
1. Economische situatie laatste 12 maanden													
duidelijk verbeterd	19	15	20	19	19	14	15	16	10	9	7	6	5
iets verbeterd	25	26	22	24	21	21	20	22	20	16	11	11	9
ongewijzigd	39	45	45	43	43	48	48	44	49	47	45	46	45
iets verslechterd	3	5	3	4	4	6	6	6	9	13	21	18	22
duidelijk verslechterd	4	2	4	3	4	4	5	5	5	7	10	11	13
weet niet	9	7	6	7	8	8	5	7	7	7	6	8	6
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2. Economische situatie komende 12 maanden													
duidelijk verbeterd	6	5	7	6	6	4	6	3	3	2	2	2	1
iets verbeterd	21	21	18	21	19	17	17	14	10	8	7	9	6
ongewijzigd	51	53	54	50	50	50	48	49	48	39	35	43	40
iets verslechterd	8	9	8	12	11	14	15	18	23	31	34	29	31
duidelijk verslechterd	2	3	4	4	5	5	5	6	8	10	14	10	14
weet niet	11	9	9	7	8	9	8	9	8	10	8	7	8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3. Financiële situatie laatste 12 maanden													
duidelijk verbeterd	14	13	16	12	13	11	12	14	15	16	15	15	11
iets verbeterd	17	14	16	17	18	17	16	17	20	18	17	18	18
ongewijzigd	56	61	57	58	56	57	58	57	53	51	52	51	51
iets verslechterd	7	6	5	7	6	7	8	5	6	9	8	8	10
duidelijk verslechterd	4	5	5	5	6	6	4	6	6	5	6	7	8
weet niet	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4. Financiële situatie komende 12 maanden													
duidelijk verbeterd	9	7	10	10	10	9	11	10	8	8	9	9	8
iets verbeterd	17	16	16	16	18	16	14	15	15	15	13	12	11
ongewijzigd	62	65	63	61	60	61	61	59	61	59	61	64	61
iets verslechterd	5	6	6	6	5	7	7	7	9	10	8	8	10
duidelijk verslechterd	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	4	3	5
weet niet	4	4	2	4	4	4	4	5	5	4	6	3	5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
5. Gunstige tijd voor aankoop duurzame artikelen													
gunstige tijd	51	51	51	49	46	43	48	40	36	37	33	35	37
niet gunstig/ongunstig	29	28	27	30	30	34	25	30	37	38	43	41	39
ongunstig	8	9	10	10	11	14	15	18	15	12	12	11	12
weet niet	12	12	12	12	14	9	11	11	11	12	12	13	12
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
6. Prijzen laatste 12 maanden													
sterk gestegen	22	19	15	19	21	19	15	16	20	31	30	33	41
matig gestegen	41	43	42	45	44	45	44	44	48	46	45	43	39
zwak gestegen	9	8	8	8	8	9	8	9	7	7	7	8	7
vrijwel gelijk gebleven	23	27	31	25	25	23	29	27	21	13	14	13	10
gedaald	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1
weet niet	5	3	4	3	2	4	4	3	3	3	3	3	2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
7. Prijzen komende 12 maanden													
sterker stijgen	22	21	23	27	29	31	41	46	42	39	42	34	35
evenveel stijgen	42	38	38	41	38	40	34	31	31	38	34	38	37
minder stijgen	3	6	5	7	6	5	3	4	4	4	5	6	5
gelijk blijven	23	29	27	21	21	18	17	14	18	15	13	16	17
dalen	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2
weet niet	8	5	6	3	5	5	4	3	4	4	5	5	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 2.7.5 (slot)

Houdingen en verwachtingen van consumenten t.a.v. een aantal aspecten van de economische situatie in Nederland en de eigen financiële situatie, juni 2001 ¹⁾

	2000							2001					
	juni ²⁾	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%												
8. Werkloosheid komende 12 maanden													
duidelijk stijgen	3	3	4	4	3	3	3	3	4	5	9	6	5
enigszins stijgen	8	7	8	6	5	7	5	13	13	11	15	16	14
gelijk blijven	38	39	35	42	40	41	46	50	47	52	48	50	53
iets dalen	29	31	32	31	32	32	29	23	22	18	16	17	16
duidelijk dalen	15	13	15	14	14	11	11	7	6	5	4	5	5
weet niet	7	6	6	4	6	7	6	5	7	9	8	7	7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
9. Financiële situatie eigen huishouden op dit moment													
schulden maken	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1
spaarmiddelen aanspreken	2	3	4	3	3	4	3	3	4	4	3	4	2
precies rondkomen	37	42	39	41	40	40	37	38	37	41	38	37	39
beetje geld overhouden	39	36	36	35	36	35	40	38	37	35	37	39	38
veel geld overhouden	18	14	18	17	17	17	16	18	18	16	17	17	16
weet niet	3	3	2	2	1	2	3	3	2	2	2	2	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
10. Geld opzij leggen komende 12 maanden													
jazeker	56	55	58	59	61	56	57	60	58	58	56	61	57
ja, misschien	12	13	11	11	13	13	12	13	13	11	14	12	13
waarschijnlijk niet	6	8	7	7	6	8	7	6	7	8	7	7	8
zeker niet	20	19	20	19	16	19	20	17	18	19	19	18	19
weet niet	6	5	4	3	4	5	5	4	5	4	4	3	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
11. Sparen zinvol													
jazeker	68	70	72	72	74	72	69	74	74	73	71	75	73
ja, misschien	7	7	6	7	4	6	7	6	7	5	6	7	8
waarschijnlijk niet	6	7	4	6	5	5	7	5	7	5	7	4	5
zeker niet	12	13	15	12	14	14	14	11	9	13	13	11	10
weet niet	7	4	4	2	4	4	3	4	3	4	4	3	3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
12. Aankoop duurzame artikelen komende 12 maanden													
veel meer	5	6	5	6	7	7	7	5	6	8	8	8	4
een beetje meer	7	8	9	8	9	9	7	8	7	8	7	7	7
evenveel	57	53	51	52	49	56	53	56	55	53	54	54	56
iets minder	11	9	12	10	10	9	11	9	11	11	8	8	11
veel minder	15	19	19	20	21	16	18	18	19	16	19	19	18
weet niet	4	4	4	4	3	4	4	4	2	3	4	5	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
13. Auto kopen komende 2 jaren													
jazeker	15	14	16	14	16	17	14	17	17	16	16	15	16
ja, misschien	11	11	11	10	10	10	10	11	9	11	9	11	10
waarschijnlijk niet	18	19	15	15	18	16	18	16	16	14	18	14	16
zeker niet	54	55	55	58	55	55	55	56	56	57	55	57	55
weet niet	2	2	3	2	2	2	3	1	2	2	2	2	2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
14. Woning kopen of bouwen komende 2 jaren													
jazeker	3	5	6	5	6	5	5	5	5	6	5	5	4
ja, misschien	5	5	6	5	6	5	6	6	5	5	7	6	7
waarschijnlijk niet	8	6	6	8	7	7	8	7	6	7	6	6	7
zeker niet	82	83	80	79	81	81	80	80	82	80	81	82	80
weet niet	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	2	1	2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
15. Onderhoud of verbetering woning komende 12 maanden													
jazeker	23	27	27	26	28	27	23	22	26	26	27	27	24
ja, misschien	6	4	3	5	3	5	6	6	5	4	4	6	4
waarschijnlijk niet	6	5	6	7	6	7	7	5	7	6	5	5	9
zeker niet	64	63	63	61	62	60	62	66	61	63	63	60	61
weet niet	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
16. Waarop bezuinigen bij daling netto inkomen													
voeding, dranken, tabak	7	6	6	6	6	6	5	7	6	7	5	6	7
kleding, schoeisel	9	7	7	9	10	9	9	9	7	6	10	8	7
auto	13	14	15	18	13	13	14	14	12	12	14	12	13
vakantie, uitgaan	17	17	16	17	19	16	16	15	20	19	17	18	17
duurzame artikelen	21	22	21	19	20	23	20	22	20	20	20	18	23
overige	19	17	23	22	19	21	23	22	22	21	23	24	22
weet niet	15	17	11	9	14	11	13	12	14	15	12	13	12
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Dit onderzoek wordt medegefinancierd door de Europese Gemeenschap.²⁾ Door omstandigheden omvat het onderzoek over de maand juni 543 geënquêteerden. Normaal gesproken maken ongeveer 900 personen deel uit van de steekproef. Door de kleinere steekproefomvang zijn de onnauwkeurigheidsmarges bij de uitkomsten iets groter dan gebruikelijk.

2.8 Internationaal

Toelichting bij de Geharmoniseerde Consumentenprijsindex

Het CBS stelt sinds maart 1997, naast de nationale consumentenprijsindex, ten behoeve van de Europese Unie (EU) ook de geharmoniseerde consumentenprijsindex van Nederland samen. De geharmoniseerde index dient voor vergelijkingen binnen de Europese Unie, maar is minder geschikt om de nationale inflatie weer te geven.

De consumentenprijsindex voor de monetaire unie (EURO-12, CPIMU) geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie, ofwel de Eurozone. Tot december 2000 waren dat 11 lidstaten. Vanaf januari 2001 heeft de CPIMU betrekking op de Eurozone inclusief het nieuw toegetrede Griekenland.

De EURO-15 geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer van de 15 lidstaten van de Europese Unie.

Geharmoniseerde index versus nationale consumentenprijsindex

Het belangrijkste verschil tussen de geharmoniseerde index en de nationale consumentenprijsindex betreft de consumptiepakketten waarop zij betrekking hebben. Wonen in een eigen huis (huurwaarde), consumptiegebonden belastingen (onroerendezaakbelasting, motorrijtuigenbelasting e.d.) en contributies aan sportverenigingen, maatschappelijke organisaties e.d. worden bijvoorbeeld wel meegenomen in de nationale index, maar niet in de geharmoniseerde. Anderzijds is bij de geharmoniseerde index een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg inbegrepen dan in de nationale index.

Een ander verschil tussen beide indices is dat in de nationale index de prijsstijgingen van de particuliere consumptie van Nederlanders in het buitenland wordt meegenomen. Daarentegen weegt in de geharmoniseerde index de particuliere consumptie van buitenlanders in Nederland mee.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2000

Met ingang van januari 2000 is de dekking van de geharmoniseerde index uitgebreid. Daarbij is zowel het inbegrepen pakket goederen en diensten uitgebreid als de bevolking waarop de index betrekking heeft.

De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Afvalstoffenheffing en rioolrecht,
- Een deel van de gezondheidszorg. Inbegrepen waren al een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven. Daaraan zijn toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar zijn vergoed. Niet inbegrepen zijn echter ziekenhuisdiensten. Ook is niet inbegrepen de medische consumptie van personen welke onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn, en welke door het ziekenfonds wordt betaald.
- Collegegelden en les gelden,

- Eigen bijdragen aan de kinderopvang in crèches en dergelijke,
- Diensten van de ziektekostenverzekeraars,
- Schadeverzekeringen, maar geen levensverzekeringen.

De geharmoniseerde consumentenprijsindex heeft tot december betrekking gehad op de consumptie van Nederlandse ingezetenen binnen Nederland. Uitgesloten was de consumptie van bewoners van institutionele huishoudens. Ook consumptie in het buitenland is in de berekening uitgesloten. De dekking van de geharmoniseerde index is op twee punten uitgebreid:

- De consumptieve uitgaven van niet-ingezetenen, welke binnen Nederland worden gedaan, worden meegenomen. Bijvoorbeeld uitgaven van buitenlandse toeristen in Nederlandse hotels.
- De consumptieve uitgaven van bewoners van instellingen en tehuizen. Het gaat hierbij niet om de kosten van bijvoorbeeld de zorg die een bejaardentehuis aan de bewoners biedt, maar om de persoonlijke uitgaven voor goederen en diensten die niet door het tehuis worden verstrekt.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2001

Per januari 2001 wordt de dekking van de geharmoniseerde index weer verder uitgebreid. De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Een deel van de gezondheidszorg, namelijk ziekenhuisdiensten. Een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven in verband met ziekte was al vanaf de start van de geharmoniseerde index daarbij inbegrepen. In januari 2000 zijn daar aan toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar worden vergoed. Niet inbegrepen waren echter ziekenhuisdiensten. Deze zijn nu toegevoegd.
- De medische consumptie van mensen die onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn en welke door het ziekenfonds wordt betaald, is niet inbegrepen in de geharmoniseerde index.
- Sociale bescherming. Hieronder worden verstaan allerlei soorten zorg voor ouderen, gehandicapten, kinderen en andere groepen. Meer concreet omvat het de eigen bijdragen die deze groepen betalen voor het verkrijgen van deze zorg, zoals ouderbijdragen voor kinderopvang, eigen bijdragen in de thuiszorg, en ook de eigen bijdragen die worden betaald door bewoners van verzorgingshuizen, verpleeghuizen en andere intramurale zorg.

De uitbreiding van de dekking heeft in mei 2001 geleid tot een iets lagere uitkomst. Volgens de in 2000 gehanteerde methode voor de geharmoniseerde index zou de inflatie in mei zijn uitgekomen op 5,5 procent.

Tabel 2.8.1
Geharmoniseerde consumentenprijsindex (1996=100)

	1999	2000	2000				2001			
			april	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april*
<i>1996=100</i>										
België	103,6	106,6	105,9	107,7	107,9	107,6	105,9	107,8	108,0	109,0
Duitsland	102,8	104,9	104,3	105,4	105,7	105,8	106,1	106,8	107,0	107,3
Finland	103,9	107,0	106,5	108,2	108,1	107,9	107,8	108,5	109,0	109,5
Frankrijk	102,5	104,4	104,0	105,0	105,2	105,2	104,7	105,0	105,5	106,1
Griekenland	112,6	115,8	116,3	117,8	118,3	118,9	116,8	116,6	119,3	120,6
Ierland	106,0	111,5	110,5	113,4	113,6	113,5	112,4	113,4	114,3	115,2
Italië	105,7	108,4	107,7	109,2	109,6	109,7	109,8	110,2	110,5	110,9
Luxemburg	103,4	107,3	106,6	108,9	109,2	109,4	107,3	108,5	109,1	109,5
Nederland	105,8	108,2	108,0	109,8	109,7	109,2	110,6	111,6	112,9	113,7
Oostenrijk	102,5	104,5	104,2	105,0	105,4	105,8	105,8	106,2	106,4	106,8
Portugal	106,4	109,4	108,4	110,5	111,2	111,6	112,0	112,2	112,7	113,4
Spanje	106,0	109,7	108,8	111,0	111,3	111,6	111,8	112,2	112,7	113,2
EURO-12	103,8	106,3	105,7	107,0	107,3	107,4	107,3	107,9	108,3	108,8
Denemarken	105,4	108,3	108,0	109,2	109,3	109,1	108,9	109,5	110,2	110,8
Ver. Koninkrijk	104,8	105,6	105,5	106,1	106,4	106,4	105,4	105,7	106,1	106,7
Zweden	103,4	104,8	104,4	105,6	105,7	105,5	105,2	105,6	106,4	107,5
EU-15	104,3	106,4	106,0	107,2	107,5	107,5	107,3	107,8	108,2	108,8
IJsland ¹⁾	105,4	110,0	109,4	111,5	111,7	111,6	111,9	112,0	112,8	114,2
Noorwegen ¹⁾	106,8	110,0	109,7	110,8	111,2	111,0	111,9	112,8	113,1	113,7

¹⁾ De landen IJsland en Noorwegen berekenen eveneens een geharmoniseerde index volgens de uitgangspunten van de Europese Unie (EU). Deze landen zijn echter geen lid van de EU.

Werkloosheid

Tabel 2.8.2
Werkzoekenden zonder baan¹⁾; maandcijfers seizoensgecorrigeerd

	1998	1999	2000	2001			
				jan.*	febr.*	maart*	april*
<i>in % van de beroepsbevolking</i>							
België	9,5	8,8	7,0	6,8	6,8	6,8	6,8
Denemarken	5,2	5,2	4,7	4,6	4,7	4,7	.
Duitsland	9,3	8,6	8,1	7,7	7,7	7,7	7,7
Finland	11,4	10,2	9,8	9,3	9,2	9,2	9,1
Frankrijk	11,8	11,2	9,5	8,7	8,6	8,5	8,5
Griekenland	10,9	11,7
Ierland	7,5	5,6	4,2	3,8	3,8	3,8	3,8
Italië	11,8	11,3	10,5	9,8	.	.	.
Luxemburg	2,7	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4
Nederland	4,0	3,3	2,8	2,7	2,5	2,4	.
Oostenrijk	4,5	4,0	3,7	3,6	3,7	3,7	3,7
Portugal	5,2	4,5	4,2	4,0	4,1	4,1	4,0
Spanje	18,8	15,9	14,1	13,3	13,2	13,1	13,1
Verenigd Koninkrijk	6,3	6,1	5,5	5,2	5,2	.	.
Zweden	8,3	7,2	5,9	5,4	5,3	5,4	5,0
EU-15	9,9	9,2	8,3	7,8	7,8	7,7	7,6
Verenigde Staten	4,5	4,2	5,5	4,2	4,2	4,3	4,4
Japan	4,1	4,7	4,7	4,8	4,7	4,8	4,9

¹⁾ Het betreft personen zonder werk die betaald werk zoeken en onmiddellijk voor een werkkring beschikbaar zijn (werkloosheid volgens de ILO-definitie). De maand- en jaarcijfers zijn door Eurostat berekend op grond van het Labour Force Survey van de EU en gegevens over de geregistreerde werkloosheid.

Bron: Eurostat.

Eerder verschenen

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.	Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Actieven <i>Zie: inkomen</i>					Banen				
Allochtonen <i>Zie: etniciteit</i>					Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Arbeidsdeelname					Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20–24	Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns EBB	EBB	tabel	2001/5	26	Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41–94
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10–12	Banen van werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43–51
Allochtonen op de arbeidsmarkt (Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	21–24	Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/3	AR	artikel	2000/9	25–26
Aantal vacatures onverminderd hoog	VAC	persbericht	2000/10	18–20	Banen van werknemers naar regeling van de werktijden en overwerk, 31 december, 1997	EWL	tabel	2000/5	27
Werkloze allochtonen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21–27	Banen van werknemers: het aandeel van diverse groepen werknemers, 31 december, 1997	EWL	tabel	2000/5	28
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28–31	Banen van werknemers 31/12/97 en 31/12/98	EWL	tabel	2000/3	32–40
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20–32	Banen, uurloon, jaarloon, minimumloon, 1997, 1998	EWL	tabel	2000/3	44–97
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29	Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23	Hoe komen baanvinders aan het werk? Elektronische dataverzameling van arbeid- en loongegevens	SEP	artikel	1999/6	21–23
Gesubsidieerde arbeid in de EBB 1997	EBB	artikel	1998/8	21–26	<i>Zie ook: werkgelegenheid werknemers</i>	EWL	artikel	1998/11	25–28
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>					Bedrijfsopleidingen				
Arbeidsduur					Meer werknemers volgen bedrijfsopleidingen	Bopl	persbericht	2001/6	17–18
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22	Bedrijfstak en -klasse				
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29	<i>Zie: economische activiteit</i>				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26	Beroep				
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41–94	Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns EBB	EBB	tabel	2001/5	26
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19–49	Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10–12
Banen, uurloon, jaarloon, minimumloon, 1997, 1998	EWL	tabel	2000/3	44–97	Werkbelasting, een top-10 van de zwaarste beroepen	EBB	artikel	2000/9	27–29
Uitkomsten over banen van werknemers bij bedrijven en instellingen, lonen en arbeidsduur	EWL	tabel	1999/5	42–91	Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29
Ruim een half miljoen overwerkers	JWL	artikel	1997/7	21–24	Hoe komen baanvinders aan het werk? Stromen op de arbeidsmarkt werkzame beroepsbevolking	SEP	artikel	1999/6	21–23
Arbeidsjaren					Arbeidsdeelname en plaats in het huishouden: uitkomsten 1981–1995	EBB	artikel	1996/12	24–30
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22	Tillen op het werk	EBB	artikel	1996/11	29–45
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26	Beroepsbevolking	EBB	artikel	1996/1	12–15
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/4	AR	artikel	2000/12	19–20	Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20–24
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21–24	Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns EBB	EBB	tabel	2001/5	26
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/3	AR	artikel	2000/9	25–26	Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10–12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt	AR	artikel	2000/6	19–20	Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/1	15–19
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23	(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29–36
<i>Zie ook: werkgelegenheid</i>					Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns EBB	EBB	tabel	2000/11	40
Arbeidskosten					Banen van werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43–51
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29	Werkbelasting, een top-10 van de zwaarste beroepen	EBB	artikel	2000/9	27–29
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/6	52–53	Nieuwe standaarddefinitie voor allochtonen	EBB	artikel	2000/8	45–48
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/5	30–31	Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar volgens de Enquête beroepsbevolking	EBB	tabel	2000/7	22
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/4	39–41	Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58–60
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41–42	Bevolking en beroepsbevolking van 15–64 jaar	EBB	tabel	1999/11	25–27
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43–45	Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22–29
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/3	35–36	Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21–23
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/2	34–35	Gesubsidieerde arbeid in de EBB 1997	EBB	artikel	1998/8	21–26
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2000/12	97–98	Ouderschapsverlof	EBB	artikel	1998/5	31–33
Arbeidsongeschiktheid					Werknemers met een tijdelijk contract van een jaar of langer	EBB	artikel	1997/11	22–23
Arbeidsongeschiktheid autochtonen en allochtonen	SOZ	persbericht	2000/12	17–18	Kwartaalcijfers van de beroepsbevolking	EBB	artikel	1997/11	28–30
Vergelijkingsonderzoek arbeidsongeschiktheidsuitkeringen 1995	EBB	artikel	1998/1	25–42	Telt het CBS te weinig laag opgeleiden	EBB	artikel	1997/10	18–21
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>					Ziekteverzuim: uitkomsten van de EBB	EBB	artikel	1997/4	25–33
Arbeidsvolumina <i>Zie: arbeidsjaren</i>									

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Bestedingen				
Aankopen van huishoudens naar distributiekanaal, 1999	BO	tabel	2001/6	71– 72
Bestedingspatronen huishoudens, 1999	BO	tabel	2001/5	42– 44
Aankopen van huishoudens naar distributiekanaal, 1998	BO	tabel	2000/8	82– 83
Aankopen huishoudens, 1997	BO	tabel	2000/6	39– 40
Bestedingspatronen huishoudens, 1998	BO	tabel	2000/6	42
Bestedingen van huishoudens	BO	tabel	2000/6	43– 44
Bestedingen van huishoudens, 1997	BO	tabel	1999/12	53– 55
Bestedingspatronen van huishoudens naar verschillende kenmerken, 1997	BO	tabellen	1999/12	53– 56
Bestedingspatronen van huishoudens naar verschillende kenmerken, 1997 <i>Zie ook: consumptie</i>	BO	tabellen	1999/12	53– 56
Bevolking				
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20– 24
Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlgns EBB	EBB	tabel	2001/5	26
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000 (Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	persbericht	2001/3	10– 12
Werkloze allochtonen op weg naar de arbeidsmarkt	EBB	tabellen	2000/12	29– 36
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	SOZ	artikel	2000/10	21– 27
Nieuwe standaarddefinitie voor allochtonen	DRV	artikel	2000/11	28– 31
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Werknemers met een tijdelijk contract van een jaar of langer	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Kwartaalcijfers van de beroepsbevolking	EBB	artikel	1997/11	22– 23
Arbeidsdeelname en plaats in het huishouden: uitkomsten 1981–1995	EBB	artikel	1997/11	28– 30
	EBB	artikel	1996/11	29– 45
Bijstand				
Uitkeringen krachtens Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/6	58– 59
Minder uitkeringen voor bijstand en WW, meer voor arbeidsongeschiktheid	SZ	persbericht	2001/5	13– 15
Aantal bijstandsontvangers daalt nog steeds	EBB	persbericht	2001/3	7– 9
Huishoudens met Abw/IOAW/IOAZ-uitkering	SOZ	tabel	2001/3	39– 40
VUT-, AOW-, Anw, AKW, Abw	SOZ	tabellen	2000/12	99–108
ABW	SOZ	tabel	2000/9	45– 46
Personen met een bijstandsuitkering in 1998	SOZ	artikel	2000/8	17– 44
Personen <65 jaar met bijstands-, ioaw-, ioaz-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	31
Thuiswonenden, <65 jr. met bijstands-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	32
ABW	SOZ	tabel	2000/3	107
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20– 32
Daling bijstand zet door	SOZ	persbericht	1999/10	16
Bijstandsafhankelijkheid van autochtonen en allochtonen	SOZ	artikel	1999/10	18– 20
Langdurig in de bijstand <i>Zie ook: inkomsten sociale zekerheid</i>	SSZ	artikel	1998/5	34– 38
CAO-lonen				
CAO-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/7	40– 43
CAO-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/6	52– 53
CAO-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/5	30– 31
CAO-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/4	39– 41
CAO-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41– 42
CAO-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43– 45
CAO-lonen per uur/ mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/3	35– 36
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/2	34– 35
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/1	28– 29
Nieuwe afbakening van de cao-sectoren particuliere bedrijven, gesubsidieerde sector en overheid; uitkomsten over werkgelegenheid en loon 1995–1998	CAO	artikel	2000/8	49– 65
Conjunctuuronderzoek <i>Zie: consumentenvertrouwen</i>				
Consumentenprijsindex				
Inflatie in mei onverminderd hoog	CPI	persbericht	2001/7	7– 13

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Prijsindexcijfers woningbouw	CPI	tabel	2001/7	61
Consumentenprijsindexcijfers, alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabel	2001/7	62– 63
Inflatie loopt in april verder op	CPI	persbericht	2001/6	7– 13
Prijsindexcijfers woningbouw	CPI	tabel	2001/6	73
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabel	2001/6	74– 75
Inflatie naar 4,6 procent in maart	CPI	persbericht	2001/5	7– 12
Prijsindexcijfers woningbouw	CPI	tabel	2001/5	37
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabel	2001/5	38– 39
Inflatie loopt in februari op naar 4,5 procent	CPI	persbericht	2001/4	7– 12
Prijsindexcijfers van woningbouw	CPI	tabel	2001/4	65
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabel	2001/4	66– 67
Inflatie in januari naar 4,2 procent	CPI	persbericht	2001/3	13– 19
Consumentenprijsindexcijfers	CPI	tabel	2001/3	41
Prijsindexcijfers woningbouw	CPI	tabel	2001/3	42– 43
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	persbericht	2001/2	10– 15
Inflatie in 2000 gemiddeld 2,6%	CPI	persbericht	2001/2	39
Prijsindexcijfers van woningbouw	CPI	tabel	2001/2	40– 41
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabellen	2001/1	7– 11
Inflatie in november iets afgevlakt	CPI	persbericht	2001/1	30
Prijsindexcijfers van woningbouw	CPI	tabel	2001/1	30
Consumentenprijsindexcijfers alle huishoudens, werknemers laag, werknemers hoog	CPI	tabellen	2001/1	31– 32
Consumentenvertrouwen				
Consumentenvertrouwen neemt verder af	CCO	persbericht	2001/7	18– 19
Houdingen en verwachtingen van consumenten	CCO	persbericht	2001/7	64– 65
Vertrouwen consumenten niet verder gedaald	CCO	persbericht	2001/6	19– 20
Houdingen en verwachtingen consumenten, mei 2001	CCO	persbericht	2001/6	76– 77
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	persbericht	2001/5	19– 20
Houdingen en verwachtingen consumenten, april 2001	CCO	persbericht	2001/5	40– 41
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	persbericht	2001/4	16– 17
Houdingen en verwachtingen consumenten, maart 2001	CCO	persbericht	2001/4	68– 69
Consumentenvertrouwen neemt verder af	CCO	persbericht	2001/3	23– 24
Houdingen en verwachtingen consumenten, februari 2001	CCO	persbericht	2001/3	44– 45
Consumentenvertrouwen gedaald	CCO	persbericht	2001/2	19– 20
Houdingen en verwachtingen van consumenten, januari 2001	CCO	persbericht	2001/2	42– 43
Houdingen en verwachtingen van consumenten, december 2000	CCO	persbericht	2001/1	33– 34
Consumptie				
Bezit van duurzame consumptiegoederen <i>Zie ook: bestedingen</i>	SEP	tabel	2000/1	37– 41
Economische activiteit				
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21– 23
Etniciteit				
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Arbeidsongeschiktheid autochtonen en allochtonen	SOZ	persbericht	2000/12	17– 18
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
Werkloze allochtonen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21– 27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28– 31
Nieuwe standaarddefinitie voor allochtonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58– 60
Besteedbaar inkomen allochtonen en autochtone huishoudens	IPO	tabel	1999/11	44– 48
Inkomen van allochtonen	RIO	artikel	1999/8	22– 27
Besteedbaar inkomen van autochtonen en allochtonen bevolking 1996	RIO	tabel	1999/8	55– 59
Buitenlandse werknemers	AR	tabel	1999/3	42– 45
Flexibele arbeid				
Arbeidsdeelname en plaats in het huishouden: uitkomsten 1981–1995 <i>Zie ook: dienstverband</i>	EBB	artikel	1996/11	29– 45

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Gepremieerde en gesubsidieerde sector				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/7	40– 43
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/6	52– 53
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/5	30– 31
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/4	39– 41
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41– 42
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43– 45
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/3	35– 36
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/2	34– 35
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/1	28– 29
Geregistreerde werkloosheid				
Verdere daling werkloosheid	GW	persbericht	2001/7	14– 15
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/7	35
Werkloosheid verder gedaald	GW	persbericht	2001/6	14– 16
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/6	49
Werkloosheid gedaald	GW	persbericht	2001/5	16– 18
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/5	25
Geregistreerde werklozen, 16–64 jr landsdeel	GW	tabel	2001/5	27
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/4	13– 15
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/4	25
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/3	20– 22
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/3	31
Werkloosheid stabiel op niveau	GW	persbericht	2001/2	16– 18
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/2	25
Bij een arbeidsbureau ingeschreven van 16–64 jaar naar arbeidspositie vlg Ebb	GW	tabel	2001/2	26
Geregistreerde werklozen van 16–64 jaar naar landsdeel en 4 grote gemeenten	GW	tabel	2001/2	27
Werkloosheid daalt niet meer	GW	persbericht	2001/1	12– 14
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/1	25
<i>Zie ook: werkloosheid</i>				
Grensarbeid				
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland, België en Duitsland	SGA	tabellen	2001/4	27– 32
Grensarbeidersverkeer	SGA	tabel	2000/2	26– 33
Huisvesting				
<i>Zie: woningbehoefte</i>				
Industrie				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Inflatie				
<i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Inkomens				
Inkomen van AOW'ers 1999	IPO	artikel	2001/7	25– 29
Inkomen van AOW'ers, 1999	IPO	tabel	2001/7	55– 60
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Aantal, gemiddeld inkomen, inkomensverdeling	IPO	tabellen	2001/4	47– 56
Dynamische koopkrachtontwikkeling '89–'99	IPO	tabellen	2001/4	59– 64
Regionale inkomensverdeling van huishoudens, 1998	IPO	tabellen	2000/12	110–117
Statische koopkrachtmeting	IPO	tabel	2000/8	79
Gecumuleerde statische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	2000/8	80
Inkomens rond minimum en modaal, 1998	IPO	tabel	2000/7	36– 41
Lage inkomens, 1998	IPO	tabel	2000/7	43– 48
Inkomen van AOW'ers, 1998	IPO	tabel	2000/4	74– 77
Particuliere huishoudens naar hoogte inkomen, 1998	IPO	tabel	2000/4	77
Inkomen particuliere huishoudens, 1990–1998	IPO	tabel	2000/4	79
Inkomen een- en tweeverdieners en overige huishoudens, 1998	IPO	tabel	2000/4	80
Inkomen een- en tweeverdieners, 1998	IPO	tabel	2000/4	81– 82
Inkomensverdeling	IPO	tabel	2000/2	43– 53
Dynamische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	2000/2	56– 61
Koopkracht sterk gestegen	IPO	persbericht	2000/1	7– 8
Regionale inkomensverdeling 1997	IPO	tabel	1999/12	57– 65

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Besteedbaar inkomen allochtone en autochtone huishoudens	IPO	tabel	1999/11	44– 48
Aandeel langdurige minima gelijk gebleven	IPO	persbericht	1999/9	7– 9
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Inkomen van allochtonen	RIO	artikel	1999/8	22– 27
Statische koopkrachtmutatie	IPO	tabel	1999/8	52
Gecumuleerde statische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	1999/8	53
Besteedbaar inkomen van autochtone en allochtone bevolking 1996	RIO	tabel	1999/8	55– 59
Inkomen van een- en tweeverdieners, 1997	IPO	artikel	1999/4	24– 28
Inkomen van met AOW-ers 1997	IPO	tabel	1999/4	42– 46
Inkomensverdeling 1997	IPO	artikel	1999/3	23– 27
Een halve eeuw regionale inkomensontwikkeling	RIO	artikel	1999/3	28– 30
Dynamische koopkrachtontwikkeling 1992–1997	RIO	artikel	1999/3	31– 34
<i>Zie ook: koopkracht vermogen</i>				
Internationaal				
Geharmoniseerde consumentenprijsindex	Eurostat	tabel	2001/7	67
Werkzaamheden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/7	67
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/6	79
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/6	79
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/5	46
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/5	46
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/4	71
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/4	71
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/3	47
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/3	47
Geharmoniseerde cpi	Eurostat	tabel	2001/2	44
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/2	45
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/01	15– 19
Geharmoniseerde consumentenprijsindex	Eurostat	tabel	2001/1	35
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2001/1	36
Koopkracht				
Dynamische koopkrachtontwikkeling '89–'99	IPO	tabellen	2001/4	59– 64
Statische koopkrachtmeting	IPO	tabel	2000/8	79
Gecumuleerde statische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	2000/8	80
Dynamische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	2000/2	56– 61
Statische koopkrachtmutatie	IPO	tabel	1999/8	52
Gecumuleerde statische koopkrachtontwikkeling	IPO	tabel	1999/8	53
Dynamische koopkrachtontwikkeling 1992–1997	RIO	artikel	1999/3	31– 34
Welvaartsdynamiek 1991–1996*	IPO	artikel	1998/2	33– 36
<i>Zie ook: inkomen vermogen</i>				
Loonkosten				
<i>Zie: arbeidskosten</i>				
Meewerkende gezinsleden				
<i>Zie: positie in de werkring</i>				
Minimum(loon)				
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41– 94
Inkomens rond minimum en modaal, 1998	IPO	tabel	2000/7	43– 48
Aandeel langdurige minima gelijk gebleven	IPO	persbericht	1999/9	7– 9
Werknemers die het minimumloon verdienen 1969–1997	EWL	artikel	1999/2	18– 36
Onderwijs(niveau)				
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20– 32
Standaard onderwijsinstelling (SOI) 1998 en ISCED 1997	SOI	persbericht	1999/10	17
Standaard onderwijsindeling	SOI	artikel	1998/12	22
<i>Zie ook: economische activiteit schoolverlaters</i>				
Ontslag				
Ontslagaanvragen	SOZ	tabel	2000/7	27– 28
Ontslagaanvragen	SOZ	tabel	1999/8	42
Organisatiegraad				
<i>Zie: vakverenigingen</i>				

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Overheid				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/7	40– 43
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/6	52– 53
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/5	30– 31
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/4	39– 41
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, jaargegevens	CAO	tabel	2001/4	41– 42
Cao-lonen per uur/mnd, loonkosten, def. geg. 2000	CAO	tabel	2001/4	43– 45
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2001/3	35– 36
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/2	34– 35
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2001/1	28– 29
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2000/12	97– 98
CAO-lonen per uur/maand, contractuele loonkosten	CAO	tabellen	2000/11	58– 60
Pendel				
<i>Zie: woon-werkverkeer</i>				
Pensioen				
AOW, Anw	SOZ	tab	2001/7	51– 53
VUT, AOW, Anw, AKW, Abw	SOZ	tabellen	2000/12	99–108
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabellen	2000/11	63– 64
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/7	32– 33
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
AOW, aantal personen en uitgekeerde bedragen	SOZ	tabel	1999/10	35
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>				
Prijzen				
<i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Regelingslonen				
<i>Zie ook: CAO-lonen</i>				
Regionaal				
Geregistreerde werklozen, 16–64 jr landsdeel	GW	tabel	2001/5	27
Arbeidsmarkt: verschil tussen Utrecht en Noorden van het land blijft groot	EBB	persbericht	2000/7	15– 16
Regionale inkomensverdeling 1997	IPO	tabel	1999/12	57– 65
Een halve eeuw regionale inkomensontwikkeling	RIO	artikel	1999/3	28– 30
Mensen met een WW-uitkering	SOZ	tabel	1999/4	38– 39
Schoolverlaters				
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
Sociale zekerheid				
WW-uitkeringen	SOZ	tabel	2001/7	44– 47
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, WAO, WAZ, Wajong	SOZ	tabel	2001/7	47– 51
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2001/7	51– 54
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen net een arbeidsongeschiktheidsuitkering, 1996–1997	SZ	artikel	2001/6	30– 43
Uitkeringen krachtens Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/6	58– 59
Minder uitkeringen voor bijstand en WW, meer voor arbeidsongeschiktheid	SZ	persbericht	2001/5	13– 15
Ziekteverzuim excl/incl zwangerschapsverlof	SZ	tabel	2001/5	35– 36
Aantal bijstandsontvangers daalt nog steeds	SOZ	persbericht	2001/3	7– 9
Huishoudens met Abw/IOAW/IOAZ-uitkering	SOZ	tabel	2001/3	39– 40
Arbeidsongeschiktheid autochtonen en allochtonen	SOZ	persbericht	2000/12	17– 18
VUT, AOW, Anw, AKW, Abw	SOZ	tabellen	2000/12	99–108
Aantal vacatures onverminderd hoog	VAC	persbericht	2000/10	18– 20
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabellen	2000/11	63– 64
ABW	SOZ	tabel	2000/9	45– 46
Personen met een bijstandsuitkering in 1998	SOZ	artikel	2000/8	17– 44
AOW, Anw, Akw	SOZ	tabel	2000/7	32– 33
Personen <65 jaar met bijstands-, ioaw-, ioaz-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	31
Thuiswonenden, <65 jr. met bijstands-uitkering	SOZ	tabel	2000/6	32
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	SOZ	tabel	2000/6	34
WAO uitkeringen	SOZ	tabel	2000/6	35
WAZ uitkeringen	SOZ	tabel	2000/6	36
Wajong	SOZ	tabel	2000/6	37
Abw	SOZ	tabel	2000/3	107
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOZ	artikel	1999/12	20– 32
Daling bijstand zet door	SOZ	persbericht	1999/10	16

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Bijstandsafhankelijkheid van autochtonen en allochtonen	SOZ	artikel	1999/10	18– 20
AOW, aantal personen en uitgekeerde bedragen	SOZ	tabel	1999/10	35
Anw, aantal personen en uitgekeerde bedragen	SOZ	tabel	1999/10	35
AKW, ouders en (kinderbijslag) kinderen	SOZ	tabel	1999/10	36
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Mensen met een VUT-uitkering 1998	VUT	tabel	1999/8	48– 49
Langdurig in de bijstand	SSZ	artikel	1998/5	34– 38
Vergelijkingsonderzoek arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, 1995	EBB	artikel	1998/1	25– 42
Gesubsidieerde arbeid 1990–1995	SSZ	artikel	1997/8	23– 31
Werken via de banenpoolregeling of de Jeugdwerkgarantiewet	EBB	artikel	1997/12	19– 24
<i>Zie ook: arbeidsongeschiktheid bijstand pensioen werkloosheid</i>				
Stakingen				
<i>Zie: werkstakingen</i>				
Standaard bedrijfsindeling				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Uitgaven				
<i>Zie: bestedingen</i>				
Uitkeringen				
<i>Zie: sociale zekerheid</i>				
Vacatures				
Groei vacatures ten einde	VAC	persbericht	2001/7	16– 17
Vacatures particuliere bedrijven	VAC	tab	2001/7	36– 38
Vacatures overheid en onderwijs	VAC	tab	2001/7	39
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21– 22
Groei vacatures zet nog steeds door	VAC	persbericht	2001/4	18– 19
Vacatures particuliere bedrijven	VAC	tabellen	2001/4	33– 35
Vacatures overheid en onderwijs	VAC	tabellen	2001/4	36
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25– 26
Aantal vacatures onveranderd hoog	VAC	persbericht	2001/2	7– 9
Vacatures particuliere bedrijven, ontstane, vervulde. Historische reeks vacatures	VAC	tabel	2001/2	28– 30
Vacatures bij overheid en onderwijs, ontstane, vervulde	VAC	tabel	2001/2	31
Vakverenigingen				
Ledentallen FNV, CNV, VMHP	VB	tabel	2000/5	33
Ledentallen van vakverenigingen	VBW	tabel	2001/3	37– 38
Ledentallen vakver. FNV, CNV, MHP	VB	tabel	2000/7	29– 30
Ledentallen vakver. FNV, CNV en MHP	VB	tabel	2000/5	39– 40
Ledentallen FNV, CNV en VMHP	SVB	tabel	2000/1	29– 30
Verbruik				
<i>Zie: bestedingen</i>				
Verdiende lonen				
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41– 94
Uurloon werknemers naar geslacht, december 1998	EWL	tabel	2000/4	29
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19– 49
Banen van werknemers 31/12/97 en 31/12/98	EWL	tabel	2000/3	32– 40
Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22– 29
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21– 23
Elektronische dataverzameling van arbeid- en loongegevens	EWL	artikel	1998/11	25– 28
Vermogen				
Vermogensverdeling 1997	IPO	artikel	1999/6	24– 27
Miljonairs per gemeente	IPO	artikel	1998/6	19– 20
Vermogensverdeling 1996*	IPO/SEP	artikel	1998/5	27– 30
Welvaart				
<i>Zie: inkomen vermogen koopkracht</i>				
Werkgelegenheid				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21– 22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland België en Duitsland	SGA	tabellen	2001/4	27– 32
Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10– 12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1		artikel	2001/3	25– 26

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.	Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985-2050	Eurostat	artikel	2001/1	15- 19	Arbeidsmarkt: verschil tussen Utrecht en Noorden van het land blijft groot	EBB	persbericht	2000/7	15- 16
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/4	AR	artikel	2000/12	19- 20	Geregistreerde werkloosheid en werkloosheidsuitkeringen 1993-1995: een onderzoek naar het verschil in ontwikkeling	GW	artikel	1997/10	22- 27
Allochtonen op de arbeidsmarkt (Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	artikel	2000/12	21- 24	<i>Zie ook: geregistreerde werkloosheid</i>				
Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41- 94	<i>inkomen</i>				
Banen werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43- 51	<i>sociale zekerheid</i>				
Banen van werknemers naar regeling van de werktijden en overwerk, 31 december 1997	EWL	tabel	2000/5	27	Werkloze beroepsbevolking				
Banen van werknemers: het aandeel van diverse groepen werknemers, 31 december 1997	EWL	tabel	2000/5	28	<i>Zie: beroepsbevolking</i>				
Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58- 60	Werknemers				
1999: werkgelegenheid groeit opnieuw met 200 duizend	EBB	persbericht	2000/3	7- 10	Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995-1999	EWL	artikel	2001/6	23- 29
Banen van werknemers 31/12/97 en 31/12/98	EWL	tabel	2000/3	32- 40	Banen, uur-, maand- en jaarlonen werknemers, werknemers met loon rond min. loon, 1998 nader voorlopig en 1999 voorlopig	EWL	tabellen	2000/12	41- 94
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een bijstandsuitkering in 1997	SOC	artikel	1999/12	20- 32	Banen werknemers	EWL	tabellen	2000/11	43- 51
Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21- 23	Personeel in loondienst met een niet-Nederlandse nationaliteit, 31 maart 1998	SBW	tabel	2000/4	58- 60
Elektronische dataverzameling van arbeid- en loongegevens	EWL	artikel	1998/11	25- 28	Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22- 29
Arbeidsmarkt in noorden ongunstig, in Utrecht gunstig	EBB	artikel	1997/3	16- 17	Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21- 23
In 1996 ruim honderdduizend mensen meer aan het werk	EBB	artikel	1997/2	17- 19	Werknemersgegevens uit de verzekerden-administratie: een eerste analyse	JWL	artikel	1997/11	24- 27
<i>Zie ook: arbeidsjaren</i>					<i>Zie ook: banen</i>				
<i>arbeidsvolumina</i>					Werkstakingen				
<i>banen</i>					Werkstakingen	WS	tabel	2000/6	54- 56
Werkloosheid					Werkstakingen	WS	tabel	2000/4	70- 71
Verdere daling werkloosheid	GW	persbericht	2001/7	14- 15	Werkzame beroepsbevolking				
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/7	35	Werkgelegenheid stijgt minder hard in 2000	EBB	persbericht	2001/3	10- 12
Werkloosheid verder gedaald	GW	persbericht	2001/6	14- 16	(Beroeps)bevolking en werkloosheid	EBB	tabellen	2000/12	29- 36
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/6	49	Een nieuwe weg voor statistieken over personen: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)	SSB	artikel	1999/9	22- 29
Werkloosheid gedaald	GW	persbericht	2001/5	16- 18	Hoe komen baanvinders aan het werk?	SEP	artikel	1999/6	21- 23
Geregistreerde werklozen, 16-64 jr landsdeel	GW	tabel	2001/5	27	<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/5	25	Werkzame personen				
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/4	13- 15	<i>Zie: beroepsbevolking</i>				
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/3	20- 22	<i>werkgelegenheid</i>				
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/3	31	Zelfstandigen				
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/2	25	<i>Zie: inkomen</i>				
Bij een arbeidsbureau ingeschrevenen van 16-64 jaar naar arbeidspositie volgens Ebb	GW	tabel	2001/2	26	<i>positie in de werkring</i>				
Geregistreerde werklozen van 16-64 jaar naar landsdeel en 4 grote gemeenten	GW	tabel	2001/2	27	Ziekteverzuim				
Werkloosheid daalt niet meer	GW	persbericht	2001/1	12- 14	Ziekteverzuim excl/incl zwangerschapsverlof	SZ	tabel	2001/5	35- 36
Geregistreerde werklozen, 3-mnd. gemiddelde	GW	tabel	2001/1	25	Ziekteverzuim incl. en excl. zwangerschap	ZVZ	tabellen	2001/2	37- 38
					Ziekteverzuim excl/incl zwangerschap enz.	SOZ	tabellen	2000/11	66- 67
					Ziekteverzuim incl./excl. zwangerschapsverlof (exclusief overheid)	ZVZ	tabel	2000/9	48- 49
					Ziekteverzuim verder toegenomen	ZVZ	persbericht	2000/6	7- 8
					Kerncijfers ziekteverzuim overheid 1997	ZVZ	artikel	1999/10	21- 24

Enkele afzonderlijke publicaties

Arbeid

Enquête beroepsbevolking 1999	f	29,00 (€ 13,16)
Arbeidsrekeningen 1996–1997	f	50,00 (€ 22,69)
Nationale rekeningen 2000 (waarin arbeidsrekeningen)	f	85,00 (€ 38,57)
Arbeidsrekeningen, kern van het statistisch systeem over arbeid	f	70,00 (€ 31,76)
Tijdreeksen arbeidsrekeningen 1969–1993:		
– 25 jaar banen en arbeidsduur van werknemers	f	45,00 (€ 20,42)
– Ramingen van het opleidingsniveau, een tussenbestand	f	35,00 (€ 15,88)
Regionale gegevens over arbeid, onderwijs en sociale zekerheid 1998	f	34,50 (€ 15,66)
Databank RARBON (arbeid, onderwijs en sociale zekerheid) opgenomen in Statline (CBS databank)		
los	f	22,00 (€ 10,00)
abonnement		
10 updates p.j.	f	176,30 (€ 80,00)
Werken en leren 2000–2001 ¹⁾	f	45,00 (€ 20,42)
Arbeid en lonen van werknemers 1994	f	59,50 (€ 27,00)
Beroepsbevolking en werkloosheid per gemeente 1996/1998	f	25,00 (€ 11,34)
Sociaal-economische Dynamiek 2000	f	29,50 (€ 13,39)

Inkomen en vermogen

Jaarboek welvaartsverdeling 2000	f	34,50 (€ 15,66)
Regionale inkomensverdeling 1996, kerncijfers	f	38,50 (€ 17,47)
Regionale vermogensverdeling 1996, cd-rom	f	130,00 (€ 58,99)

Onderwijs en sociale zekerheid

Onderwijsrekeningen 1998/'99	f	25,00 (€ 11,34)
Jaarboek onderwijs 2000 ¹⁾		
los	f	56,00 (€ 25,41)
abonnement	f	51,00 (€ 23,14)
Bedrijfsopleidingen 1993	f	45,00 (€ 20,42)
Nascholing in de onderwijssector 1994/'95	f	20,00 (€ 9,08)
Standaard onderwijsindeling, editie 2000/'01, Cd-rom	f	50,00 (€ 22,69)

Consumptie en sparen

Woningbehoeftenonderzoek 1998, kernpublicatie	f	35,00 (€ 15,88)
Budgetonderzoek:		
– Gebruikershandboek 1996	f	39,50 (€ 17,92)
– Kerncijfers 1998	f	22,50 (€ 10,21)
Sparen en lenen 2000	f	45,00 (€ 20,42)

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een 'boekwinkel' waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.

¹⁾ Te bestellen bij Samsom Klantenservice tel. (0172) 46 66 66, fax (0172) 46 67 69.